

Tarımsal Dış Ticarete Değişim

Bahadır AYDIN

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

ISBN- 978-9944-89-846-1

YAYINA HAZIRLAYAN

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
Karanfil Sk. 28/12 Kızılay / ANKARA
TEL: (0312) 444 1 966 FAKS: (0312) 418 51 98
www.zmo.org.tr zmo@zmo.org.tr

BASIM

Özdoğan Matbaa Yayın Hed. Eşya San. Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sitesi 558. Sokak No:29 İvedik OSB
Yenimahalle ANKARA
TEL: (0312) 395 85 00

1000 Adet Basılmıştır. Kasım 2009

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	I
GRAFİKLER LİSTESİ	II
EKLER LİSTESİ	V
GİRİŞ	1
1. Tarımsal Üretim	5
2. Tarımsal Dış Ticaret	8
2.1. ISIC Rev.3 - Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Endüstri Sınıflaması Uluslararası Standardı'na Göre	10
2.2. SITC Rev.3– Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması'na Göre Tarımsal Dış Ticaret	14
2.2.1. Tarımsal Hammadde Dış Ticareti	18
2.2.2. Gıda Maddeleri Dış Ticareti	22
3. Dış Ticarete Endeksler	39
4. AB ve Tarımsal Dış Ticaret	46
DEĞERLENDİRMELER	61
EKLER	65
KAYNAKÇA	109

TABLULAR LİSTESİ

Tablo.1: Ana faaliyet kollarına göre Gayri Safi Milli Hasıla (1987 sabit fiyatlarla)	6
Tablo.2 : Toplam Dış Ticaret ve Tarım (ISIC Rev.3) (Milyon Dolar)	8
Tablo.3: Tarımsal Dış Ticaretin Oransal Payları (ISIC Rev.3)	9
Tablo.4: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticarete yer alan başlık ve gruplar	14
Tablo.5: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (1.000 Dolar)	15
Tablo.6: ISIC'a Göre Tarımsal Dış Ticaret Endeksleri	39
Tablo.7: TÜİK Fasıllara Göre Tarımsal Dış Ticaret Sınıflaması	46
Tablo.8: Toplam Tarımsal Dış Ticaret Dengesi ve AB	59

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik.1: GSMH ve Tarımda Büyüme Oranları	7
Grafik.2: GSMH'nın Sektörel Dağılımı	7
Grafik.3: Dış Ticarete Tarımın Payı	9
Grafik.4a- ISIC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (Sadece tarım ve hayvancılık)	11
Grafik.4b : ISIC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (5 alt başlığın toplamı)	11
Grafik.5: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret	12
Grafik.6- ISIC Rev.3'e Göre Gıda Ürünleri ve içecekler, Balıkçılık ve Tütün Ürünleri ve Ormancılık Dış Ticareti	13
Grafik.7- ISIC Rev.3'e Göre Gıda Ürünleri Dış Ticareti	13
Grafik.8: Gıda Maddeleri ve Tarımsal Hammaddelerin İhracat içindeki Payları	16
Grafik.9: Gıda Maddeleri ve Tarımsal Hammaddelerin İthalat içindeki Payları	16
Grafik.10: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticarete Ana Gruplar	17
Grafik.11: Tarımsal Hammadde İhracatında Alt Grupların Payları	18
Grafik.12: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Hammadde Dış Ticareti	19
Grafik.13: SITC Rev.3'e Göre Dokuma Elyafı ve Artıkları Dış Ticareti	19
Grafik.14: SITC Rev.3'e Göre Başka Yerde Belirtilmeyen Hayvansal Ve Bitkisel Menşeli Hammaddeler Dış Ticareti	20
Grafik.15: SITC Rev.3'e Göre Kağıt Hamuru ve Kullanılmış Kağıt	20
Grafik.16: Tarımsal Hammadde İthalatında Alt Grupların Payları	21
Grafik.17: SITC Rev.3'e Göre Ham Kauçuk (Tabi ve sentetik) Dış Ticareti	21
Grafik.18: SITC Rev.3'e İşlenmemiş kösele, deri ve kürk Dış Ticareti	22
Grafik.19: Gıda Maddeleri İhracatında Alt grupların Payları	23
Grafik.20: Gıda Maddeleri İthalatında Alt grupların Payları	24
Grafik.21: SITC Rev3'e Göre Gıda Maddeleri Dış Ticareti	25
Grafik.22: SITC Rev.3'e Göre Canlı Hayvan Dış Ticareti	26
Grafik.23: SITC Rev.3'e Göre Hububat ve Hububat ürünleri Dış Ticareti	26
Grafik.24: SITC Rev.3'e Göre Meyve ve Sebze Dış Ticareti	27
Grafik.25: SITC Rev.3'e Göre Tütün ve Tütün mamulleri Dış Ticareti	28
Grafik.26: SITC Rev.3'e Göre Şeker, Şeker ürünleri ve Bal Dış Ticareti	29
Grafik.27: SITC Rev.3'e Göre Hayvanlar için Gıda maddeleri Dış Ticareti	30
Grafik.28: SITC Rev.3'e Göre Çeşitli Yenilebilir Ürünler Dış Ticareti	32

Grafik.29: SITC Rev.3'e Göre Hayvansal Sıvı ve Katı Yağlar Dış Ticareti	32
Grafik.30: SITC Rev.3'e Göre Bitkisel Sıvı Yağlar ve Fraksiyonları Dış Ticareti	32
Grafik.31: SITC Rev.3'e Göre Kimyasal İşlem Görmüş Bitkisel Ve Hayvansal Katı/ Sıvı Yağlar, Muımlar Dış Ticareti	33
Grafik.32: SITC Rev.3'e Göre Yağlı Tohumlar, Yağ Veren Meyveler Dış Ticareti	33
Grafik.33: SITC Rev.3'e Göre Süt, Süt ürünleri ve yumurta Dış Ticareti	34
Grafik.34: SITC Rev.3'e Göre Et ve Et ürünleri Dış Ticareti	35
Grafik.35: SITC Rev.3'e Göre Meyve Sebzelerin Payları	36
Grafik.36: SITC Rev.3'e Göre Hububat, Hububat Ürünlerinin Payları	36
Grafik.37: SITC Rev.3'e Göre Tütün ve Tütün Mamullerinin Payları	36
Grafik.38: SITC Rev.3'e Göre Dokuma Elyafı ve Bunların Artıklarının Payları	37
Grafik.39: SITC Rev.3'e Göre Canlı Hayvanların Payları	37
Grafik.40: Meyve-sebze dışarıda tutulduğunda Gıda Maddeler Dış Ticareti	38
Grafik.41: Toplam Gıda Maddeleri Dış Ticareti	38
Grafik.42: Tarım ve Ormancılık Dış Ticaret Birim Değer Endeksleri	40
Grafik.43: Tarım ve Ormancılık Dış Ticaret Haddi	40
Grafik.44: İhracat Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	40
Grafik.45: İthalat Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	41
Grafik.46: Tarımda Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	41
Grafik.47: İhracat Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	42
Grafik.48: İthalat Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	42
Grafik.49: Tarımda Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)	42
Grafik.50: İhracatta Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)	43
Grafik.51: İthalatta Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)	43
Grafik.52: Tarımsal Dış Ticarete Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)	44
Grafik.53: AB-15 ile Gıda Maddeleri Dış Ticareti	47
Grafik.54: AB-25 ile Gıda Maddeleri Dış Ticareti	47
Grafik.55: AB-15 ile Canlı Hayvanlar Dış Ticareti	48
Grafik.56: AB-25 ile Canlı Hayvanlar Dış Ticareti	48
Grafik.57: AB-15 ile Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular Dış Ticareti	48
Grafik.58: AB-25 ile Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular Dış Ticareti	49
Grafik.59: AB-15 ile Yenilen Meyveler, Kabuklu Yemişler vb. Dış Ticareti	49
Grafik.60: AB-25 ile Yenilen Meyveler, Kabuklu Yemişler vb. Dış Ticareti	49

Grafik.61: AB-15 ile Hububat Dış Ticareti	50
Grafik.62: AB-25 ile Hububat Dış Ticareti	50
Grafik.63: AB-15 ile Yağlı Toh. ve Meyva.,Sanayi Bit.,Saman,Hayvan Yemi Dış Ticareti	50
Grafik.64: AB-25 ile Yağlı Toh. ve Meyva.,Sanayi Bit.,Saman,Hayvan Yemi Dış Ticareti	51
Grafik.65: AB-15 ile Hayvansal ve Bitkisel Yağlar ve Bunların Müstahzarları Dış Ticareti	51
Grafik.66: AB-25 ile Hayvansal ve Bitkisel Yağlar ve Bunların Müstahzarları Dış Ticareti	51
Grafik.67: AB-15 ile Sebze, Meyva, Bitki Parç.,Sert Kabuklu Yemiş Konserve Dış Ticareti	52
Grafik.68: AB-25 ile Sebze, meyva, bitki Parç.,Sert Kabuklu Yemiş Konserve Dış Ticareti	52
Grafik.69: AB-15 ile Tütün ve Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler Dış Ticareti	52
Grafik.70: AB-25 ile Tütün veTütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler Dış Ticareti	53
Grafik.71: AB-15 Şeker ve şeker mamulleri Dış Ticareti	53
Grafik.72: AB-25 Şeker ve şeker mamulleri Dış Ticareti	53
Grafik.73: AB-15 ile Tarımsal Hammadde Dış Ticareti	54
Grafik.74: AB-25 ile Tarımsal Hammadde Dış Ticareti	54
Grafik.75:AB-15 ile Deri Eşya, Saraciye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya Dış Ticareti	55
Grafik.76:AB-25 ile Deri Eşya,Saraciye Eşyası, Seyahat Eşyası, Bağırsaktan Eşya Dış Ticareti	55
Grafik.77:AB-15 ile Pamuk, Pamuk İpliği ve Pamuklu Mensucat Dış Ticareti	55
Grafik.78:AB-25 ile Pamuk, Pamuk İpliği ve Pamuklu Mensucat Dış Ticareti	56
Grafik.79:AB-15 ile Kağıt ve Karton Kağıt Hamurundan Kağıt ve Kartondan Eşya Dış Ticareti	56
Grafik.80:AB-25 ile Kağıt ve Karton Kağıt Hamurundan Kağıt ve Kartondan Eşya Dış Ticareti	56
Grafik.81:AB-15 ile Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler Dış Ticareti	57
Grafik.82:AB-25 ile Ham Postlar, Deriler (Kürkler Hariç) ve Köseleler Dış Ticareti	57
Grafik.83:AB-15 ile Dokumaya Elverişli Bitkisel Lifler, Kağıt İpeği ve Dokumaları Dış Ticareti	57
Grafik.84:AB-25 ile Dokumaya Elverişli Bitkisel Lifler, Kağıt İpeği ve Dokumaları Dış Ticareti	58
Grafik.85:AB-15 ile Gıda ve Tarımsal Hammadde Dış Ticaret Dengesi	58
Grafik.86:AB-25 ile Gıda ve Tarımsal Hammadde Dış Ticaret Dengesi	58
Grafik.87: Gıda Maddeleri Dış Ticaretinde Türkiye'nin Dünya ve AB Dış Ticaret Dengesi	59
Grafik.88: Tarımsal Hammadde Dış Ticaretinde Türkiye'nin Dünya ve AB Dış Ticaret Dengesi	60
Grafik.89: AB'nin Tarımsal Dış Ticaretimizdeki % Payı	60

EKLER

EK.1. ISIC Rev.3 (International Standart Industrial Classification of all Economics Activities, Revision 3) Sınıflamasına Göre Tarımsal Dış Ticaret (1.000)	67
EK.2. SITC Rev3 Sınıflamasına Göre Dış Ticaret (1.000)	70
EK.3. AB-15 İle Fasıllara Göre Tarımsal Dış Ticaret (Dolar)	82
EK.4. AB-25 İle Fasıllara Göre Tarımsal Dış Ticaret (Dolar)	96
EK. 5: Dış Ticaret Endeks Değişim Oranları	109

GİRİŞ

Türkiye'nin sosyo ekonomik göstergeleri, tarım sektörünün ülke içindeki konumunu ortaya koymaktadır. Bu itibarla Türkiye, yarı çevre / çevre ülkelerde sıklıkla görüldüğü üzere, iktisadi ve sosyal yaşamı içinde tarım sektörü ve kırsallığı önemlice yer tutan bir ülke konumundadır. Bu bağlamda da tarım ve kırsallığın ülkenin sosyal, ekonomik ve politik tartışmalarının temel konuları arasında olması sürpriz değildir.

Nüfus artışı, tarımsal üretim, iç ve dış ticaret hadleri, yoksulluk, göç, kendine yeterlilik ve tarımsal dış ticaret gibi konular, tarımla doğrudan ya da dolaylı ilişkileri çerçevesinde, süregelen tartışmanın önemli ana başlıklarını oluşturmaktadır. Çalışmamız kapsamında, bu başlıklardan tarımsal dış ticaret konusu ele alınacak ve değerlendirilecektir.

Tarımsal dış ticaretin niceliği ve niteliğindeki değişim, yukarıda sayılan konuların hemen tümü ile neden ya da sonuç açısından ilişki içerisindedir. Mevcut istatistiki yöntemlerin tarımsal dış ticaret eğilimlerinin alt sektörler itibariyle ortaya konulmasında yarattığı güçlük yanında, saptanan sonuçların yorumlanmasında ulusal-uluslararası birçok değişkenin hesaba katılması gereği, tarımsal dış ticaret alanını çetin bir çalışma konusu haline getirmektedir. Buna karşılık bu alanda çok sayıda iktisadi ve siyasi aktörün çoğu zaman birbiriyile çelişen değerlendirmeler yapması, konunun yukarıda belirtilen özelliğinden kaynaklanıyor olsa gerek.

Tarımda kendine yeterlilik tartışmaları, bunun gerekli olup olmadığı konusunda ortaya konulan görüşlerden öte, genellikle tarımsal dış ticaret göstergeleri üzerinden yapılmaktadır. Oysa tarımsal dış ticaret dengesi, tek başına, bir ülkenin tarımda kendine yeterliliği veya dışa bağımlılığını açıklamada yeterli bir veri seti sağlamaz. Zira iç pazarını yüksek gümrük vergileriyle koruyan ve nüfusunu yeterli ve dengeli besleyemeyen bir ülke, dış ticarete pozitif konumda olabilir. Tersine, rasyonel kaynak tahsisi amacıyla iç üretim yerine avantajlı dışalım iktisadi bir tercih olarak seçen bir ülke, tarım dış ticaretinde negatif verebilir. Her iki ülke pozisyonunun da, derinlemesine olmayan analizler için yanıltıcı olabileceği açıktır. Bu bağlamda, daha geniş bir analiz perspektifine ihtiyaç duyulmaktadır.

Tüm bu genel değerlendirmeler çerçevesinde, çalışma kapsamında, orta vadeli dönemde, Türkiye'de tarımsal dış ticaretin dönüşümünün incelenmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla, hem yıllar içinde tarımsal dışalım/dışsatım verilerinin değişimi izlenecek hem de bu değişimin alt sektörel görünümleri ortaya konulacaktır. Bunu yaparken, bu alanda TÜİK tarafından yayımlanan iki farklı veri setinden (ISIC ve STIC) yararlanılacaktır.

Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Endüstri Sınıflaması Uluslararası Standardı (ISIC Rev.3/International Standard Industrial Classification of all Economics Activities, Revision 3) tarımsal dış ticarete ilişkin genel değerlendirmeler yapmayı mümkün kılacak veri seti sağlamakla birlikte, alt sektörel değişimi gösterecek ayrıntıya sahip bulunmamaktadır. Ayrıca, bu sınıflamada bazı ürünlerin hammadde boyutunun tarım, işlenmiş madde boyutunun ise tarım dışı başlıklarda yer alması, sonuçlar üzerinden yapılacak değerlendirmelerde daha dikkatli ve ihtiyatlı olma gereğini doğurmaktadır. Nitekim, “tarımsal hammadde ithalindeki artışın önemli bir nedeni işlenmiş tarım ürünü ihracatıdır, tekstil ihracatını desteklemek için pamuk, halı ihraç etmek için yün ithal etmek gibi. İstatistiksel olarak bu örneklerdeki gibi ithalat tarım sektörüne, ihracat sanayi sektörüne kaydedilmektedir (Akder ve Çakmak, 2008:27)” yolundaki görüşler, ISIC Rev.3 standardının tarımsal dış ticareti ayrıntılı açıklama alanındaki sorunlu yapısına atf yapar niteliktedir.

Buna karşılık Standart Uluslararası Ticaret Sınıflaması (SITC Rev.3/ Standart International Trade Classification, Revision 3) hem ISIC’ta tarım içinde yer almayan ürünleri tarım içine alınmasına olanak sağlamakta hem de tarımsal dış ticareti tarımsal hammadde ve gıda maddeleri olmak üzere iki alt grupta görme şansı vermektedir. Böylelikle, tarımsal dış ticarete iki ana grubun genel incelemesi yanında, bu grupları oluşturan ürünlerin özel dışalım/dışsatım dengelerinin analiz edilmesi, Türkiye’nin tarımsal yapısının temel özelliklerinin ortaya konulabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Türkiye’de tarımsal dış ticaret alanında yapılan çalışmalar, yöntemleri ve sonuçları itibarıyla varyasyon göstermektedir. Örneğin; “Türkiye’nin OECD tarafından kendine yeter bir ülke olarak tanımlandığı ve dünyanın en büyük on gıda ihracatçısı ülkesinden biri olduğu (Köseyn, 2004:87)” görüşünü savunan çalışmalar yanında, “dünyanın en önde gelen tarım ürünleri ihracatçısı ve ithalatçısı ülkelerin hemen hemen aynı ülkeler ve bunların çoğunun da gelişmiş ülkeler olduğu, bu bağlamda gelişmeyle birlikte ithalat-ihracat denkliliğine doğru bir yönelimin gözlemlendiği, Türkiye’de bu eğilimi yansıtmakla birlikte son yıllarda ithalatın daha hızlı artmasının nedeninin tarım politikalarındaki eksikliklerden çok makro politikalarından ve hızlı nüfus artışından kaynaklandığı (Akder ve Çakmak, 2008:27)” savını ileri süren çalışmalar da bulunmaktadır.

Şüphesiz, tarım sektörü bir yönüyle makro ekonomik gelişmeleri etkileyen konumunda iken, diğer yönüyle bu politikalarından etkilenmektedir. Tarımsal dış ticaret ise döviz kuru, korumacılık düzeyi gibi parametreler yanında, tarımsal üretimin değişimi ile nüfus artışının değişimi arasındaki dengeden doğrudan etkilenmektedir. Bu bağlamda,

tarımsal dış ticaret çalışmalarında ülkede uygulanan tarım politikalarını önemsiz bir değişken düzeyine indirgemenin, analizin gücünü zayıflatacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin tarımsal dış ticaretinin analizine odaklanan çalışma, yöntem ve içerik itibarıyla, yukarıda altı çizilen genel perspektife uygun bir zemin üzerinde şekillendirilmiştir. Çalışma kapsamında bir taraftan sınıflama farklılığının yarattığı sonuçlar değerlendirilmekte, diğer taraftan bu sonuçların tarımsal dış ticarete yarattığı görünüm, post fordist üretim zincirleri bağlamında sorgulanmaktadır.

Türkiye'de tarımsal dış ticaret bilançosundaki dönüşüm, GSMH içinde tarımın payı ile dış ticarete tarımın payındaki değişiminin birlikteliği ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle çalışmanın ilk bölümünde, tarımsal üretimin yıllar itibarıyla gelişimi ve ulusal üretimde payının değişimine ilişkin veriler ve analiz yer almaktadır. İkinci bölümde ise dış ticarete tarımın yeri belirlenmeye çalışılacak ve iki farklı sınıflama çerçevesinde 1979–2008 döneminde tarımsal dış ticaret bilançoları analiz edilecektir. Bu analizler yapılırken tarımsal dış ticaret alt sektörler itibarıyla incelenecek ve iki sınıflama birbiri ile örtüştürüldüğünde ortaya çıkan durumlar karşılaştırılmaya çalışılacaktır. Üçüncü bölümde ise tarımsal dış ticaret endeksleri aracılığı ile tarımda dış ticaret hadleri tespit edilmeye ve buradan hareketle tarımda dış ticaretin yarattığı etkiler ortaya konmaya çalışılacaktır. Dördüncü bölümde Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri arasında tarımsal dış ticaret verileri incelenecektir. Sonuç kısmında da tarımsal dış ticarete Türkiye'nin içinde bulunduğu durumun analizleri yapılacaktır.

1. Tarımsal Üretim

Tarımsal üretimin GSMH içindeki payı son 40 yıldır periyodik olarak azalmaktadır. Bu trendin temel nedeni Grafik.1’de görüldüğü gibi tarımda büyüme oranının GSMH büyüme oranından istisnai dönemler dışında sürekli düşük kalmasıdır. 1969’dan 2006’ya* GSMH’da ortalama büyüme oranı % 4,4 düzeyinde iken, tarımda ortalama büyüme oranı ortalama %1,4 düzeyindedir. Tarımsal üretimde büyüme oranlarındaki bu değerler ile beraber tarımın GSMH içindeki payı da sürekli bir azalma göstermiştir (Tablo.1). Özellikle 1980’li yılların ortasından itibaren düşüş trendi ile beraber tarımın payı %20’nin altına, 2000’li yılların sonuna geldiğimizde ise %10’un altına inmiştir (Grafik.2).

Teorik olarak, ulusal ekonomiler güçlendikçe, büyüyen GSMH içerisinde tarımın görece payı azalır. Bu durum, tarımda yaratılan katma değer diğer sektörlerle oranla daha düşük olması ve gelir arttıkça tüketim harcamalarının sınırlara ve hizmetler sektörüne kayması ile açıklanır (Günaydın, 2008:111). Bizdeki yapı değişiminin bu teorik yaklaşımla açıklanmasında önemli güçlükler söz konusudur. Tarımın payındaki düşüşün, tarım ürünlerinde kendine yeterli düzeyinden bağımsız analizinin yapılması yanıltıcı sonuçlara yol açacaktır. Türkiye’nin tarım ürünlerindeki yeterlilik analizlerinin, nüfus projeksiyonları ile ele alınması ve bu analizde, bir biyolojik varlık olan insanın yeterli ve dengeli beslenmesi için gerekli gıda maddelerinin üretilme koşullarının göz önüne alınması gerekmektedir (Günaydın, 2009: 197). Gerek bitkisel gerek hayvansal gıda ihtiyacı, nüfus projeksiyonları dikkate alındığında Türkiye’nin büyük bir tarımsal üretim açığı ile karşı karşıya kalacağını göstermektedir**. Büyüme oranı itibarıyla baktığımızda 1970-1980 döneminde tarımda ortalama büyüme oranı %1,73 düzeyinde iken, 1980-2006 döneminde oran %1,37’ye düşmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda tarımsal üretimin GSMH içindeki payının düşüşünü Türkiye ekonomisinin güçlenmesinin doğru bir sonucu olarak algılamak mümkün değildir.

Tarımın GSMH içindeki payının değişiminin, ya da tarımda büyüme oranının düşüklüğünün tespiti yanında, tarımda büyümenin kaynağının ne olduğunu da doğru tespit etmek gerekmektedir. Bu anlamda baktığımızda, tarımda büyümeyi iki farklı başlık ile ele almanın doğruluğu ortaya çıkmaktadır. Tarımda genel büyüme oranı ve gıda üretiminde

* Verilerin 2006’ya kadar olmasının nedeni, 1979’dan itibaren serinin sadece 1987 baz yılına göre mevcut olmasıdır. Yeni hesaplama tekniği nedeni ile GSMH’nın 2007-2008 verisi eski seriden farklılık göstermektedir. Bu nedenle son iki yılın verisi dışarıda tutulmuştur.

** Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için, Gökhan Günaydın’ın “Türkiye Tarım Politikalarında Yapısal Uyum: 2000’li Yıllar” başlıklı çalışmasına bakılabilir (Küresel Kapitalizm Kısacasında Tarım, Gıda ve Köylülük Mülkiye Dergisi Cilt XXXIII, Sayı.262, Bahar 2009, Ankara).

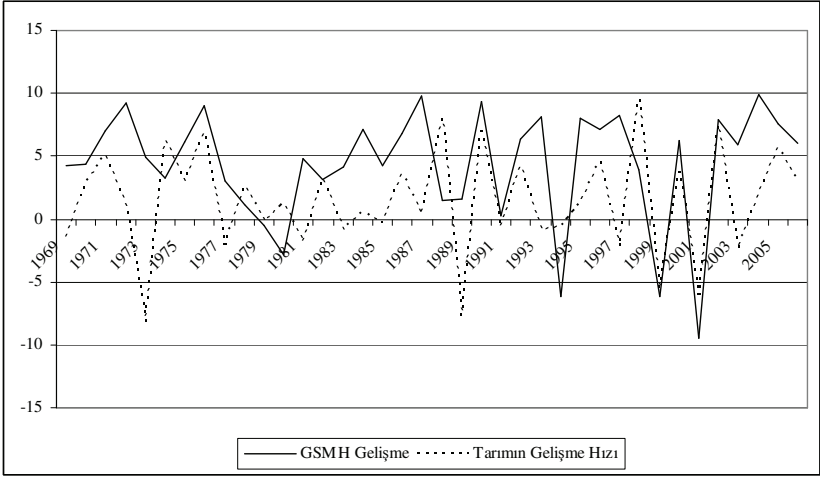
büyüme oranı dikkate alındığında pozitif katkının gıda üretiminden geldiğini görmek mümkündür. Tarımdaki büyümenin yavaş yavaş gıda sanayinin büyümesini de olumsuz etkilediğini belirten görüşler mevcuttur. 2000-2006 döneminde gerek ihracatta, gerek ithalatta iki basamaklı gıda sanayi büyümesi görülmektedir. İhracatta yıllık yaklaşık %15, ithalatta yıllık yaklaşık %13 artış sağlanmıştır. Bu durum iç pazara dönük yapının yavaş yavaş değişmeye başladığını gösteriyor ama tabii yeterli düzeyde değil (Kıymaz, 2007:87-88).

Tablo.1: Ana faaliyet kollarına göre Gayri Safi Milli Hasıla (1987 sabit fiyatlarla)

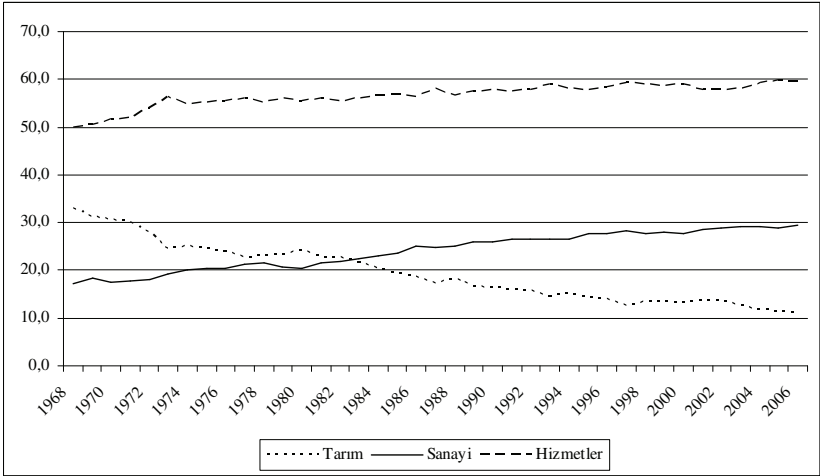
YIL	GSMH		Tarım		Sanayi		Hizmetler	
	% Pay	Büyüme	% Pay	Büyüme	% Pay	Büyüme	% Pay	Büyüme
1969	100,0	4,3	31,2	-1,4	18,4	12,0	50,4	5,4
1970	100,0	4,4	30,7	2,8	17,5	-0,5	51,7	7,3
1971	100,0	7,0	30,2	5,1	17,8	8,9	52,0	7,6
1972	100,0	9,2	27,9	1,0	18,1	10,6	54,0	13,4
1973	100,0	4,9	24,5	-8,1	19,3	12,0	56,2	9,2
1974	100,0	3,3	25,2	6,2	20,0	7,1	54,8	0,7
1975	100,0	6,1	24,5	3,0	20,6	9,1	55,0	6,4
1976	100,0	9,0	24,0	6,9	20,5	8,9	55,5	10,0
1977	100,0	3,0	22,8	-2,1	21,3	6,6	56,0	3,9
1978	100,0	1,2	23,1	2,7	21,7	3,1	55,2	-0,1
1979	100,0	-0,5	23,2	-0,2	20,7	-5,0	56,1	1,1
1980	100,0	-2,8	24,2	1,3	20,5	-3,6	55,4	-4,1
1981	100,0	4,8	22,6	-1,8	21,5	9,9	55,9	5,8
1982	100,0	3,1	22,7	3,3	21,9	5,1	55,4	2,3
1983	100,0	4,2	21,6	-0,8	22,4	6,7	56,0	5,3
1984	100,0	7,1	20,3	0,6	23,1	10,5	56,6	8,2
1985	100,0	4,3	19,4	-0,3	23,6	6,5	57,0	5,0
1986	100,0	6,8	18,8	3,6	25,0	13,1	56,2	5,2
1987	100,0	9,8	17,2	0,4	24,9	9,2	57,9	13,2
1988	100,0	1,5	18,3	8,0	25,1	2,1	56,7	-0,8
1989	100,0	1,6	16,6	-7,7	25,9	4,9	57,5	3,2
1990	100,0	9,4	16,3	7,0	25,9	9,3	57,9	10,1
1991	100,0	0,3	16,1	-0,6	26,5	2,9	57,4	-0,5
1992	100,0	6,4	15,8	4,3	26,5	6,2	57,8	7,1
1993	100,0	8,1	14,5	-0,8	26,5	8,3	59,0	10,5
1994	100,0	-6,1	15,3	-0,6	26,6	-5,7	58,1	-7,6
1995	100,0	8,0	14,4	1,3	27,7	12,5	57,9	7,6
1996	100,0	7,1	14,0	4,6	27,7	6,8	58,3	7,9
1997	100,0	8,3	12,7	-2,2	28,1	10,2	59,2	9,9
1998	100,0	3,9	13,4	9,6	27,6	1,8	59,0	3,6
1999	100,0	-6,1	13,4	-5,6	27,9	-5,1	58,7	-6,7
2000	100,0	6,3	13,1	3,8	27,8	6,2	59,0	7,0
2001	100,0	-9,5	13,6	-6,0	28,5	-7,4	57,8	-11,3
2002	100,0	7,9	13,6	7,5	28,8	9,1	57,6	7,5
2003	100,0	5,9	12,5	-2,4	29,3	7,8	58,2	6,9
2004	100,0	9,9	11,6	2,0	29,2	9,4	59,2	11,8
2005	100,0	7,6	11,4	5,7	28,9	6,6	59,7	8,5
2006	100,0	6,0	11,1	2,9	29,3	7,6	59,6	5,8

Kaynak: TÜİK

Grafik.1: GSMH ve Tarımda Büyüme Oranları

Grafik.2: GSMH'nın Sektörel Dağılımı

2. Tarımsal Dış Ticaret

Tarımsal dış ticaretin büyüklüğü toplam dış ticaret içinde, yaklaşık 30 yıllık sürede %60 düzeyinden %6 düzeyine düşmüştür. GSMH içindeki payının düşüşüne paralel şekilde, dış ticaretteki payı da önemli ölçüde gerileyen tarımın dış ticaretteki payının düşüşü, ihracatın görece payındaki azalmayla açıklanabilmektedir. Tarımın ihracat içindeki payı %57'den %3 düzeyine gerilerken, ithalatın toplamdaki payı %1'den %3 düzeyine yükselmiştir (Tablo2-3). İhracattaki oransal gerileme süreklilik gösterirken, ithalatta yıllar içinde dalgalanmalar görülmekle beraber önemli bir oransal değişim mevcut değildir.

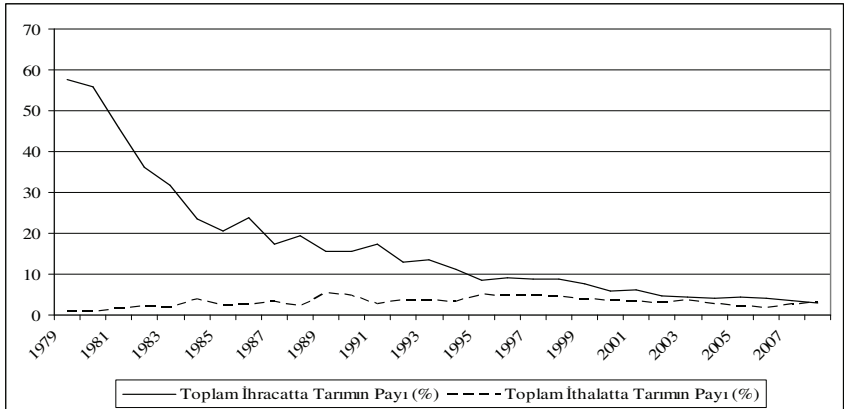
Tablo.2 : Toplam Dış Ticaret ve Tarım (ISIC Rev.3) (Milyon Dolar)

	Toplam Dış ticaret			Tarım Dış ticaret		
	İhracat	İthalat	D.Tic.Dengesi	İhracat	İthalat	D.Tic.Dengesi
1979	2.261,2	5.069,4	-2.808,2	1.301,7	49,4	1.252,2
1980	2.910,1	7.909,4	-4.999,2	1.622,6	71,2	1.551,4
1981	4.702,9	8.933,4	-4.230,4	2.163,3	138,9	2.024,4
1982	5.746,0	8.842,7	-3.096,7	2.072,5	185,3	1.887,2
1983	5.727,8	9.235,0	-3.507,2	1.820,7	154,5	1.666,2
1984	7.133,6	10.757,0	-3.623,4	1.683,8	396,4	1.287,5
1985	7.958,0	11.343,4	-3.385,4	1.644,4	269,8	1.374,6
1986	7.456,7	11.104,8	-3.648,0	1.772,5	283,3	1.489,2
1987	10.190,0	14.157,8	-3.967,8	1.777,0	466,5	1.310,6
1988	11.662,0	14.335,4	-2.673,4	2.272,9	286,4	1.986,5
1989	11.624,7	15.792,1	-4.167,5	1.820,4	839,5	980,8
1990	12.959,3	22.302,1	-9.342,8	2.013,9	1.020,3	993,6
1991	13.593,5	21.047,0	-7.453,6	2.362,0	554,7	1.807,3
1992	14.714,6	22.871,1	-8.156,4	1.918,2	794,6	1.123,6
1993	15.345,1	29.428,4	-14.083,3	2.067,8	1.077,4	990,4
1994	18.105,9	23.270,0	-5.164,1	2.026,9	739,3	1.287,6
1995	21.637,0	35.709,0	-14.072,0	1.835,0	1.797,2	37,8
1996	23.224,5	43.626,6	-20.402,2	2.147,4	2.017,9	129,5
1997	26.261,1	48.558,7	-22.297,6	2.348,6	2.295,1	53,5
1998	26.974,0	45.921,4	-18.947,4	2.350,9	1.980,4	370,5
1999	26.587,2	40.671,3	-14.084,0	2.049,3	1.524,1	525,2
2000	27.774,9	54.502,8	-26.727,9	1.651,9	1.973,8	-321,9
2001	31.334,2	41.399,1	-10.064,9	1.967,6	1.321,3	646,3
2002	36.059,1	51.553,8	-15.494,7	1.743,9	1.590,8	153,1
2003	47.252,8	69.339,7	-22.086,9	2.104,7	2.383,7	-279,1
2004	63.167,2	97.539,8	-34.372,6	2.525,8	2.527,7	-1,9
2005	73.476,4	116.774,2	-43.297,7	3.314,0	2.541,8	772,2
2006	85.534,7	139.576,2	-54.041,5	3.466,6	2.634,3	832,3
2007	107.271,7	170.062,7	-62.791,0	3.709,4	4.352,8	-643,3
2008	132.027,2	201.963,6	-69.936,4	3.923,4	6.151,3	-2.228,0

Kaynak:TÜİK

Tablo.3: Tarımsal Dış Ticaretin Oransal Payları (ISIC Rev.3)

	Toplam İhracatta Tarımın Payı (%)	Toplam İthalatta Tarımın Payı (%)
1979	57,6	1,0
1980	55,8	0,9
1981	46,0	1,6
1982	36,1	2,1
1983	31,8	1,7
1984	23,6	3,7
1985	20,7	2,4
1986	23,8	2,6
1987	17,4	3,3
1988	19,5	2,0
1989	15,7	5,3
1990	15,5	4,6
1991	17,4	2,6
1992	13,0	3,5
1993	13,5	3,7
1994	11,2	3,2
1995	8,5	5,0
1996	9,2	4,6
1997	8,9	4,7
1998	8,7	4,3
1999	7,7	3,7
2000	5,9	3,6
2001	6,3	3,2
2002	4,8	3,1
2003	4,5	3,4
2004	4,0	2,6
2005	4,5	2,2
2006	4,1	1,9
2007	3,5	2,6
2008	3,0	3,0

Grafik.3: Dış Ticarete Tarımın Payı

Tarımın GSMH ve dış ticaret içindeki payının düşüşü ile beraber tarımsal ürünlerin dağılımında da önemli bir dönüşüm söz konusudur. Tarımsal dış ticaretteki bu değişimin analizinin yapılabilmesi, dış ticarete kullanılan sınıflama biçimlerine bağlıdır.

Tarımsal dış ticarete dönüşümün tespiti için dış ticaret rakamlarının belirlenmesinde kullanılan iki farklı sınıflandırma yöntemi mevcuttur. Kullanılan yöntemlerden birincisi, ISIC Rev.3 (International Standart Industrial Classification of all Economics Activities, Revision 3 - Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Endüstri Sınıflaması Uluslararası Standardı), ikincisi ise SITC Rev.3'tür (Standart International Trade Classification, Revisions 3- Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması). İki sınıflandırma yönteminde temel farklılık, SITC Rev.3'te tarımda toplam dış ticaret içinde tarımsal hammadde ve işlenmiş gıda maddelerinin ayrı ayrı incelenme olanağının ISIC Rev.3'te bulunmamasıdır (Günaydın, 208: 2009). Basit gibi görünen bu farklılık, tarımsal dış ticarete olası yapısal dönüşümlerin incelenme şansını ortadan kaldırmaktadır. Tersten okunduğunda ise, iki farklı yöntem birbiri ile ilişkilendirildiğinde daha kapsamlı bir analize fırsat vermektedir.

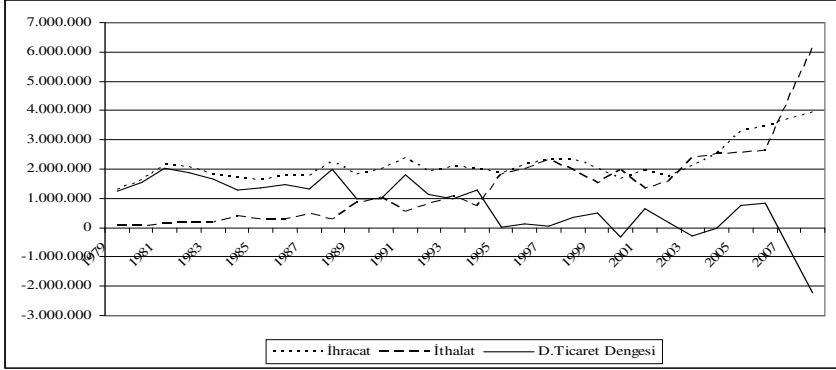
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda çalışmada, bu iki farklı sınıflama yönteminden hareket edilerek, ISIC Rev.3'te yer alan tarım ve hayvancılık, ormancılık ve tomrukçuluk, balıkçılık, gıda ürünleri ve içecekler ile tütün ürünleri alt başlıkları, SITC Rev.3 alt başlıkları ile eşleştirilerek, tarımsal hammadde ve gıda ürünleri şeklinde iki alt başlıkta toplam tarımsal dış ticaret veri seti oluşturulmuştur. Bu dönüşümün yapılmasındaki amaç, toplam tarımsal dış ticarete hammadde ve gıda maddeleri arasında dağılımın nasıl olduğu ve dönemsel olarak bu iki alt başlıkta nasıl bir değişimin olduğunu ortaya koymaktır.

2.1. ISIC Rev.3 - Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Endüstri Sınıflaması Uluslararası Standardı'na Göre

Tarımsal dış ticaret ile ilgili analizler ISIC Rev.3 verilerinden hareketle yapılmaktadır. ISIC Rev.3'e göre tarımsal dış ticaret, Tarım ve hayvancılık, Ormancılık ve tomrukçuluk, Balıkçılık, Gıda ürünleri ve içecekler ile Tütün ürünleri olmak üzere 5 farklı alt başlığa dağılmış durumdadır (EK.1). Tarımsal dış ticaret analizlerinde ise dikkate alınan başlık ise tarım ve hayvancılık olmaktadır. ISIC Rev.3 tasnifi dikkate alındığında; tarım ve hayvancılık dış ticaretinde 2000'li yıllara kadar fazla verilmiştir (Grafik.4a). 2000'li yıllar, özellikle ithalattaki hızlı artışla beraber açıkların normalleşmesine yol açmıştır. 2000 yılındaki 320 milyon dolarlık ilk açığı, 2003 yılında 280 milyon dolarlık, 2004'te 2 milyon dolarlık,

2007'de 640 milyon dolarlık ve 2008 yılında 2.2 milyar dolar düzeyindeki rekor açıklar izlemiştir.

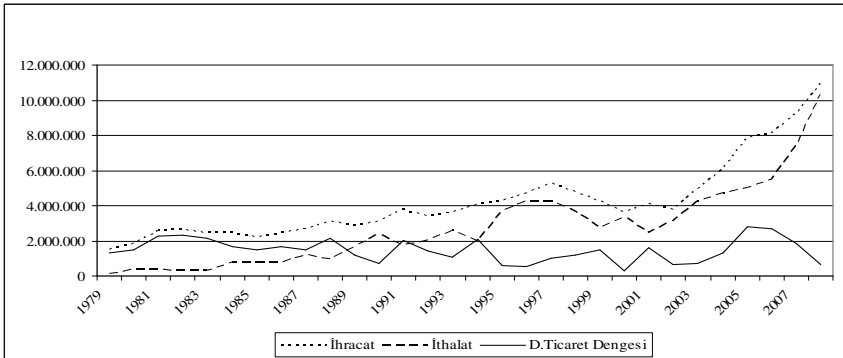
Grafik.4a- ISIC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (Sadece tarım ve hayvancılık)

Grafik.4a'da görüldüğü üzere tarım ve hayvancılıkta özellikle 1980'li yılların sonundan itibaren ithalatta hızlı artış dönemi başlamıştır. Bu gelişim, tarımın GSMH içindeki payının %20'lerin altına düştüğü döneme denk düşmekte ve anlam kazanmaktadır. Tarımın payının %10'un altına düştüğü 2000'li yılların sonlarında tarımsal dış ticarete açığın 2 milyar dolar düzeyinin üzerine çıkması da yine aynı anlamda değer taşımaktadır.

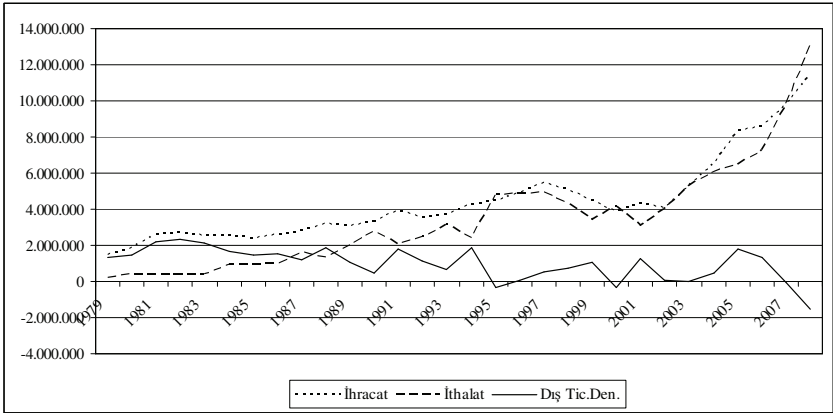
ISIC Rev.3'te tarımla ilgili 5 başlık dikkate alındığında dış ticarete açık söz konusu değildir (Grafik.4b).

Grafik.4b : ISIC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (5 alt başlığın toplamı)

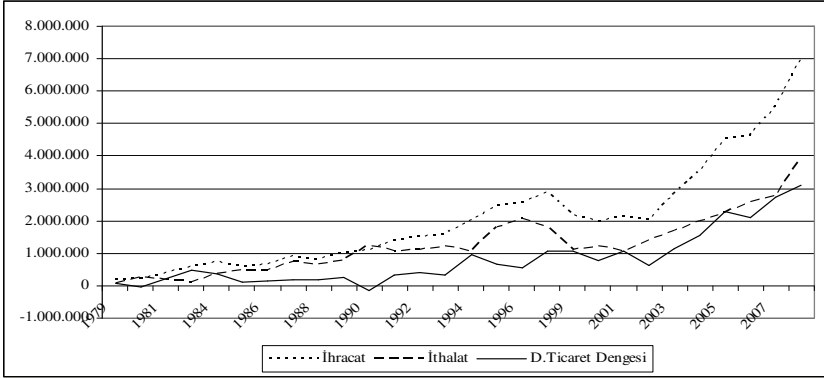
Yukarıda verilen tablo ve grafiklerden tarımda dış ticarete nasıl bir dönüşüm olduğu yolundaki soruya ISIC (Endüstri Sınıflaması Uluslararası Standardı) Rev.3 verilerinden cevap bulmak güçleşmektedir. SITC (Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması) Rev.3 verilerinden dış ticarete ayrıntı incelenmesi ile bu soruya daha net cevaplar bulmak mümkündür. Bu farkı daha iyi algılamak için iki farklı sınıflandırmaya ilişkin verileri karşılaştırmak yeterlidir (Grafik.4a-4b-5).

Grafik.5: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret

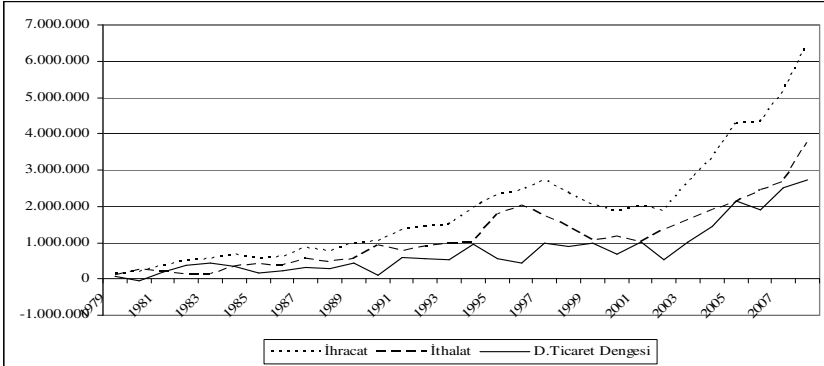

Grafik.5, SITC Rev.3'te yer alan alt başlıkların ISIC Rev.3'teki alt başlıkların karşılığı olarak aktarılması ile elde edilmiştir ve Grafik.4a-4b'den değişim göstermektedir. Ancak burada da bu değişimin açıklayıcı değişkeninin ne olduğu dikkat çekmektedir. Toplam tarımsal dış ticaret değerlerinde bu değişimin açıklayıcı değişkeni gıda maddeleri olarak görülmektedir. 1980'den itibaren gıda maddeleri ihracatındaki süreklilik gösteren artış toplam tarımsal ürün dış ticaretindeki açıkları kapatan ve fazlaya dönüştüren bir özellik göstermektedir. Grafik. 6 ve 7'te bu trend açık olarak görülmektedir.

Grafik.6- ISIC Rev.3'e Göre Gıda Ürünleri ve İçecekler, Balıkçılık ve Tütün ürünleri Ve Ormançılık Dış Ticareti

Grafik.7- ISIC Rev.3'e Göre Gıda Ürünleri Dış Ticareti

Grafik.6'da ISIC Rev.3'te yer alan tarım ve hayvancılık dışında kalan 4 alt grubun toplam değerleri ile Grafik.7'de sadece gıda ürünleri ve içeceklerin bulunduğu değerler arasında hemen hemen fark görünmemektedir. Bunun nedeni, gıda ürünleri ve içecekler dışında kalan alt sektörlerin toplam üzerinde etkisinin ihmal edilecek düzeyde olmasıdır. Dış ticaret değerlerini etkileyen ve belirleyen temel grup gıda ürünleri ve içecekler olarak görülmektedir. Bir sonraki kısımda incelemesi yapılacak olan değişim de bu yapı üzerindedir. Veri setlerinden de açıkça görüleceği gibi hangi veri seti dikkate alınırsa alınır, 1980'li yıllardan itibaren tarımsal dış ticarete önemli bir değişim süreci yaşanmaya başlanmış ve

halen bu süreç devam etmektedir. Bu değişim süreci sadece basit bir ihracat-ithalat miktar değişimi değil, aynı zamanda ilerleyen bölümlerde üzerinde durulacağı gibi 1970'li yıllarda içeride ve dışarıda yaşanan krizlerin atlatabilmesi için gündeme getirilen istikrar politikalarının bir sonucudur.

2.2. SITC Rev.3– Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması'na Göre Tarımsal Dış Ticaret

SITC Rev.3'ün (EK.2) avantajı toplam tarımsal dış ticaret değerlerinin alt gruplar içinde dağılımının ve değerinin rahatça analizine fırsat vermesidir. Bu sınıflamada dış ticarete tarımsal üretim değeri içinde görünen bazı alt başlık ya da gruplar, ISIC içinde farklı sektörler altına kaydırılmakta ve iki sınıflama arasında değer farklılıkları ortaya çıkmaktadır. SITC içinde toplam tarımsal dış ticarete konu olan başlıklar ve gruplar Tablo.4'de verilmiştir. SITC Rev.3'de toplam tarımsal dış ticaret, tarımsal hammadde ve işlenmiş gıda maddeleri olmak üzere iki alt grupta toplanabilmekte ve bu ayrım, dış ticarete ağırlıklı yapının belirlenmesi, tarımsal dış ticarete yapısal dönüşümün analizinin yapılabilmesini kolaylaştırmaktadır.

Tablo.4: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticarete yer alan başlık ve gruplar

SITC NO	SITC Adı
I	Gıda Maddeleri
0	Canlı hayvanlar
1	Et ve et ürünleri
2	Süt, süt ürünleri ve yumurtalar
3	Balıklar ve diğer deniz ürünleri
4	Hububat, hububat ürünleri
5	Meyve ve sebzeler
6	Şeker, şeker ürünleri ve bal
7	Kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri
8	Hayvanlar için gıda maddeleri
9	Çeşitli yenilebilir ürünler (yağ, homojenize ürünler, sos, maya vb.)
11	İçkiler
12	Tütün ve tütün mamülleri
41	Hayvansal sıvı ve katı yağlar
42	Bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, kimyasal işlem görmemiş)
43	Kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar, mumlar
22	Yağlı tohumlar, yağ veren meyveler
II	Tarımsal Hammaddeler
21	İşlenmemiş kösele, deri ve kürk
23	Ham kauçuk (tabii ve sentetik)
24	Mantar, odun ve kereste
25	Kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt
26	Dokuma elyafı ve bunların artıkları
29	Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddeler

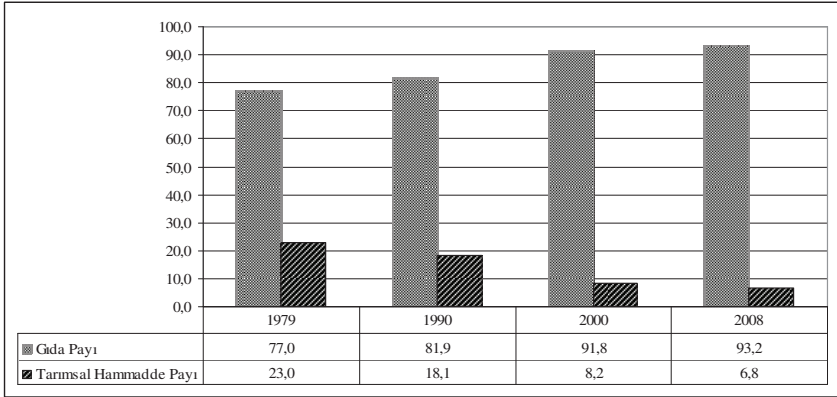
Kaynak:TÜİK

Tablo.5: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticaret (1.000 Dolar)

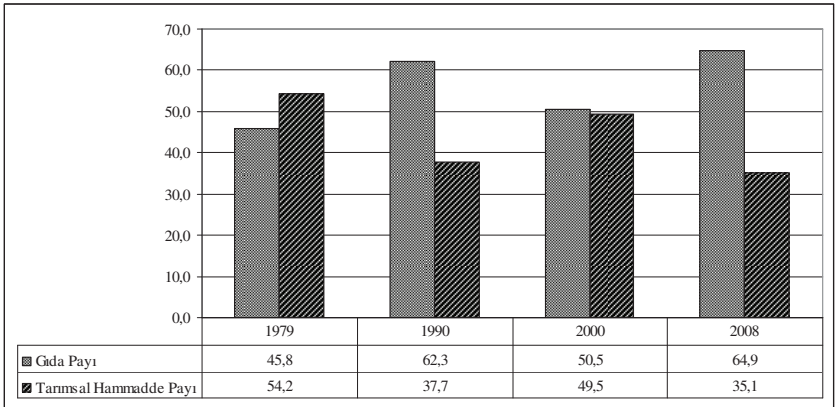
Yıl		İhracat	İthalat	Dış Tic.Den.
1979	Gıda Maddeleri	1.192.290.986	89.930.577	1.102.360.409
	Tarımsal Hammaddeler	302.615.333	101.020.439	201.594.894
1980	Gıda Maddeleri	1.486.016.989	270.866.896	1.215.150.093
	Tarımsal Hammaddeler	395.539.459	132.703.252	262.836.207
1981	Gıda Maddeleri	2.162.769.034	245.281.998	1.917.487.036
	Tarımsal Hammaddeler	469.619.234	163.626.790	305.992.444
1982	Gıda Maddeleri	2.255.989.462	231.058.613	2.024.930.849
	Tarımsal Hammaddeler	461.280.730	173.712.044	287.568.687
1983	Gıda Maddeleri	2.169.760.129	159.829.254	2.009.930.876
	Tarımsal Hammaddeler	380.667.629	251.276.252	129.391.378
1984	Gıda Maddeleri	2.195.157.031	613.349.460	1.581.807.572
	Tarımsal Hammaddeler	366.245.956	313.783.748	52.462.209
1985	Gıda Maddeleri	2.005.966.777	595.551.455	1.410.415.320
	Tarımsal Hammaddeler	367.449.653	339.245.137	28.204.516
1986	Gıda Maddeleri	2.227.170.274	550.103.030	1.677.067.246
	Tarımsal Hammaddeler	350.832.450	464.883.867	-114.051.415
1987	Gıda Maddeleri	2.577.170.779	732.757.994	1.844.412.785
	Tarımsal Hammaddeler	235.854.545	860.111.116	-624.256.573
1988	Gıda Maddeleri	2.858.971.435	612.934.427	2.246.037.011
	Tarımsal Hammaddeler	372.484.987	743.444.965	-370.959.979
1989	Gıda Maddeleri	2.668.069.080	1.259.170.334	1.408.898.745
	Tarımsal Hammaddeler	385.237.121	714.388.799	-329.151.680
1990	Gıda Maddeleri	2.905.839.811	1.860.940.921	1.044.898.889
	Tarımsal Hammaddeler	394.281.823	951.707.755	-557.425.930
1991	Gıda Maddeleri	3.530.312.056	1.277.728.206	2.252.583.853
	Tarımsal Hammaddeler	373.916.543	808.795.247	-434.878.706
1992	Gıda Maddeleri	3.347.210.629	1.362.187.560	1.985.023.073
	Tarımsal Hammaddeler	206.561.580	1.088.307.864	-881.746.284
1993	Gıda Maddeleri	3.462.337.829	1.656.007.804	1.806.330.025
	Tarımsal Hammaddeler	286.191.085	1.443.998.398	-1.157.807.312
1994	Gıda Maddeleri	3.973.013.814	1.148.066.734	2.824.947.080
	Tarımsal Hammaddeler	277.758.540	1.218.902.006	-941.143.465
1995	Gıda Maddeleri	4.123.115.683	2.791.088.118	1.332.027.565
	Tarımsal Hammaddeler	315.779.000	1.995.044.422	-1.679.265.422
1996	Gıda Maddeleri	4.556.595.891	2.830.931.865	1.725.664.026
	Tarımsal Hammaddeler	392.031.906	2.035.304.274	-1.643.272.368
1997	Gıda Maddeleri	5.133.388.982	2.648.910.630	2.484.478.352
	Tarımsal Hammaddeler	337.097.286	2.277.570.162	-1.940.472.876
1998	Gıda Maddeleri	4.687.825.060	2.311.271.723	2.376.553.337
	Tarımsal Hammaddeler	364.765.223	2.010.682.719	-1.645.917.496
1999	Gıda Maddeleri	4.084.736.061	2.038.217.464	2.046.518.597
	Tarımsal Hammaddeler	356.804.267	1.360.152.774	-1.003.348.507
2000	Gıda Maddeleri	3.542.713.596	2.133.290.039	1.409.423.557
	Tarımsal Hammaddeler	312.568.898	2.022.714.240	-1.710.145.342
2001	Gıda Maddeleri	3.997.215.350	1.486.767.737	2.510.447.613
	Tarımsal Hammaddeler	351.567.825	1.592.378.668	-1.240.810.843
2002	Gıda Maddeleri	3.668.207.134	1.911.831.592	1.756.375.542
	Tarımsal Hammaddeler	383.970.923	2.083.086.617	-1.699.115.694
2003	Gıda Maddeleri	4.735.145.737	2.791.392.467	1.943.753.270
	Tarımsal Hammaddeler	521.926.297	2.473.332.766	-1.951.406.469
2004	Gıda Maddeleri	5.891.601.656	3.089.695.877	2.801.905.779
	Tarımsal Hammaddeler	609.608.558	2.968.914.420	-2.359.305.862
2005	Gıda Maddeleri	7.713.678.523	3.284.264.607	4.429.413.916
	Tarımsal Hammaddeler	594.858.691	3.196.024.241	-2.601.165.550
2006	Gıda Maddeleri	7.931.558.706	3.486.190.614	4.445.368.092
	Tarımsal Hammaddeler	701.694.265	3.799.968.781	-3.098.274.516
2007	Gıda Maddeleri	9.007.165.485	5.167.474.372	3.839.691.113
	Tarımsal Hammaddeler	761.859.061	4.645.278.930	-3.883.419.869
2008	Gıda Maddeleri	10.705.180.620	8.502.703.719	2.202.476.901
	Tarımsal Hammaddeler	768.486.099	4.534.789.739	-3.766.303.640

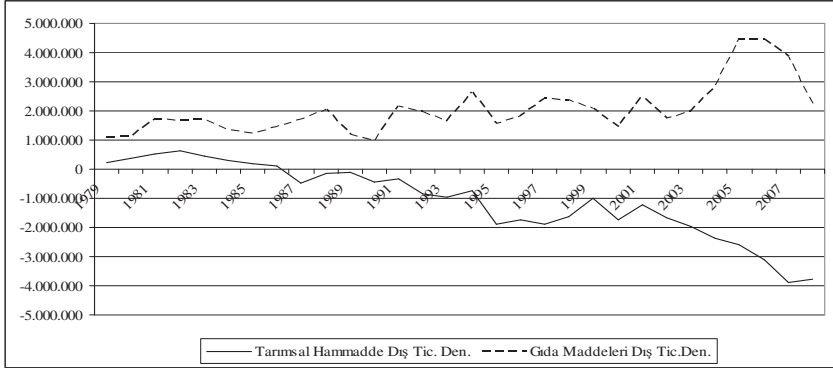
Tarımsal hammadde ve gıda maddelerinin ihracat içindeki paylarında istikrarlı bir şekilde gıda maddeleri lehine doğru yönelim söz konusudur. Ancak ithalat içindeki paylar sürekli değişim göstermektedir (Grafik.8). İthalatın ana gruplar içindeki bu istikrarsız dağılımı, alt gruplar itibarıyla çeşitliliğe yönelmektedir (Grafik.9). Diğer bir ifade ile, ithalat tüm alt gruplara yayılma eğilimindedir. İhracatta ise bu eğilimin tam tersi bir görüntü söz konusudur. Gıda maddeleri ihracatında meyve ve sebze yoğunluk kazanırken, tarımsal hammadde ihracatında dokuma elyafı ve artıkları alt grubunda yoğunlaşma görülmektedir.

Grafik.8: Gıda Maddeleri ve Tarımsal Hammaddelerin İhracat içindeki Payları

Grafik.9: Gıda Maddeleri ve Tarımsal Hammaddelerin İthalat içindeki Payları

Grafik.10: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Dış Ticarete Ana Gruplar

Grafik.10'dan da görüleceği gibi tarımsal hammadde dış ticaretinde 1987 yılından itibaren sürekli bir açık söz konusu iken, gıda maddeleri dış ticaretinde fazla verilmeye devam edilmiş ve son dünya krizine kadar fazlada artışlar mevcuttur. Ancak dünya krizi ile birlikte daralan dış ticaret hacmine paralel olarak tarımsal dış ticarete de benzeri bir görüntü ortaya çıkmıştır. Yine Grafik.10'da tarımsal hammadde dış ticaretinde 1987'de başlayan açık verme döneminin ihracatta azalma ile değil, ithalatta büyük sıçrama ile ortaya çıktığı görülmektedir. Benzeri bir görüntü gıda maddeleri dış ticaretinde de mevcuttur. 1980'li yılların sonlarına başlayan ihracat artışındaki ivme bu grupta dış ticaret fazlası verilmesini açıklamaktadır. 2000'li yıllarda ise gıda maddeleri ithalatındaki artışlar fazlanın azalmasına yol açmıştır (Grafik.21).

2.2.1. Tarımsal Hammadde Dış Ticareti

Ana gruplar olarak ortaya çıkan bu gelişmelerin alt gruplar itibariyle yapıdaki değişim analizi biraz daha anlamlı hale getirmektedir. Bu nedenle önce tarımsal hammadde ticaretinde alt gruplardaki değişimi incelemeye çalışacağız. Tarımsal hammadde başlığı alt yer alan alt gruplar;

İşlenmemiş kösele, deri ve kürk,

Mantar, odun ve kereste,

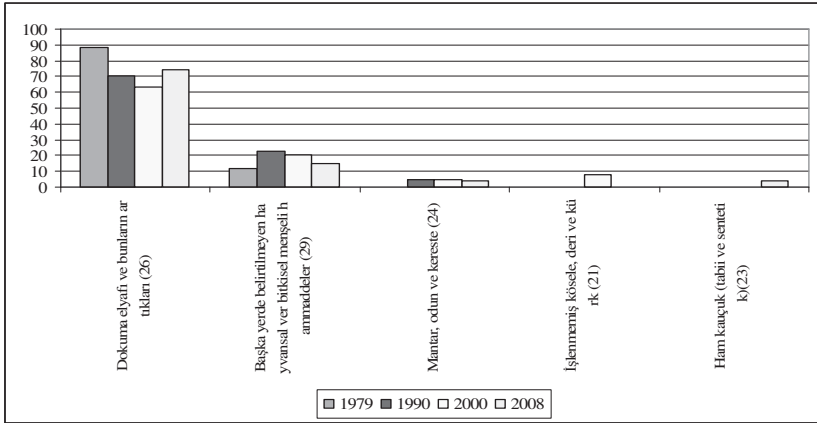
Kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt,

Dokuma elyafı ve bunların artıkları,

Ham kauçuk (tabii ve sentetik),

Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddeler'den oluşmaktadır.

Grafik.11: Tarımsal Hammadde İhracatında Alt Grupların Payları

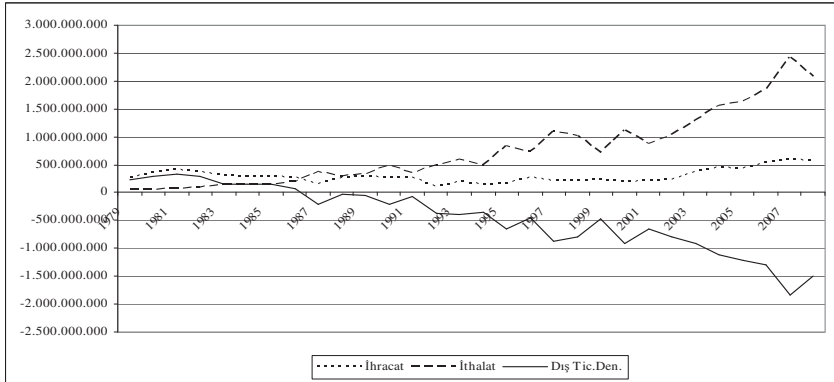
Bu başlıklar içinde toplam tarımsal hammadde ihracatında dokuma elyafı ve bunların artıkları ile başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddelerin toplam payı 1979'da %90 düzeyindedir ve 2008 yılına gelindiğinde bu oranda bir değişim görülmektedir(Grafik.11). Yıllar itibariyle bazı dönemler bu toplam pay %90'ın bir iki puan altında bazı dönemler bir iki puan üstündedir. Dokuma elyafı ve bunların artıklarının tek başına payı ise yine bazı yıllar birkaç puan altında ya da üstünde olmasına rağmen genel

büyüklikleri olduğu için bu iki alt grubun dış ticaretindeki değişim grafiklerle verilmeye çalışılmıştır.

Grafik.12: SITC Rev.3'e Göre Tarımsal Hammadde Dış Ticareti

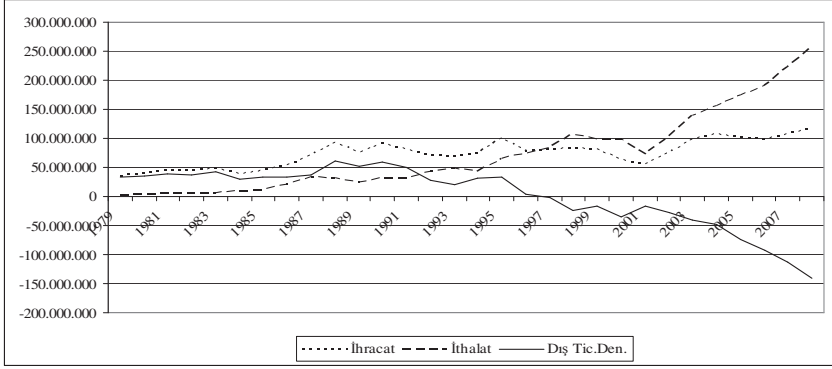

Grafik.13: SITC Rev.3'e Göre Dokuma Elyafı ve Artıkları Dış Ticareti

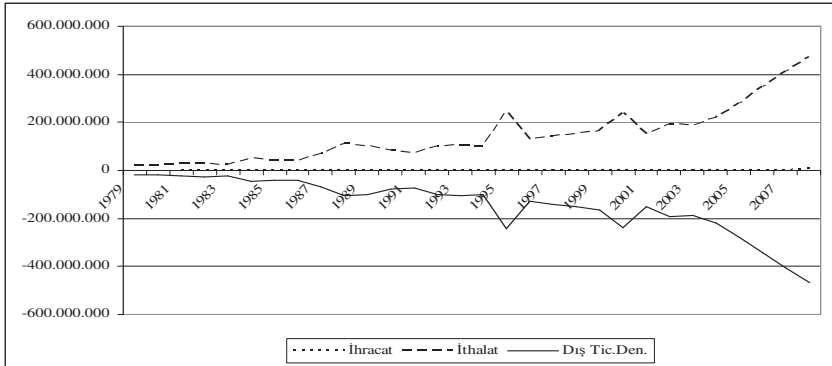
Grafik.13'e göre 1987 yılından itibaren dokuma elyafı ve artıklarına ilişkin dış ticarete açık verilmeye başlanmış ve her geçen yıl bu açık giderek artmıştır. Dünya krizindeki daralmanın etkisi ile daralan dış ticaret hacmi bu alt grupta açığın nispi olarak azalmasına yol açmıştır. Bu gelişim tekstil ihracatındaki uzmanlaşmanın altında yatan dış ticaret ilişkisini de ortaya koymaktadır. Daha önce üzerinde durulan uluslar arası sermayenin önerdiği tarımsal işbölümüne uygun bir görüntü sergilenmektedir.

Grafik.14: SITC Rev.3'e Göre Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddeler Dış Ticareti

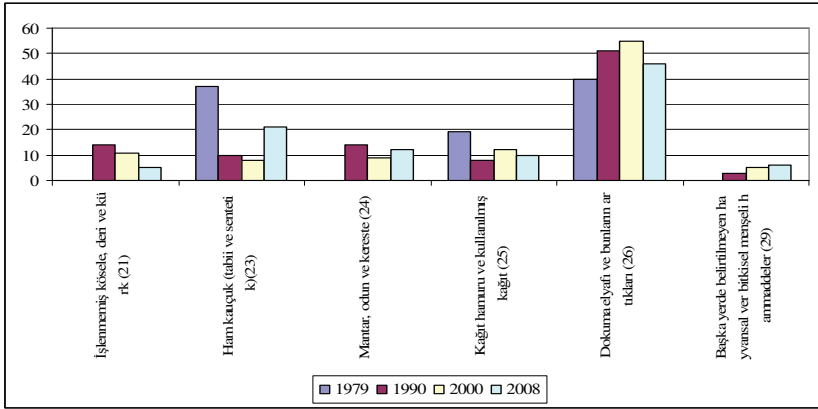
Grafik 14'den de görüleceği gibi hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddelerde de 1990'lı yılların sonunda başlayana açıklar 2000'li yıllarda hızlanarak artmaktadır. Artışın temel nedeni de ithalattaki yüksek oranlı artışlar olarak dikkat çekmektedir. Grafik.13 ve 14 tarımsal hammadde dış ticaretinde ortaya çıkan açıkların dokuma elyafı ve bunların artıkları ile başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddelerden kaynaklandığını göstermektedir.

Grafik.15: SITC Rev.3'e Göre Kağıt Hamuru ve Kullanılmış Kağıt

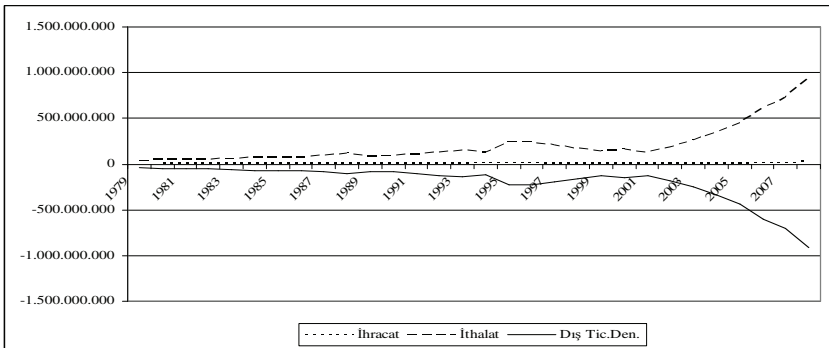

Tarımsal hammadde ithalatında en önemli alt gruplar içinde ise 30 yıllık dönemde dokuma elyafı ve artıklarının ardından, dönem dönem değişimle beraber ham kauçuk, kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt görülmektedir. Dokuma elyafı ve artıklarının payının hammadde ithalatı içindeki payı 30 yıldır %50 düzeyinde devam etmektedir. Ham kauçuk, kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt ithalatı ise hammadde ithalatının yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır (Grafik.16).

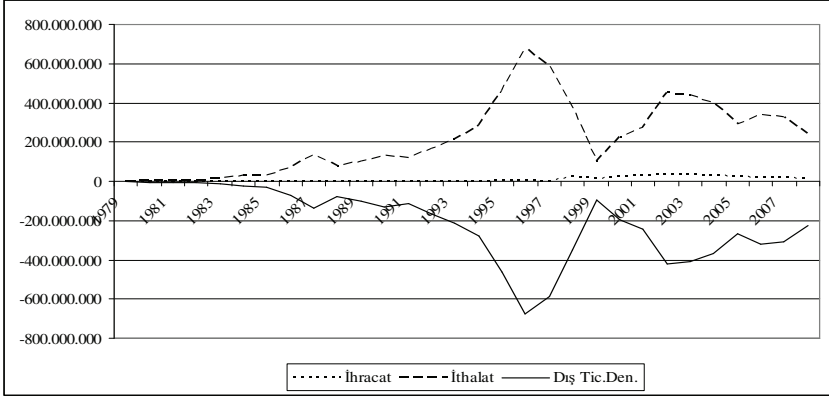
Grafik.16: Tarımsal Hammadde İthalatında Alt Grupların Payları

Grafik.17: SITC Rev.3'e Göre Ham Kauçuk (Tabii ve sentetik) Dış Ticareti

İşlenmemiş kösele, deri ve kürk ithalatı ise yıllar itibarı ile değişiklikler göstermekte ve %5 ile %20 arasında değişen oranlarda ağırlık taşımaktadır.

Grafik.18: SITC Rev.3'e İşlenmemiş kösele, deri ve kürk Dış Ticareti

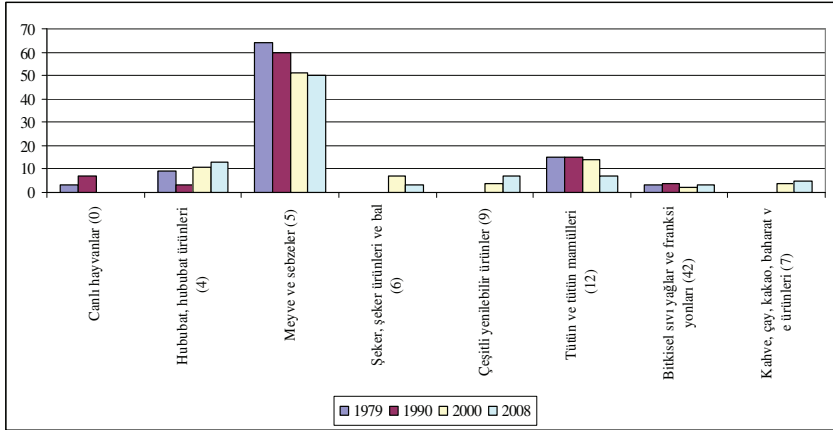
2.2.2. Gıda Maddeleri Dış Ticareti

Gıda sanayi, tarımdan aldığı hammaddeyi, çeşitli hazırlama, işleme, muhafaza ve ambalajlama teknikleri ile daha dayanıklı ve tüketime hazır duruma getiren bir sanayi kolu (Eker, 108:2005) ya da tarımdan sağladığı bitkisel ve hayvansal hammaddeyi, uyguladığı bir veya daha fazla işleme raf ömrü uzun ve tüketime hazır ürünlere dönüştüren bir imalat sanayi kolu olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası gıda sanayi sınıflandırması (ISIC Rev.3) sistemine göre gıda sanayi; et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ürünleri mamulleri, meyve ve sebze işleme, bitkisel yağ ve mamulleri, şeker ve şekerli mamuller, yem sanayi olmak üzere sekiz alt sektörden oluşmaktadır (Ekşi, vd, 2005:1001). Bu anlamda bakıldığında gıda sanayindeki gelişimin, tarımsal hammadde üretimindeki artışa beraberliği anlamlıdır. Bununla beraber tarımsal üretimin gıdaya işlenen oranı üründen ürüne farklıdır. Bu oran buğdayda, yağlı tohumda, şeker pancarında daha yüksek; et, süt, sebze ve meyvede daha düşüktür (Ekşi, vd, 2005:1002). Diğer bir değişle işlenen oranın yüksekliği, yaratılabilecek katma değer in de yüksek olmasını sağlayıcı bir özelliktir. Bu yapının dış ticarete nasıl yansıdığı da son derece önemlidir. Gıda maddeleri dış ticaretinde açık ya da fazlanın hangi alt gruplardan kaynaklandığı önem kazanmaktadır.

1979 yılında gıda maddeleri dış ticaretinde, ihracatta meyve ve sebzelerin payı %64, tütün ve tütün mamullerinin payı ise %15 düzeyindedir. Hububat ve hububat ürünlerinin %9'luk payı yanında %3'lük paylarla canlı hayvanlar ve bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonlarının %3'lük payları da bunlara eklendiğinde toplam gıda maddeleri ihracatının

%95'i oluşturmaktadır. Aynı grupların ihracat içindeki payları 1990 yılına gelindiğinde meyve ve sebzelelerin payı %60; tütün ve tütün mamullerinin payı %15 iken hububat, hububat ürünlerinin payı %3'e düşmüştür. Canlı hayvanların payı %7'ye; bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonlarının payı ise %4'e yükselmiştir. İhracatta 2000 yılına gelindiğinde meyve ve sebzelelerin payı %51'e gerilerken tütünün payı hemen hemen aynı düzeyde %14'te devam etmektedir. Hububat, hububat ürünlerinin payı %11'e çıkarken, canlı hayvanların payı %1'in altına inmiş ve ihracatta yeni alt gruplar belirlemeye başlamıştır. Şeker, şeker ürünleri ve bal %7, çeşitli yenilebilir ürünler (yağ, homojenize ürünler, sos, maya vb.) %4, kahve, çay, kakako, baharat ve ürünleri %4, bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları %2'lik paylara sahip durumdadır. 2008 yılında meyve ve sebzelelerin payında bir değişim görünmezken (%50), tütün ve tütün mamullerinin payı %7'ye düşmüştür*. Hububat, hububat ürünlerinin payı %13; çeşitli yenilebilir ürünlerin payı %7; kahve, çay, kakako, baharat ve ürünlerinin %5 ve şeker, şeker ürünleri ve bal; bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları ile kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar, mumların %3'lük payları bulunmaktadır. Balıklar ve diğer deniz ürünleri de %4 pay sahibi görünmektedir.

Grafik.19: Gıda Maddeleri İhracatında Alt grupların Payları

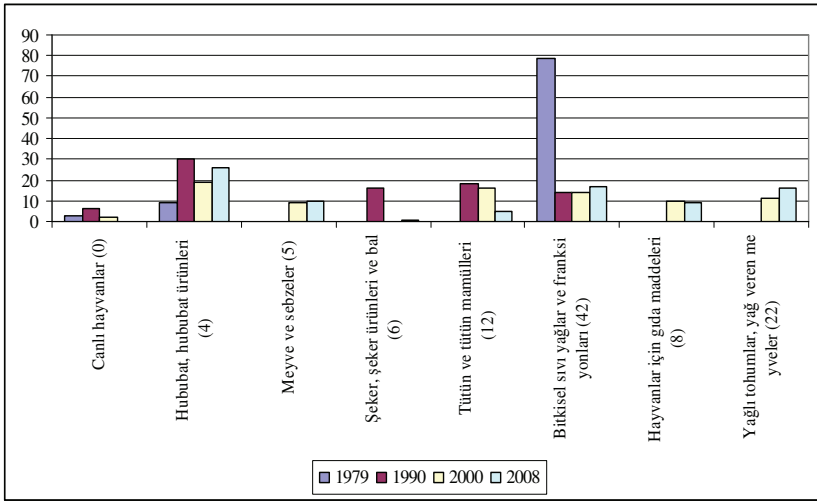

Gıda maddeleri ithalatında alt grupların paylarının gelişimi ise şu şekilde ortaya çıkmaktadır. 1979 yılında gıda maddeleri ithalatında bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonlarının

* 2001'de çıkan Tütün Yasası ve bu alanda yabancı sermaye üretiminin ayrıca ele alınması gerekmektedir.

payı %79 düzeyindedir. Hububat, hububat ürünlerinin payı ise %9'dur. Canlı hayvanlar (%3), kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri (%3) ve kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar, mumlar (%2) diğer ağırlığı olan alt gruplardır. 1990 yılına gelindiğinde ithalatın kompozisyonunda önemli bir değişim söz konusudur. Hububat, hububat ürünleri %30'la ithalatta en büyük payı oluşturmaktadır.

Grafik.20: Gıda Maddeleri İthalatında Alt grupların Payları

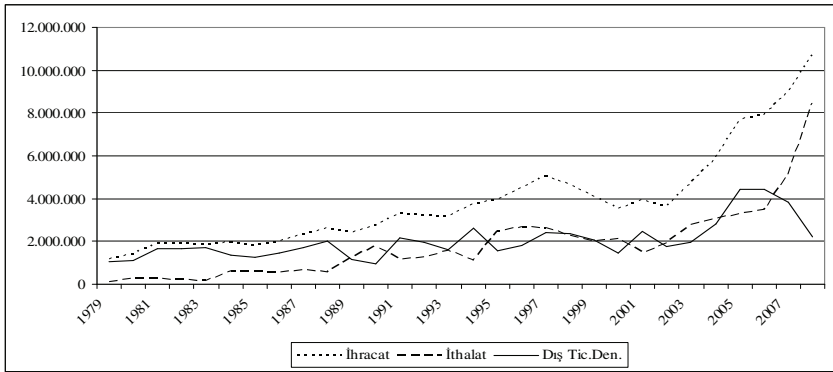

1990'a gelindiğinde 1979'da payı %1'i bile bulmayan tütün ve tütün mamullerinin payı ithalatın %18'ini bulmaktadır. Şeker, şeker ürünleri ve bal %16 ve Bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları %14 ile diğer önemli alt grup olarak görünmektedir. Canlı hayvan ithalatı ise %6'ya çıkmaktadır. 2000 yılında hububat ilk sırayı %19 ile almaktadır. Tütün ve tütün mamullerinin payı %16 düzeyinde iken, bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları %14, yağlı tohumlar, yağ veren meyveler %11, hayvanlar için gıda maddeleri %10'luk pay oluşturmaktadır. Canlı hayvan ithalatının payı düşerken (%2), meyve ve sebzelerin payı %6 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında ithalatın ilk sırasında yine %26 ile hububat, hububat ürünleri gelmektedir. Bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları %17'lik payla ikinci sırada iken yağlı tohumlar, yağ veren meyveler %16 ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Diğer önemli alt gruplar ise %10 ile meyve ve sebze ile %9'luk payla hayvanlar için gıda maddeleridir. Diğer

alt grupların payları ise kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri %5; çeşitli yenilebilir ürünler %5; tütün ve tütün mamulleri* %5 olarak sıralanmaktadır (Grafik.20).

Gıda ürünleri itibariyle ithalat miktarındaki değişimlere bakıldığında, 2000'li yıllarda don yağı, ham küçükbaş derisi, pirinç, buğday kepeği, melas, bitkisel yağ ve yağlı tohum küspelerinin önde geldiği görülmektedir. Gıda sanayi ithalat artışında, özellikle hammadde ya da ara madde niteliğinde olan, ham deri, don yağı, melas ve yağlı tohum küspeleri ithalatının gıda sanayi toplam ithalatı içinde önemli bir yeri olduğu izlenmektedir (Oral, 371:2006). Hammadde ithalatının en yoğun olduğu gıda sanayi bitkisel yağlardır. Türkiye başta hayvansal ürünler ve bitkisel yağ olmak üzere kendine yeterlilikten uzaklaşmakta ve giderek ithalatçı konumuna düşmektedir (Oral, 373:2006).

Grafik.21: SITC Rev3'e Göre Gıda Maddeleri Dış Ticareti

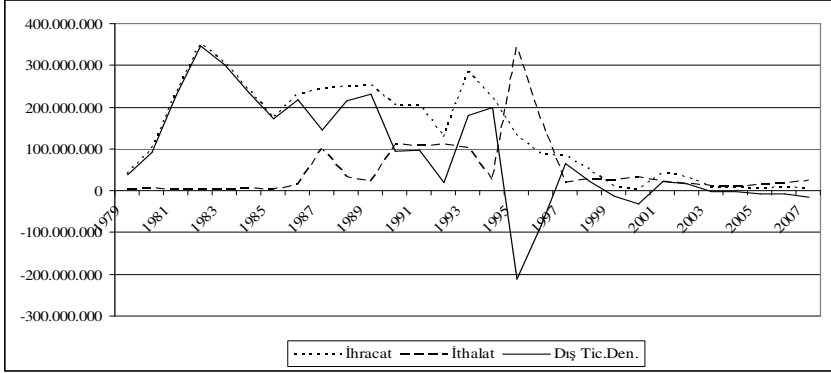

Canlı hayvan dış ticaret verileri 1990'lı yılların sonundan itibaren, dış ticarete denge sağlandığı göstermektedir (Grafik.22). Ancak, bu sonuç yanıltıcıdır. Canlı hayvan ticaretinde ithalatımızın önemli bir kısmı AB ülkeleri iledir. 2000'li yıllarda ithalatın lisans belgesine bağlanması ve lisans verilememesi ithalatın düşmesine yol açmış ve canlı hayvan dış ticaretinde yapay bir denge ortaya çıkarmıştır. AB Komisyonunun Türkiye raporlarında bu durum vurgulanmaktadır. Rapora göre "Türkiye, lisans yasağını kamu ve hayvan sağlığı gerekçesi ile uyguladığını iddia etmektedir, ancak yasak, bu tür tedbirlere ilişkin uluslararası normlara uygun olmayıp temel olarak Pazar koruma amaçlarına hizmet etmektedir" (AB

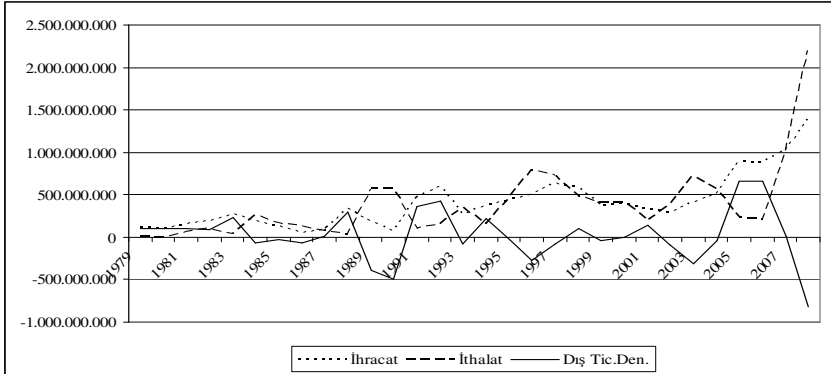
* Tütün ve tütün mamullerinin payının düşüşünde Amerikan tipi tütün üretiminin sözleşmeli üretimle üretiminin yurt içine kaydırılması en önemli etkidir.

Komisyonu Türkiye Raporu, 6 Ekim 2004 Etki Raporu). Bu durumun ortadan kalkması ile canlı hayvan ithalatının artacağı görünmektedir. Türkiye'ye canlı hayvan girişleri bunun göstergelerindedir.

Grafik.22: SITC Rev.3'e Göre Canlı Hayvan Dış Ticareti

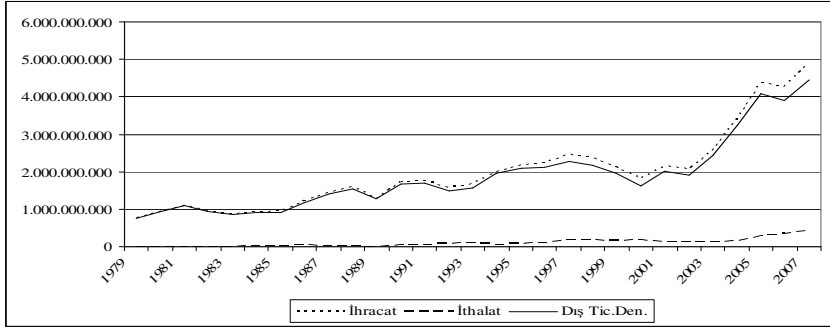
Grafik.23: SITC Rev.3'e Göre Hububat ve Hububat ürünleri Dış Ticareti

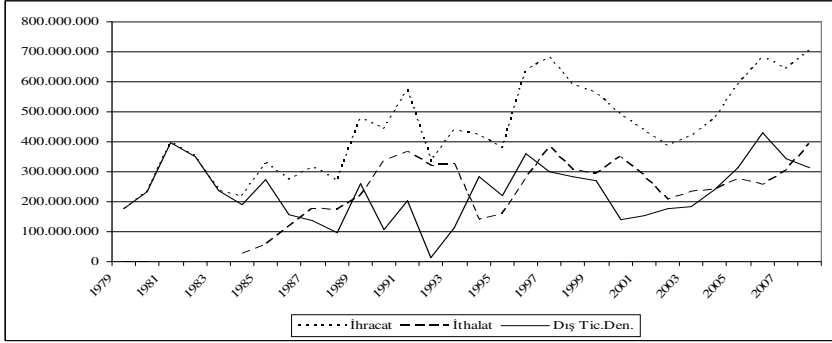
Hububat ithalatının artışıdaki temel neden ekim alanlarındaki daralmadır. TÜİK verilerine göre 1990'lı yıllarda yaklaşık 19 milyon hektar düzeyindeki ekilen alan büyüklüğü 2007 yılı ile birlikte 17 milyon hektarın altına düşmüştür. Nadas ile birlikte düşünüldüğünde 23 milyon hektar tarla alanı 21 milyon hektara düşmüştür. Çalışmanın ana konusu içinde yer almamasına rağmen, artan nüfus yanında iklim koşullarının olumsuzluğu da eklendiğinde

Türkiye'nin hububat ihtiyacının giderek artmaya devam edeceğini söylemek mümkündür. Elbette, iklim koşullarının olumsuz etkilerini azaltacak önlemlerin alınması gerektiğini söylemeden geçmek mümkün değildir. Tarım alanlarının amaç dışı kullanımının engellenmesinin öneminin altının çizilmesi gerekmektedir.

Grafik.24: SITC Rev.3'e Göre Meyve ve Sebze Dış Ticareti

Gıda maddeleri dış ticaretinde meyve ve sebze özel yer tutmaktadır. Türkiye'de meyve ve sebze üretiminde yaşanan artışın doğrudan dış ticaretle bağlantısı görülebilmektedir. Bu artışın, kamu desteklerinin hiç olmadığı ya da yalnızca dışsattıma yönelik olarak ve sınırlı düzeyde gerçekleştiği sebze ve meyvede olması ilginçtir. Bu durumun başlıca nedeni, tarla ürünlerinde maliyet fiyatına ürün satamayan üreticinin, pazarlaması görece daha kolay olan sebze-meyve alanına yönelmesidir. Dışsattım olanağının yükseldiği dönemleri ise, üretici açısından, uzunca bir süredir iç piyasada görülemeyen gelir olanağı sürprizleri yaratabilmektedir. Ancak, istisnai olan bu durumun bir gelişme olarak yorumlanması konusunda, uygun olmayan ekoloji ve topraklarda özellikle meyveciliğin yaygınlaşması açısından ihtiyatlı davranılması gerekmektedir (Günaydın, 2009: 200). Fındık ekim alanlarının artması da aynı zeminde değerlendirilebilir. Taban arazilerde fındık ekim alanlarının açılmış olmasını, alternatif gelir arayışlarının bir sonucu olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Meyvede ihracatın ağırlıklı olduğu türler, kayısı, kiraz ve fındık olarak göze çarpmaktadır. Kirazda ABD'nin ardından ikinci, diğer iki üründe dünya ihracat büyüklüğünde ilk sırada yer almaktayız. Sadece fındıktan yıllık döviz kazancı 1 milyar dolar düzeyini bulmaktadır.

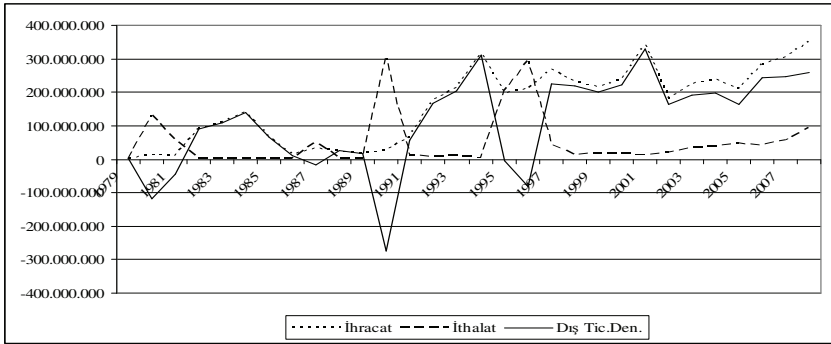
Grafik.25: SITC Rev.3'e Göre Tütün ve Tütün mamulleri Dış Ticareti

Türkiye’de üretilen tütünün %96’sını Şark tipi tütün oluşturmaktadır. Ürettiğimiz Şark tipi tütünün yarısına yakını dışarıya satılmaktadır. 1993’ten sonra sigara üretimine başlayan çokuluslu şirketler sigara üretimleri için büyük miktarlarda Virginia ve Burley tipi tütünlere gereksinim duymaktadır. Yurdumuzda bu tür tütünlerin üretiminin yetersiz olması nedeniyle, tütün ihracatı kadar Virginia ve Burley tipi tütün ithal eder konuma gelmiş durumdayız (Gençtan, 2007:65). Sigara ithalatına 1984 yılında izin verildi. İlk yıl 28 milyon dolar ödeyerek 1 milyon 800 bin kilo sigara ithal ettik. 1985’te bu rakam 59 milyona 1986’da 118 milyon, 1988’de 151 milyon dolara çıktı. 1984 yılında 28 milyon dolarla başlayan ithalat 1990’da 300 milyon dolara yaklaştı (Usumi, 1999:72-73). 1984’te sigara ithali serbestisi, 1988 yılında tütün ithali serbestisi ile boyutunu genişletmiştir. Tütünde başlayan bu serbesti yerli ve Amerikan tipi tütünlerin fiyat farkları ile aleyhte sonuç yaratmıştır. Serbesti ile beraber yerli tütünü 3-4 dolardan satarken Amerikan tipi tütünlerin kilosuna 7-8 dolar ödenmiştir (Usumi, 1999:122).

Yabancı sermaye ülkeye yerleşip güçlendikçe, yerli ihracatçılar da piyasadan silinmeye başladı. 2002 yılında yürürlüğe giren “Tütün Yasası”nın ardından yabancı sermayeli sigara üreticilerinin sayısı da artış göstermiştir. 2003 yılında da Tekelin özelleştirilmesi süreci başlamıştır. Tekel’in özelleştirildiği süreçte Amerikan çokuluslu sigara şirketi Philip Morris’in ülkemizdeki pazar payı %42 iken, Tekel’in payı artık %33’lere gerilemişti. Yine o dönemde Tekel hariç 50 şirket tütün ticareti yetki belgesine sahipti, 15 şirket tütün üretirmek için sözleşme yapabiliyordu, 16 şirket tütün alımı yapabiliyordu, 10 şirketin tütün işleme tesisi vardı, 17 şirket tütün ihracatı yapabiliyordu. 2007 yılında yaprak tütün alımının %65’ini özel sektör yaptı (ZMO, <http://www.zmo.org.tr>, Temmuz 2009).

görüntü ile giderek üretici sayısı ve üretim miktarı azalan yerli tütünün yerini Amerikan tipi tütünlerin alacağını söylemek zor olmayacaktır. Bunun dış ticarete yansımaları da kaçınılmaz olarak tütün ithalatının artışı ile gerçekleşecektir. Bunu şu alıntı ile tespit etmek mümkündür “ABD’de sigara üretim ve tüketim rakamları tehlike sinyalleri veriyordu. Örneğin, Amerika’da sigara tüketimi 1976 yılında 620 milyar adet iken, 1995 yılında 487 milyar adede kadar geriledi. Buna karşılık sigara üretimi şaşılacak kadar arttı. 1955’te 418 milyar adet olan üretim, 1995’te 745 milyar adede kadar yükseldi. Demek ki, Amerika’da tüketimde 133 milyar adet düşme varken, sigara üretimi 327 milyar adet arttı. Dahası var... Amerika 1955 yılında 17 milyar adet olan sigara ihracatını 1995’te tam 15 kat artırarak 240 milyar adede kadar çıkarmıştır” (Usumi, 1999:55). Amerikan tipi tütünün Türkiye’de üretimi süreci ise ayrı bir tartışma konusu olacak kadar önemlidir.

Grafik.26: SITC Rev.3'e Göre Şeker, Şeker ürünleri ve Bal Dış Ticareti

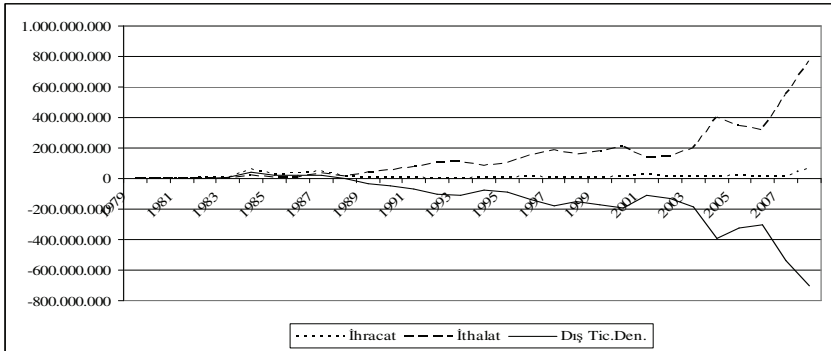

Şeker pancarı yetiştiriciliği ve şeker üretimi yurdumuzda tarıma dayalı sanayinin ilk örneğidir. 1999’a kadar olan dönemde ekiliş alanı 5 bin hektardan 500 bin hektara çıkan şeker pancarında üretim, 5 bin tondan 22,5 milyon tona yükselmiştir. Ancak 1999 Şeker Yasasıyla kota uygulamalarına geçilmiş, şeker pancarı ekiliş alanı 340 hektara, üretimi ise 14,4 milyon tona gerilemiştir. Bu yapı şeker, şeker ürünleri ve baş dış ticaretinde olumsuz bir değişim yaratmıyor görünse de ekilişin kısıtlanması küspe ve melas üretimini de düşürdüğünden, hayvancılığımızı olumsuz yönde etkilemiştir. İlginç olan şeker üretimimizi azaltırken, yurdumuzda nişasta bazlı şeker üretimi yapan şirketlerin şeker üretimindeki paylarının artırılması için baskı yapmasıdır (Gençtan, 2007:649. Şeker üretiminde nişasta bazlı

tatlandırıcıların kota artırımı yetkisinin sürekli kullanımı da bunun en önemli destek unsurudur.

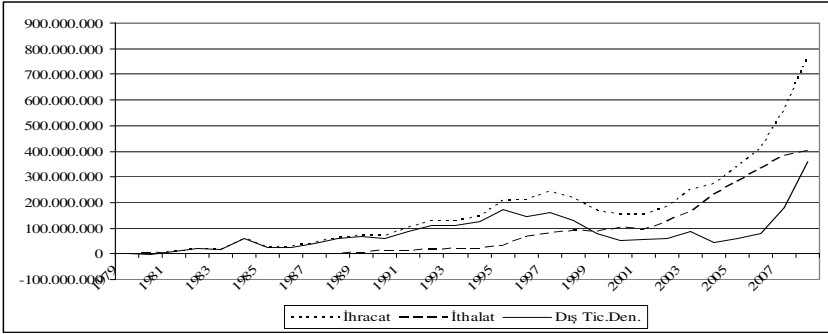
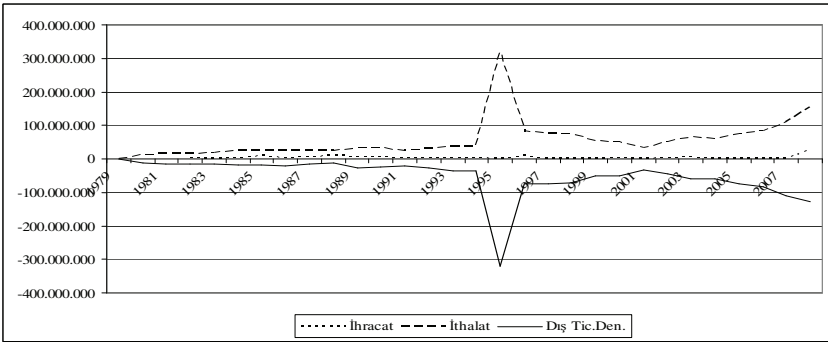
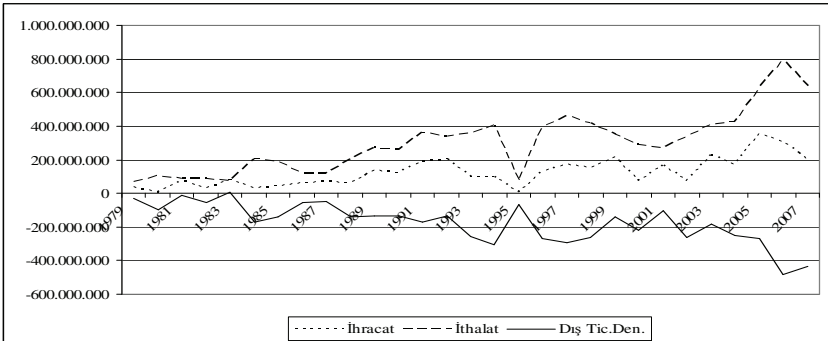
Son yıllarda yem sanayinde ve hayvan yemi olarak kullanılan mısırın yanı sıra, insan gıdası olarak tüketilen mısır ürünlerinin miktarında önemli artışlar görülmüştür. Şeker Yasasıyla, şeker pancarı üretimine getirilen kısıtlamalar, mısır nişastasından tatlandırıcı üretimini artırmıştır. Bunun sonucu olarak, sanayide hammadde olarak kullanılan mısır miktarı 3 milyon tonu aşmıştır. Günümüzde mısırı üretimimiz yurtiçi tüketimini karşılayamamaktadır. Her yıl ortalama 1 milyon ton civarında mısır ithalatı yapmak zorundayız. İthal edilen mısırların insan, hayvan sağlığı, çevre ve biyolojik çeşitlilik üzerine etkilerinin ne olacağı kesin olarak bilinmeyen, genetiği değiştirilmiş ürün olma riskini taşıdığı da unutulmamalıdır (Gençtan, 2007:62). Görüldüğü gibi, bir alt grupta ortaya çıkan bir değişim bir başka alt grupta dış ticareti etkilemektedir. Pamuk, lifleriyle tekstil, çiğit adını verdiğimiz tohumlarıyla yağ sanayine, küspesiyle de yam sanayine hammadde sağlayan çok önemli bir bitkidir. Yani pamuk üretimi ile ilgili yaşanan sorunlar bir yandan hayvancılık sektörü için hammadde temininde, diğer yandan yağ sanayinde sorunlar yaratabilmektedir. Bu etki yanında tekstil sektöründe hammadde temini sorunu ise yine pamuk üretiminde yatmaktadır (Grafik.27-28).

Grafik.27: SITC Rev.3'e Göre Hayvanlar için Gıda maddeleri Dış Ticareti

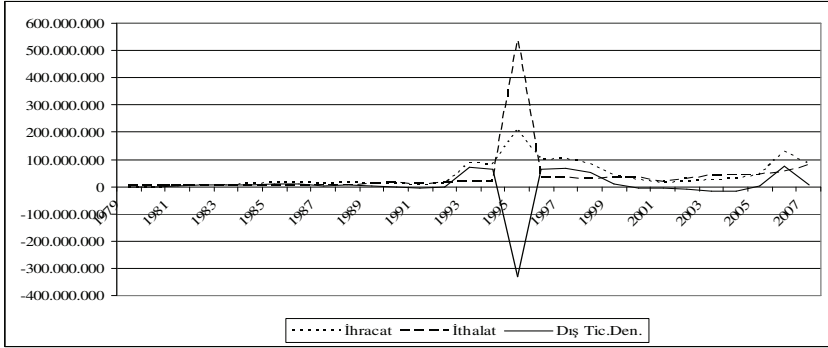

Hayvanlar için gıda maddeleri dış ticaretinin Türkiye için en önemli ayağı kanatlı hayvancılık sektörü olarak görünmektedir. Kanatlı sektörünün gelişmesi sonucu, kanatlı karma yemine olan talep ve kaliteli yem isteği, sektörü; kaliteli yağlı tohum ve küspeleri, balık unu ile üretimi yetmeyen özellikle mısır gibi hammaddeleri ithal etmeye

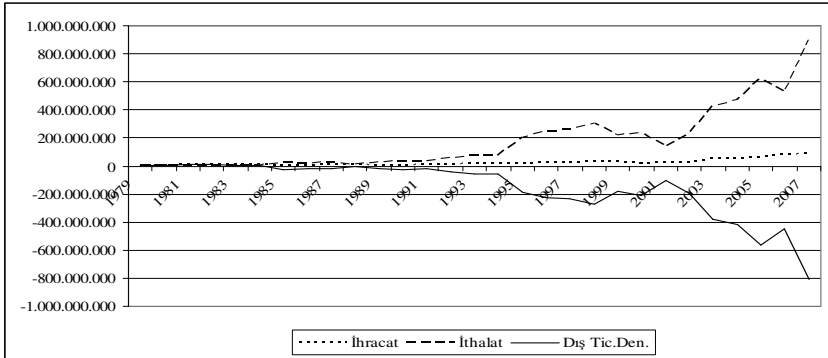
yönlendirmiştir. Toplam kanatlı yemleri içinde ithal hammaddelerin oranı nerede ise %75'leri bulmuştur. Ayrıca; bu yemler içinde katkı maddeleri olarak adlandırılan vitamin, mineral vb. ürünler için ise tamamen dışa bağımlı konumdayız (Erdoğan ve İlkdoğan, 2004:109). Ülkemizde yıllık cirosu yaklaşık 3 milyar dolar olan kanatlı sektörünün kullandığı yem ham maddelerin başında mısır ve soya küspesi daha sonra da balık unu gelmektedir. Türkiye söz konusu ham maddeler ile yem katkı maddeleri bakımından dışa bağımlı durumdadır. Soya kanatlı karma yemi üretimi için olmazsa olmaz niteliktedir. Bu ülkede soya üretiminin desteklenmesi gerektiği yıllarca vurgulanmış ne var ki üretim maalesef teşvik edilmemiştir. Bu politikaların bir sonucu olarak 2005 yılında 1.129.090 ton soya fasulyesi ithal edilmiş olup bunun parasal değeri 322 milyon dolardır. Ayrıca aynı yıl 501.262 ton soya küspesi ithal edilmiş ve bunun için de 132 milyon dolar ödeme yapılmıştır. Buna göre soya ürünlerinde toplam ithalat 1.630.000 ton olup bunun bedeli 454 milyon dolardır. Yapılan hesaplamalar Ülkemizde kanatlı beslemede kullanılan soyanın yaklaşık %90'ının ithalat yolu ile karşılandığını göstermektedir. kanatlı karma yemlerinin vazgeçilmez ham maddelerinden olan mısır fiyat ve bulunabilirlik durumlarına göre kimi zaman büyük baş karma yemlerinde de kullanılmaktadır. Ülkemizin yıllık mısır gereksinimi toplam 4 milyon ton kadardır. Bunun yaklaşık 2.500.000 tonu yem sanayinde kullanılmaktadır. Ülkemizde mısır üretiminin genelde yetersiz kaldığı görülmektedir. Son beş yılın rakamlarına bakıldığında 2000 yılında 1.283.000 ton; 2001 yılında 535.000 ton; 2002 yılında 1.170.000 ton; 2003 yılında 1.816.000 ton; 2004 yılında 1.028.000 ton mısır ithalatı yapılmıştır. 2005 yılında yapılan ithalat ise 113.700 ton civarında kalmıştır. Buna göre 2001-2004 yılı verilerine göre kanatlı yemi üretiminde kullanılan mısırın yaklaşık %25-35'i ithal edilerek açık kapatılmıştır (Tuncer, 2007). Grafik.21'den de görüleceği üzere yukarıda verilen değerler dikkate alındığında ülkemizde yem üretimi ile ilgili önlemler alınmazsa, özellikle kanatlı sektöründeki gelişim, bu alt grupta dış ticaret açıklarının giderek artmasına yol açacaktır.

Grafik.28: SITC Rev.3'e Göre Çeşitli Yenilebilir Ürünler Dış Ticareti**Grafik.29: SITC Rev.3'e Göre Hayvansal Sıvı ve Katı Yağlar Dış Ticareti****Grafik.30: SITC Rev.3'e Göre Bitkisel Sıvı Yağlar ve Fraksiyonları Dış Ticareti**

Grafik.31: SITC Rev.3'e Göre Kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar, mumlar Dış Ticareti

Grafik.32: SITC Rev.3'e Göre Yağlı Tohumlar, Yağ veren meyveler Dış Ticareti

Grafik.29 ve 32 arasında yer alan tüm hayvansal ve bitkisel yağ çeşitleri ve yağ üretimine konu tohumlar ve meyveler dış ticaretinde, açık verildiği görülmektedir. Bu sektörlerdeki dış açıklar sadece yağ ihtiyacının karşılanmasına yönelik olmayıp, bu grupta yer alan birçok bitkisel ürünün aynı zamanda, yukarıda da belirtildiği gibi hayvancılık için de girdi teşkil etmesi ile ilgilidir. Bir anlamda gerek yağ ihtiyacı gerek hayvancılık yem ihtiyacı açısından dışa bağımlılığın üst düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır.

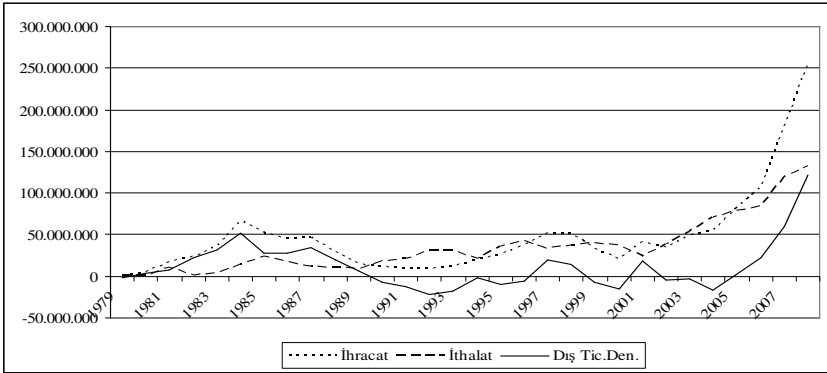
Dünyada yağlı tohumlu bitkiler tarımında; soya fasulyesi, yer fıstığı, ayçiçeği, kolza, mısır, zeytin, susam, palmye tohumu, yağ keteni, aspir, Hindistan cevizi ve hintyağı bitkileri anlaşılmaktadır. Ancak ülkemizde gerçek anlamda bu bitkilerin üretimi yapılan sadece yağlık olarak ayçiçeği ve zeytin bir miktar da soya fasulyesi yan ürün olarak da yağ elde edilen mısır

ve pamuktur (Kolsarıcı, Gür vd., 2005:411) . Yurdumuzda üretilen bitkisel yağın %54'ü ayçiçeğinden, %27'si pamuk tohumundan, yani çiğitten, %11'i zeytinden, %6'sı mısırdan ve %1'i de soyadan elde edilmektedir (Gençtan, 2007: 63).

Türkiye, yağlı tohumlarda yüzde 70 gibi büyük bir oranla dışa bağımlı. Geçen yıl 2.2 milyon ton yağlı tohum ve 806 bin ton hamyağ ithal edildi. Yılda 1.7 milyar dolar döviz ödeniyor, 3 milyon tonu aşkın hammadde ithal ediliyor (Yıldırım, 2008).

Basit anlamda ayçiçeği üretiminde Türkiye'de yeterlilik oranı TÜİK verilerine göre 2000-2001 döneminde %70 düzeyinde iken 2007-2008 döneminde %38'e gerilemiş görülmektedir. Kuraklık etkisinin varlığı ile önemli bir düşüşü söz konusu ise de 2002-2003 dönemi dışında yeterlilik oranı %40-50 arasında değişmektedir. Soya'da 2000'li yılların tüm dönemlerinde yeterlilik oranı % 1 ile %6 arasında gerçekleşmiştir. Yukarıda bu alt sektörlerle ilişkin tüm grafiklerde dış ticaret açığının varlığı bu verilerle örtüşmektedir. Yağ ithalatı, yağ bitkileri üretimindeki yetersizlik nedeni ile sürekli artış içindedir. Bu sektörü Türkiye'nin bitkisel yağ tüketim projeksiyonu çalışması (Kolsarıcı, Gür vd., 2005:411) verileri ile analiz ettiğimizde sorunun büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada 2008 yılı gerekli ayçiçeği (yağlık) yaklaşık 1.5 milyon ton hesaplanmış, üretim 900 bin ton düzeyinde kalmıştır. Gerekli soya miktarı 500 bin ton hesaplanmış, üretim 34 bin tonda, gerekli çiğit 1.7 milyon ton hesaplanmış, üretim 1 milyon tonda kalmıştır. Türkiye'nin bu alt sektörlerde hızla üretim artışı sağlayabilecek önlemler ihtiyacı olduğu açıktır.

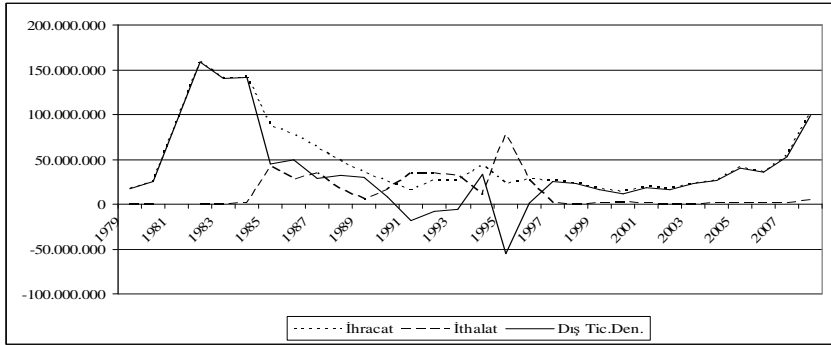
Grafik.33: SITC Rev.3'e Göre Süt, Süt ürünleri ve yumurta Dış Ticareti

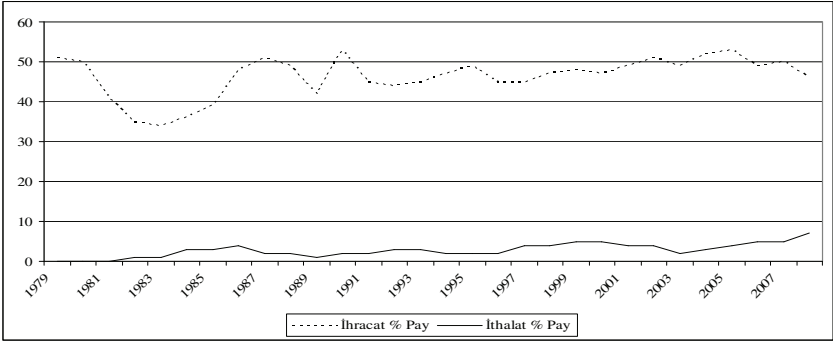
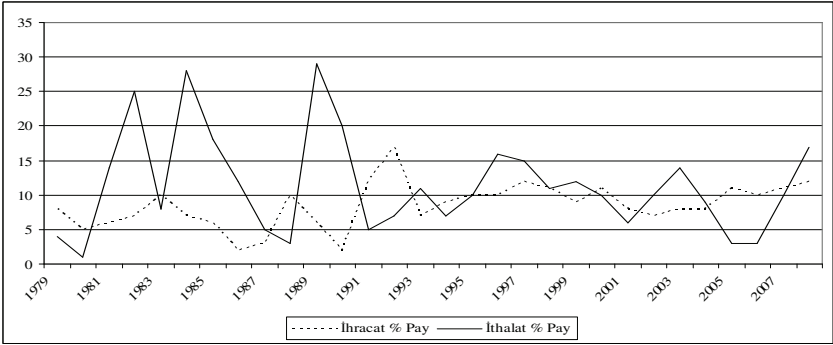
Türkiye'de gerek tavuk eti, gerekse yumurta üretiminde, kırmızı et ve süt üretiminin aksine 1990'ların başından itibaren önemli artışlar görülmektedir. Bu artış miktar olarak tavuk

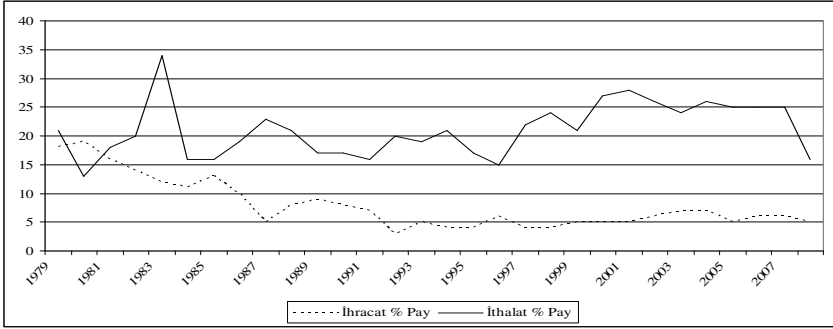
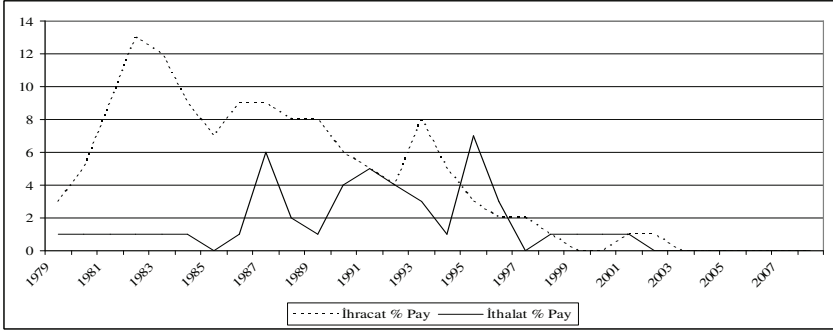
etinde 1990-2006 arasında %126, yumurtada %67 düzeyindedir. Bu gelişim tavuk yetiştiriciliğinde, üretim işletmelerinin çağdaş ölçülerde üretim yapabilir konumda olması ile ilgilidir. Bununla beraber, damızlık materyal ve diğer üretim girdileri açısından dışa tam bir bağımlılık vardır. Dışa bağımlılığı azaltmaya yönelik çalışmalar ise çok sınırlıdır (Kaymakçı, 2007: 73-74).

Grafik.34: SITC Rev.3'e Göre Et ve Et ürünleri Dış Ticareti

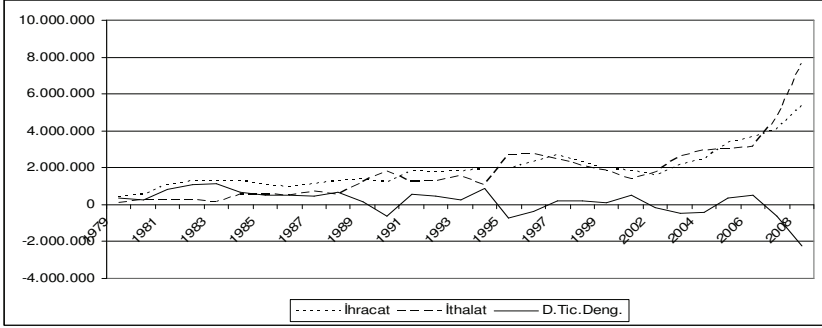
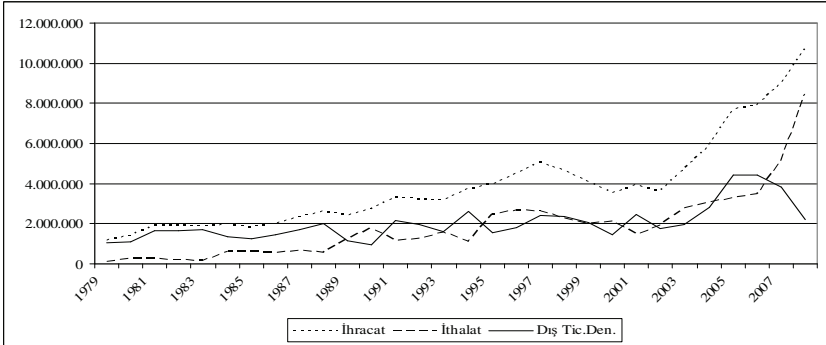
Canlı hayvan ticareti kısmında (Grafik.22) üzerinde durulan yapay denge ya da fazlaya verildiği görüntüsü et ve et ürünleri ticaretinde de etkisini göstermektedir. İthalat lisans belgesi engeli nedeniyle ithalatın engellenmesi bu sektörde gelecekte sorunlar yaşanacağını işaret etmektedir. Türkiye’de nüfus artışı dikkate alındığında, ihtiyaç duyulacak olan et üretiminin gerçekleştirilememesi durumunda ithalatın zorunlu artışı gerektireceği açıktır. AB ile Türkiye’de kişi başına kırmızı et tüketimi verileri karşılaştırıldığında ve nüfus artışı ile birleştirildiğinde sorunun büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. AB ülkelerinde ortalama et tüketimi yıllık 75 kg düzeyinde iken Türkiye’de 8-9 kg düzeyinde kalmaktadır (Günaydın, 2009:204). Bu rakamlar Türkiye’de kırmızı et üretim ihtiyacının yıllık yaklaşık 5 milyon ton olduğunu göstermektedir. Üretilen kırmızı et miktarının yaklaşık 500 bin ton düzeyinde kaldığı dikkate alınırsa, bu sektörde dış ticaret açığının ortaya çıkacağı ve açığın giderek büyüyeceğini göstermektedir.

Grafik.35: SITC Rev.3'e Göre Meyve Sebzelelerin Payları**Grafik.36: SITC Rev.3'e Göre Hububat, Hububat Ürünlerinin Payları****Grafik.37: SITC Rev.3'e Göre Tütün ve tütün mamullerinin payları**

Grafik.38: SITC Rev.3'e Göre Dokuma Elyafı ve bunların artıklarının payları**Grafik.39: SITC Rev.3'e Göre Canlı hayvanların payları**

Veriler doğrultusunda Türkiye'nin tarımsal dış ticarete hammaddelerde açık, gıda maddelerinde fazla verdiği görülmektedir. Buraya kadar yapılan analizlerde ana gruplar çerçevesinde baktığımızda da bu sonuç doğrulanmaktadır. Ancak, ana grup olarak baktığımız bu sonuçlar içinde çarpıcı bir durum söz konusudur. Gıda maddeleri dış ticaretindeki fazla doğrudan meyve ve sebze dış ticaretinden kaynaklanmaktadır.

Grafik.40 ve 41'e göre gıda maddeleri dış ticaret dengesi tamamen meyve ve sebze dış ticaretine bağlıdır. Grafik.41'de sürekli dış ticaret fazlası gösteren gıda maddeleri dış ticaretinin, meyve ve sebze dışarıda tutulduğunda 1990'lı yıllardan itibaren açıklar vermeye başladığı ve son iki yıldır da açıkların giderek arttığını göstermektedir.

Grafik.40: Meyve-sebze dışarıda tutulduğunda Gıda Maddeler Dış Ticareti**Grafik.41: Toplam Gıda Maddeleri Dış Ticareti**

3. Dış Ticarete Endeksler

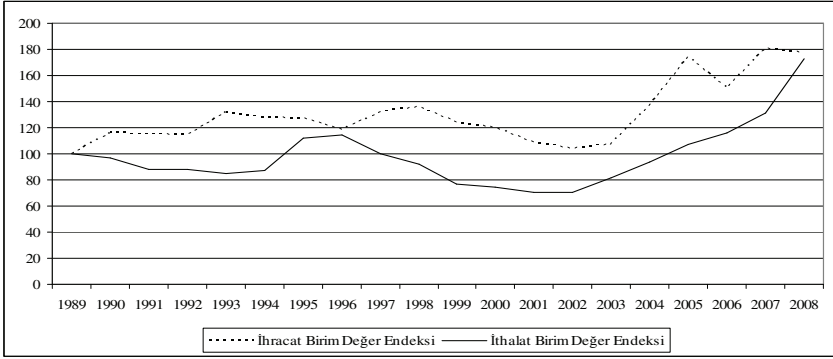
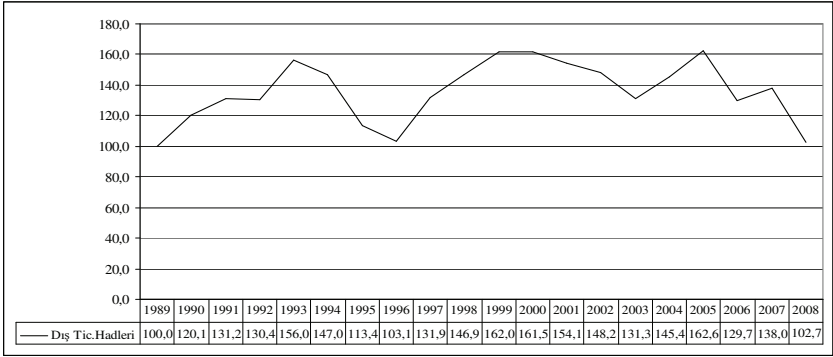
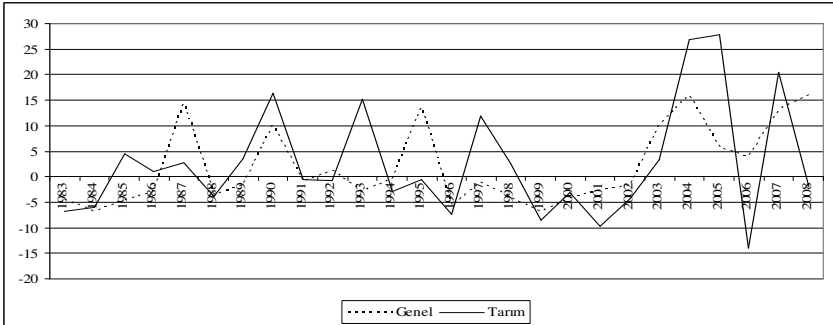
Dış ticarete dört endeks türü hesaplanmaktadır. Değer endeksi, miktar endeksi, birim değer endeksi ve dış ticaret hadleri. Değer endeksi toplam ihracat ve toplam ithalatın değerinde gerçekleşen değişimi ifade etmektedir. Birim değer endeksi ise her yıl bir önceki yılın ağırlık ve ürün sepetine göre yenilenerek Fisher formülüne ile hesaplanmaktadır. Miktar endeksleri, değer endeksinin hesaplanmış olan birim değer endekslerine oranlanmasıyla hesaplanmaktadır. Dış ticaret hadleri; ihracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksinde oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bu oranın 100'ün üstünde olması; dış ticarete konu malların baz yılına göre yüksek fiyatla ihraç edildiği, düşük fiyatla ithal edildiği anlamına gelir ve ülke lehinedir. Oranın 100'ün altında kalması ise bunun tam tersi sonuçlar yaratır.

Yukarıdaki açıklamalar, endekslerin hesaplanma biçimlerinin dış ticarete fiyat hareketlerinin etkilerini analiz etme fırsatı verdiğini de göstermektedir. Aşağıda kullanılan endeks değerleri TÜİK'e ait hesaplamalara ilişkin olup, tüm endeksler dolara bağlı olarak hesaplanmıştır.

Tablo.6: ISIC'a Göre Tarımsal Dış Ticaret Endeksleri

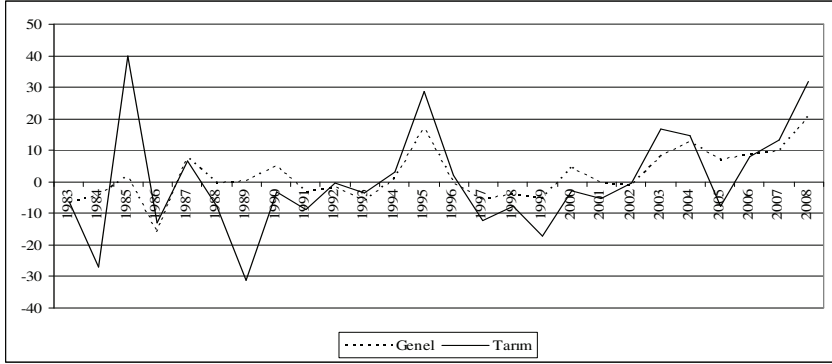
	İhracat Birim Değer Endeksi	İthalat Birim Değer Endeksi	Dış Tic.Hadleri
1989	100	100	100,0
1990	116,3	96,8	120,1
1991	115,6	88,1	131,2
1992	114,6	87,9	130,4
1993	132	84,6	156,0
1994	128,3	87,3	147,0
1995	127,5	112,4	113,4
1996	118,2	114,6	103,1
1997	132,3	100,3	131,9
1998	135,7	92,4	146,9
1999	124,1	76,6	162,0
2000	120,3	74,5	161,5
2001	108,7	70,5	154,1
2002	104,0	70,2	148,2
2003	107,6	81,9	131,3
2004	136,4	93,8	145,4
2005	174,3	107,2	162,6
2006	150,2	115,8	129,7
2007	180,9	131,1	138,0
2008	177,2	172,6	102,7

Kaynak: TÜİK

Grafik.42: Tarım ve Ormanlık Dış Ticaret Birim Değer Endeksleri**Grafik.43: Tarım ve Ormanlık Dış Ticaret Haddi****Grafik.44: İhracat Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)**

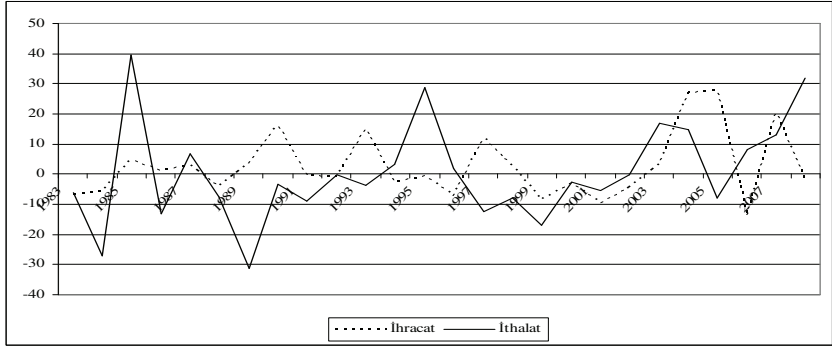
Tarımsal ürün ihracatında değer endeksi değişimi toplam ihracat değer endeksine paralel bir gelişim göstermektedir (Grafik.38).

Grafik.45: İthalat Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)

Tarımsal ürün ithalatında da ihracat endekslerine benzer şekilde toplam ithalat endekslerine paralel bir görüntü mevcuttur (Grafik.39).

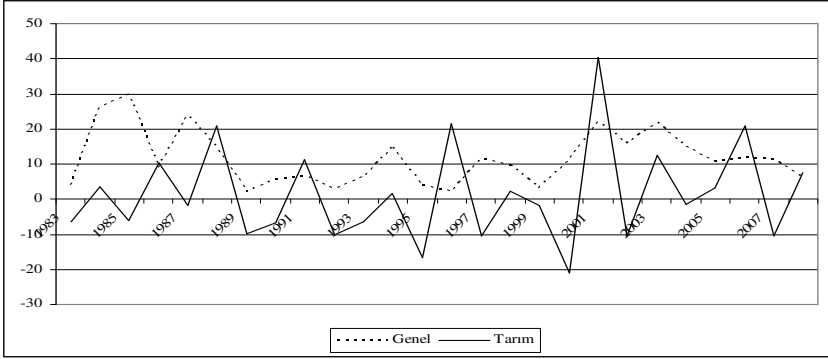
Grafik.46: Tarımda Birim Değer Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)

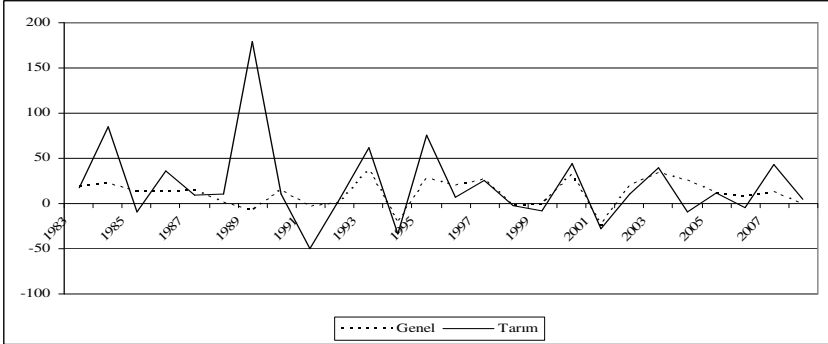
İhracat ve ithalat birim değer endekslerindeki değişim tarımsal dış ticaret bilançosuna da yansımakta ve tarımsal dış ticaret bilançosundaki değişimleri belirlemektedir (Grafik.4'e bakılabilir). İthalat birim değer endeksi ve ihracat birim değer endeksindeki değişim dış ticaret açıklarını belirlemektedir. 1989-1990'da ithalat değer ve miktar endekslerinde ters yönlü hareket dışında (Grafik.42), birim değer ve miktar endekslerinde paralel hareketlilik, fiyat değişimlerinin tarımsal dış ticarete belirleyici olmadığını göstermektedir. 1989-1990 döneminde ortaya çıkan bu durum ise doğrudan ithalatın kompozisyonun değişimi ile ilgili

görülmektedir. Bahsi geçen dönem, miktar endeksindeki büyük artışa karşılık, değer endeksindeki düşüş hububat ithalatındaki büyük artışla açıklanabilmektedir.

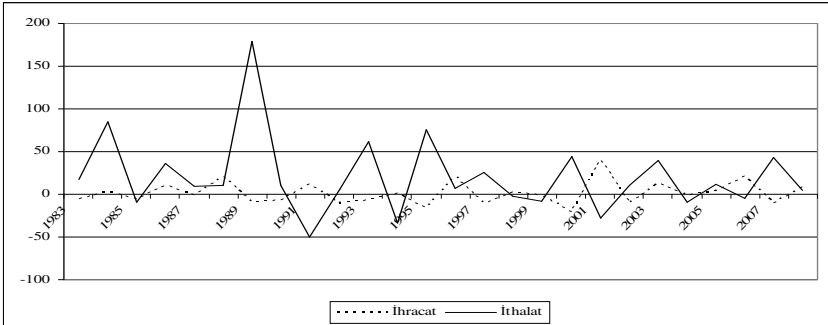
Grafik.47: İhracat Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)

Grafik.48: İthalat Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)

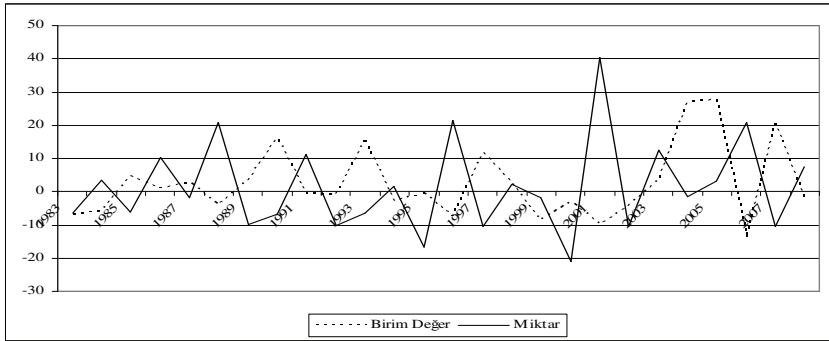

Grafik.49: Tarımda Miktar Endekslerinde Değişim (Dolar bazlı)

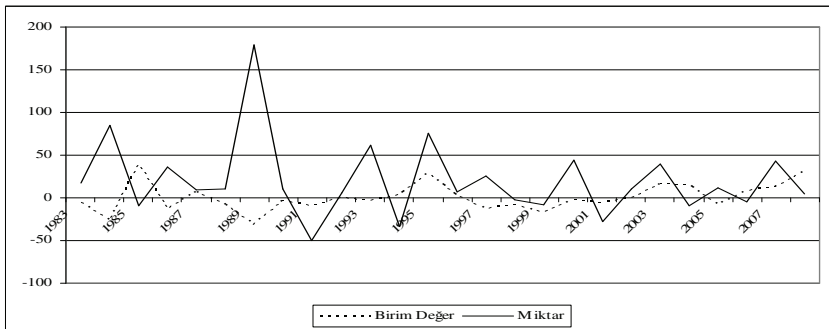
Grafik.49, tarımsal dış ticarete istisnai dönemler dışında, ithalat miktarındaki artışın, ihracat miktar artışının sürekli üstünde olduğunu göstermektedir. Bu gelişim sürecini daha önce fiyat hareketlerinin tarımsal dış ticarete belirleyici olmadığı tespitimiz doğrultusunda analiz edersek, tarımsal dış ticaret bilançosunda oluşan açıkların ithal edilen tarımsal ürün miktarı ile açıklamak mümkün hale gelmektedir. Daha önce üzerinde durduğumuz tarımsal hammadde ithalatındaki artışı, bir anlamda ithalat miktar endeksindeki artışın kaynağı olarak tespit etmek yanlış olmayacaktır.

Grafik.50: İhracatta Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)

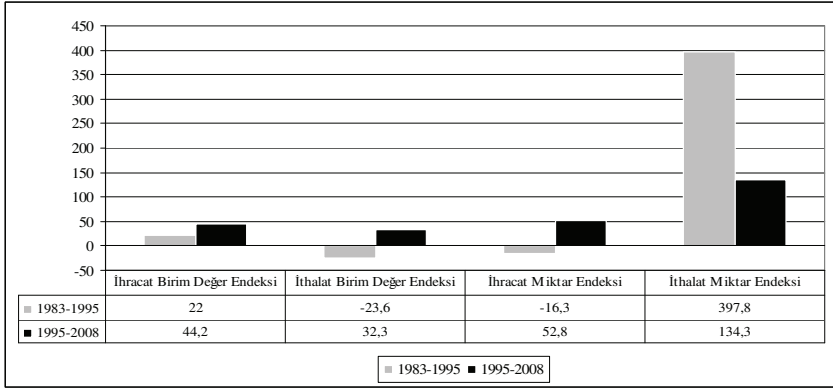
İhracat endekslerinde değişim değerleri istisnai dönemler dışında (2001-2002) genellikle paralellik göstermekte ve ihracattaki değer artışlarının ihrac edilen ürün miktarındaki artıştan kaynaklandığını göstermektedir. Diğer bir değişle ihracatta fiyat değişimi etkisinin olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir (Grafik.50).

Grafik.51: İthalatta Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)

İthalatta endeks değişimleri 1989-1990 dışında paralellik göstermektedir (Grafik.51). 1990 yılında ithalatta miktar endeksindeki yüksek oranlı artış bu yıl hububat ve hububat ürünlerinin ithalatındaki artışla paralellik göstermekte ve aynı yıl hububat ve ürünlerinin payı gıda maddeleri ithalatının %30'unu bulmaktadır (Grafik.36).

Grafik.52: Tarımsal Dış Ticarete Endeks Değişim Oranları (Dolar bazlı)

Tarımsal dış ticarete endeks değerlerindeki bu değişimleri iki döneme ayırarak incelemek mümkündür. 1996'ya kadar olan dönemde ihraç edilen ürün miktarındaki azalma söz konusu iken ihracat değerinde artış mevcuttur. Diğer bir değişle daha az tarımsal ürün ihracatı daha fazla ihracat geliri söz konusudur. 1995 sonrası dönemde ise ihracat miktar artışı %52,8 düzeyinde iken yani ihraç edilen miktar yaklaşık %50 oranında artarken, ihracat değerindeki artış %44,2 düzeyinde kalmıştır. Bu ise daha fazla tarımsal ürün ihraç edilirken, elde edilen değerler daha düşük kaldığını göstermektedir. İthalatta da trend farklı görünmemektedir. İthalat miktarı 1996'ya kadar olan alt dönemde azalırken, ithalat miktarı çok yüksek oranlı artış göstermiştir. %23,6'lık ithalat değer düşüşüne karşılık ithal edilen ürün miktarında %397,8'lik bir artış söz konusudur. İkinci alt dönemde ise miktar endeksinde artış %134, değer endeksi artışı ise %32 düzeyindedir. Her iki sonuç tarımsal ürün dış ticaretinde yapısal bir dönüşüm olduğunu ortaya koymaktadır. Bu verilerin alt gruplar ile ilgili bağlantısı Grafik.23-25 ile kurulabilir. 1996 yılında hayvansal sıvı ve katı yağlar ithalatında ve kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar ithalatında büyük artışlar görülmektedir. Sırasıyla ilk gruptaki ithalat yaklaşık 40 milyon dolardan 340 milyon dolara, ikinci grupta ise yaklaşık 80 milyon dolardan 540 milyon dolara çıkmıştır.

Endeks değerlerini iki alt döneme ayırma nedeni Gümrük Birliğinin etkisinin olup olmadığına ilişkin ön analiz yapmaktır. 1.Ocak 1996'da yürürlüğe giren anlaşmada temel olarak tarım ürünleri kapsam dışında bırakılmış olmakla birlikte, içeriğinde süt-tahıl ve şeker bulunan işlenmiş tarım ürünleri kapsama alınmıştır. Bu ilişkinin analizi için Türkiye'nin Avrupa Birliği ile tarımsal dış ticaretini ayrı bir bölüm olarak incelemenin doğru olacağı düşüncesi ile AB-15 ve AB-25 tarımsal dış ticaret verileri Ek.3'te verilmiştir.

4. AB ve Tarımsal Dış Ticaret

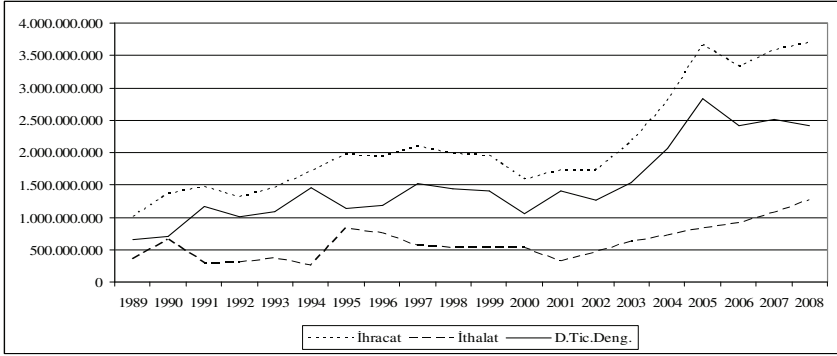
Avrupa Birliği ile tarımsal dış ticareti 15 üyeli ve 25 üyeli olmak üzere iki alt başlıkta incelenecek ve toplam tarımsal dış ticaret içinde AB ile tarımsal dış ticaretin payının belirlenmesine çalışılacaktır. Bu bölümde önce 15 üyeli Avrupa Birliği ile veriler, ardından 25 üyeye çıktığındaki değişim incelenecektir. Tarımsal dış ticaret değerlendirmesi gıda ve tarımsal hammadde başlıkları ile yapılacaktır. Bu başlıkların içerikleri Türkiye İstatistik Kurumu'nun sınıflandırması dikkate alınarak belirlenmiştir.

Tablo.7: TÜİK Fasıllara göre Tarımsal Dış Ticaret Sınıflaması

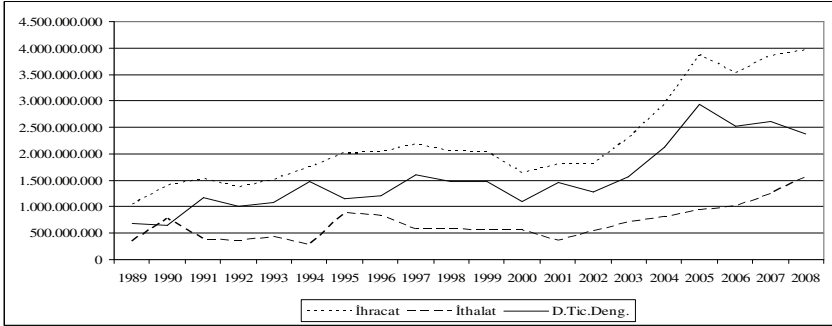
Fasıl No	Gıda Maddeleri
1	Canlı hayvanlar
2	Etlere ve yenilen sakatat
3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar
4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.
5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar
6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları
7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular
8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu
9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat
10	Hububat
11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni
12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi
13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülsalar
14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar
15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları
16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar
17	Şeker ve şeker mamulleri
18	Kakao ve kakao müstahzarları
19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar
20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları
22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke
23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler
Fasıl No	Tarımsal Hammaddeler
41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler
42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya
43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri
44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü
45	Mantar ve mantardan eşya
46	Hasır:saz ve benzeri örülebilien maddelerden mamuller
47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar
48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya
49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları
50	İpek
51	Yün,kılat,kılı:bunların iplik ve dokumaları
52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat
53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları
54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler
55	Sentetik ve suni devamsız lifler

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı

Grafik.53: AB-15 ile Gıda Maddeleri Dış Ticareti

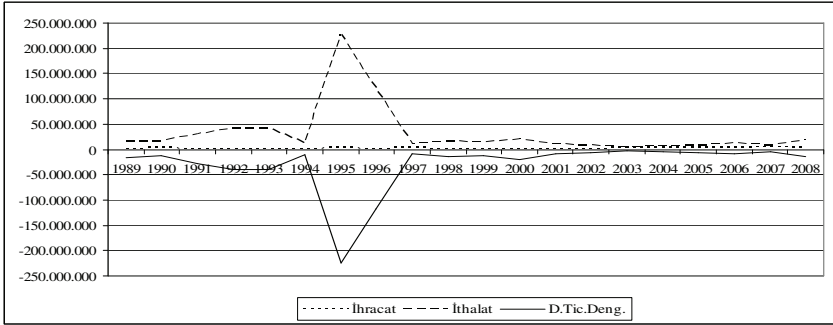
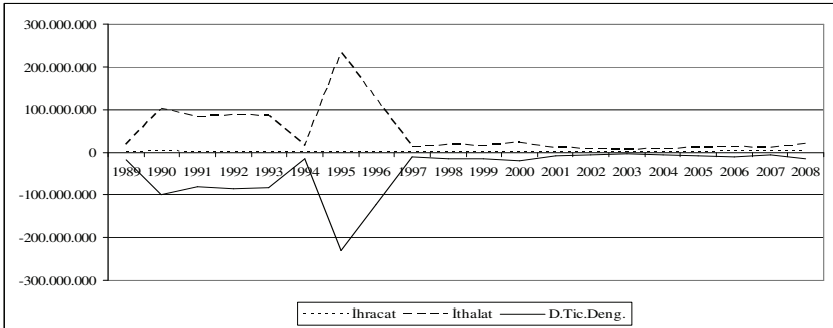
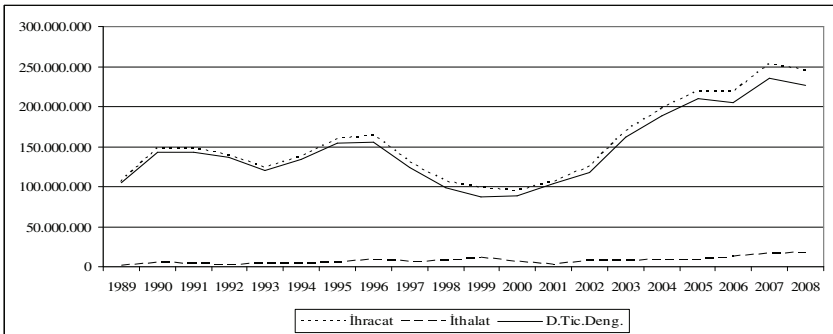

Grafik.54: AB-25 ile Gıda Maddeleri Dış Ticareti*

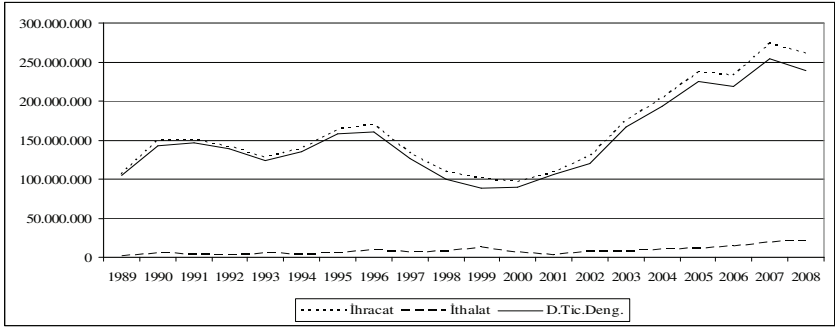
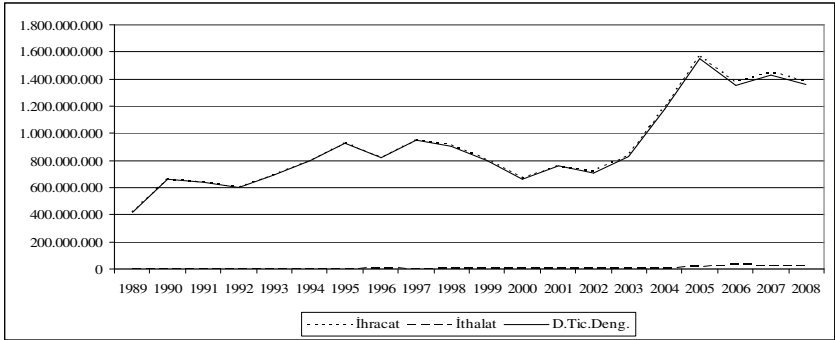
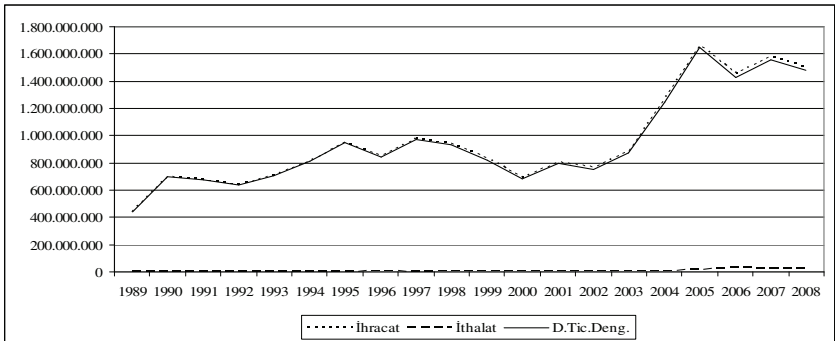

Gerek AB-15 gerek AB-25 ile gıda maddeleri dış ticareti fazla vermektedir. Alt gruplar itibarıyla baktığımızda fazlanın en önemli kaynağı sebze ve meyve ticareti görülmektedir. Yaklaşık 3 milyar dolarlık, gıda maddeleri dış ticaret fazlasının yaklaşık 2 milyar doları sebze ve meyve kaynaklıdır. Hububat ve yağlı tohumlar alt sektörleri ise AB ile dış ticaretimizde açık verdiğimiz sektörler olarak göze çarpmaktadır.

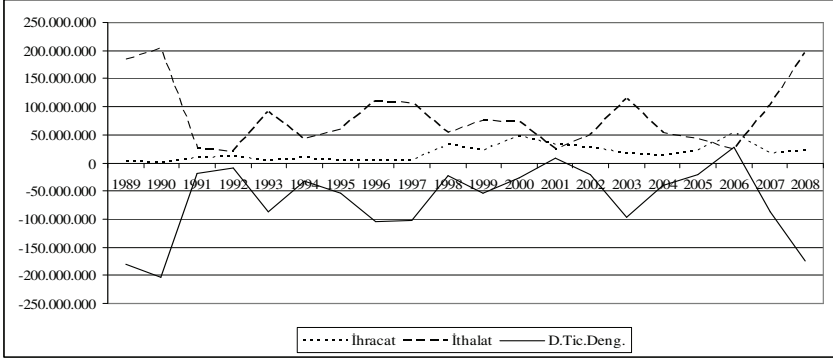
* AB-25 ile dış ticaret kavramı, AB'nin genişleme süreci sonrası üyelerinin, üye olmadan önceki Türkiye tarımsal dış ticaret değerlerinden hareketle hazırlanmıştır.

Grafik.55: AB-15 ile Canlı Hayvanlar Dış Ticareti**Grafik.56: AB-25 ile Canlı Hayvanlar Dış Ticareti*****Grafik.57: AB-15 ile Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular Dış Ticareti**

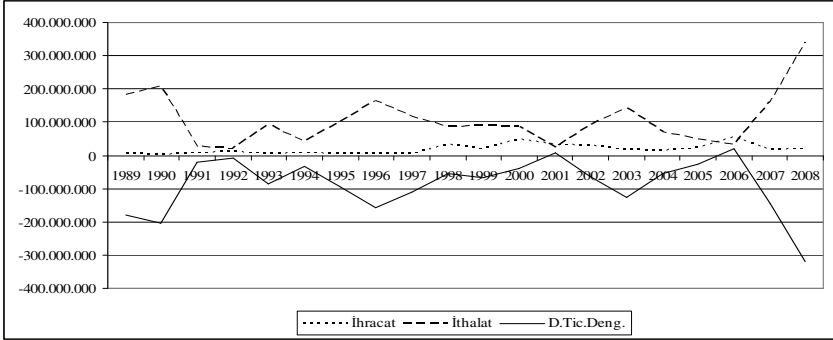
* Canlı hayvan dış ticaretinde 2000'li yıllardaki görüntü daha önce üzerinde durulan ithalat lisans belgesi verilmeşi sonucudur.

Grafik.58: AB-25 ile Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular Dış Ticareti**Grafik.59: AB-15 ile Yenilen Meyveler, kabuklu yemişler vb. Dış Ticareti****Grafik.60: AB-25 ile Yenilen Meyveler, kabuklu yemişler vb. Dış Ticareti**

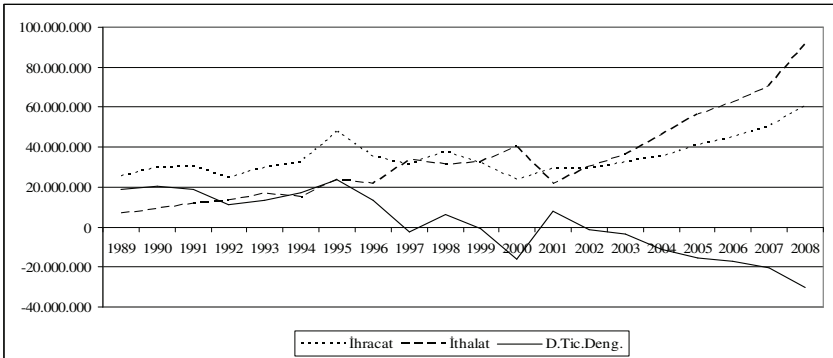
Grafik.61: AB-15 ile Hububat Dış Ticareti

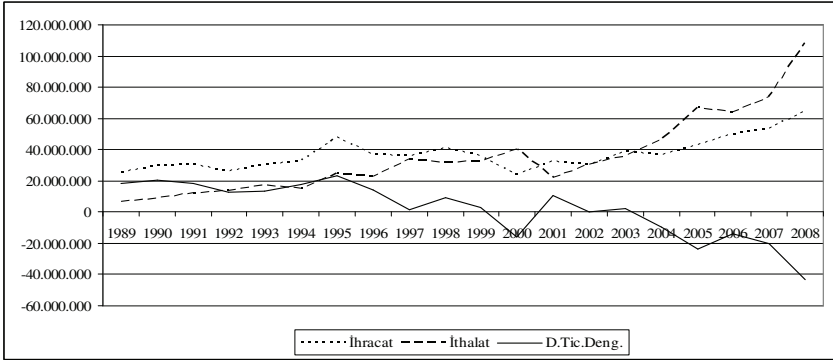
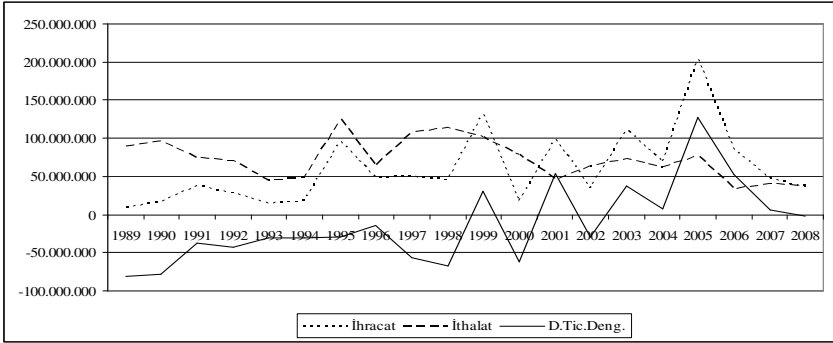
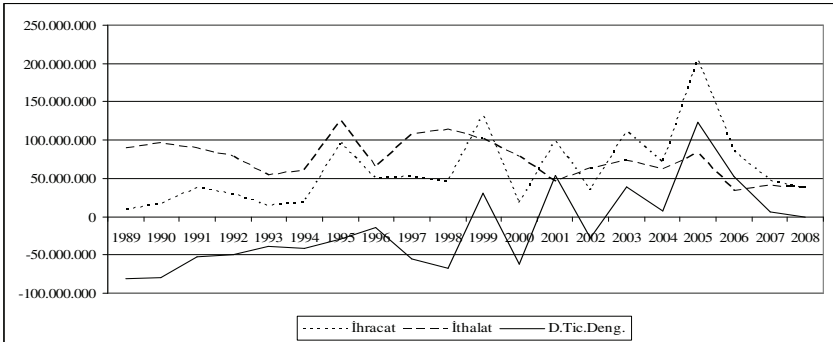

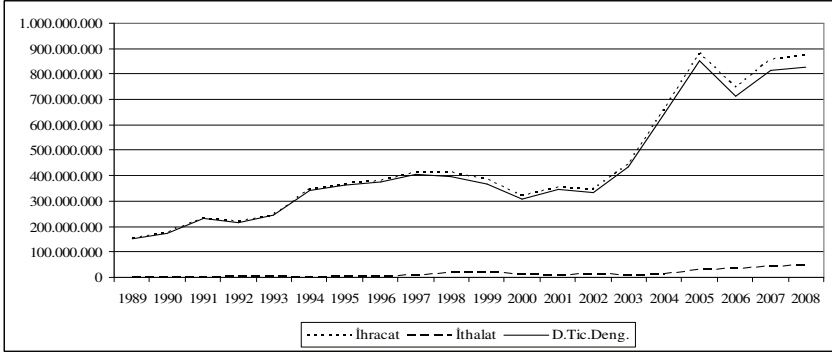
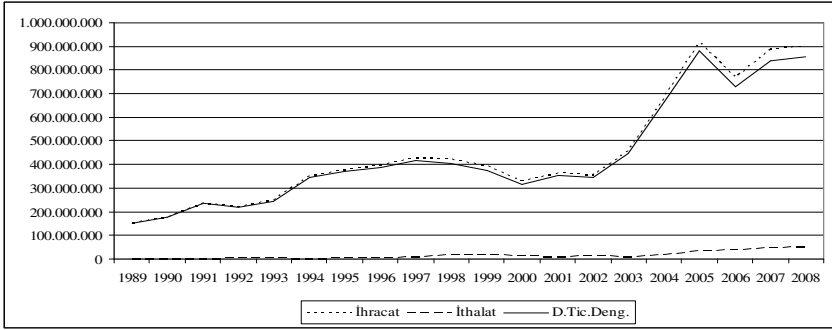
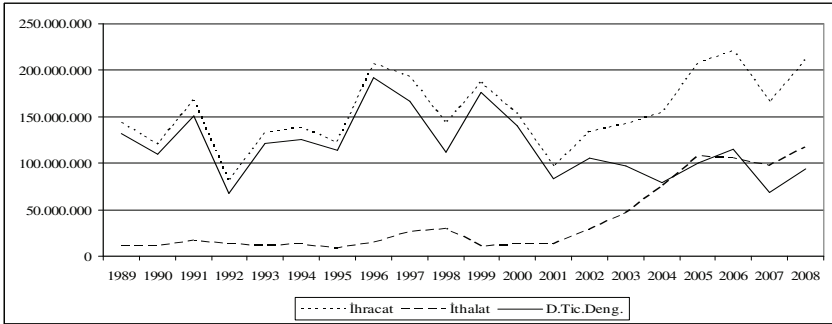
Grafik.62: AB-25 ile Hububat Dış Ticareti

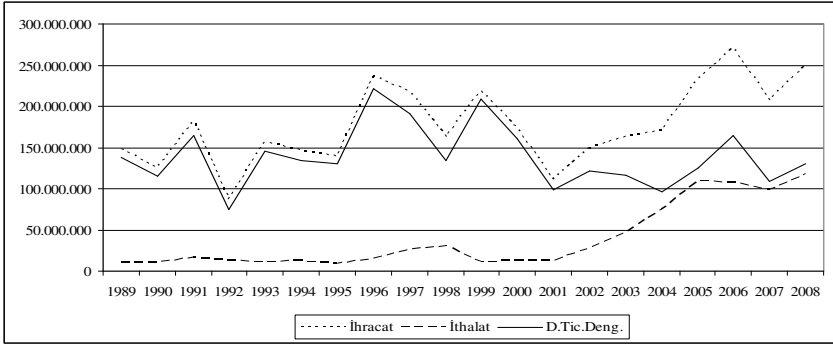
Grafik.63: AB-15 ile Yağlı toh. ve meyva, sanayi bit., saman, hayvan yemi Dış Ticareti

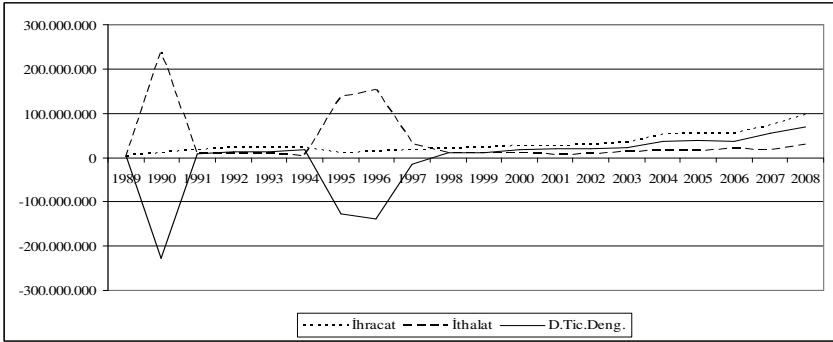
Grafik.64: AB-25 ile Yağlı toh. ve meyva, sanayi bit., saman, hayvan yemi Dış Ticareti**Grafik.65: AB-15 ile Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları Dış Ticareti****Grafik.66: AB-25 ile Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları Dış Ticareti**

Grafik.67: AB-15 ile Sebze, meyva, bitki parç.,sert kabuklu yeşil konserve. Dış Ticareti**Grafik.68: AB-25 ile Sebze, meyva, bitki parç.,sert kabuklu yeşil konserve. Dış Ticareti****Grafik.69: AB-15 ile Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler Dış Ticareti**

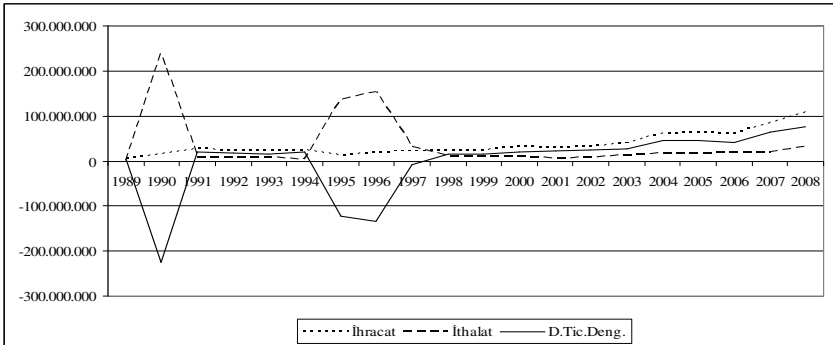
Grafik.70: AB-25 ile Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler Dış Ticareti

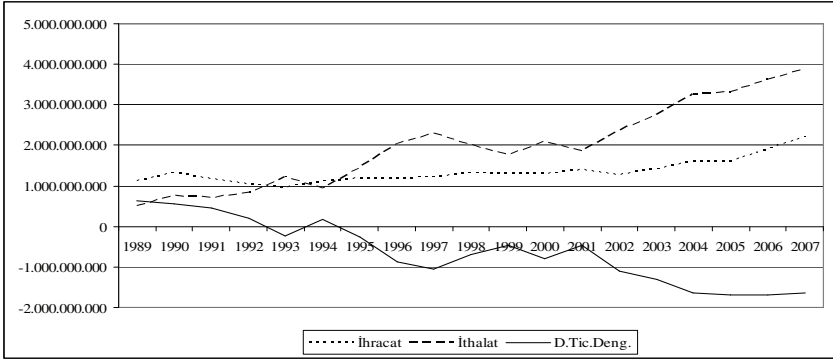
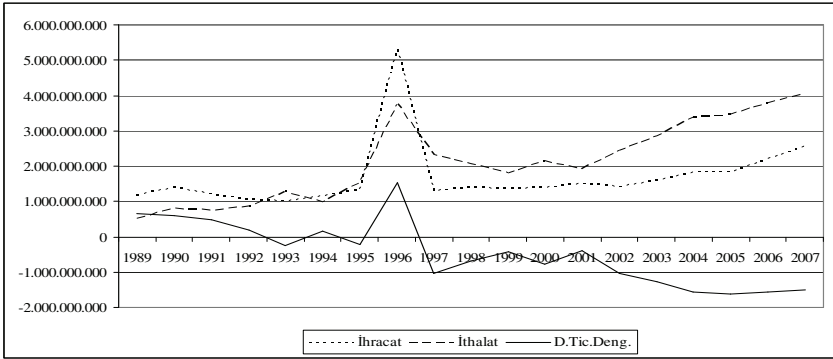

Grafik.71: AB-15 Şeker ve şeker mamulleri Dış Ticareti

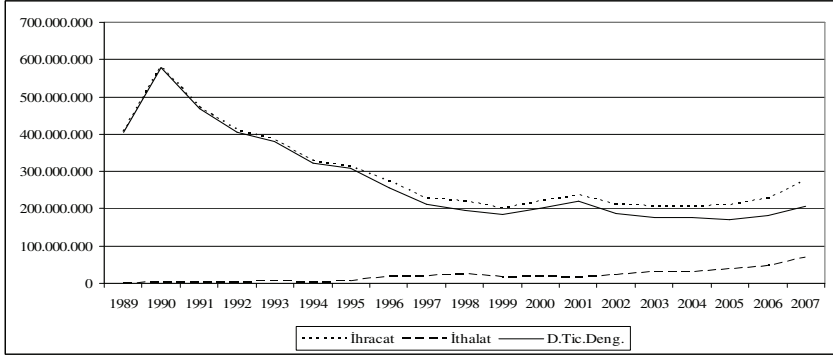
Grafik.72: AB-25 Şeker ve şeker mamulleri Dış Ticareti

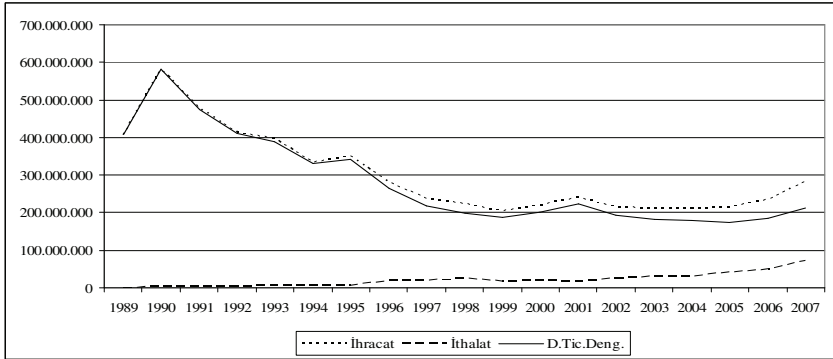
Grafik.73: AB-15 ile Tarımsal Hammadde Dış Ticareti**Grafik.74: AB-25 ile Tarımsal Hammadde Dış Ticareti**

Tarımsal hammadde dış ticaretimizde AB ülkeleri ile açık vermekteyiz ve bu açığın en önemli alt sektörü ise kağıt ve hammaddeleri ile ham post ve deridir. Deri eşya ve benzeri maddelerin ticaret verileri, hammaddenin alınıp işlenmiş ürün olarak satıldığını göstermektedir.

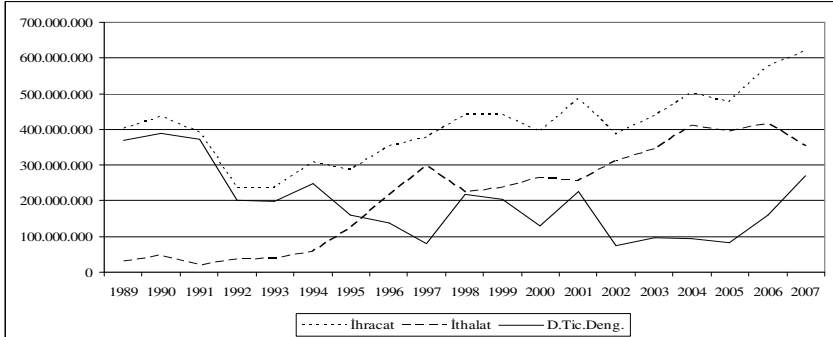
Grafik.75:AB-15 ile Deri eşya, saraciyeye eşyası, seyahat eşyası, bağırsaktan eşya Dış Ticareti

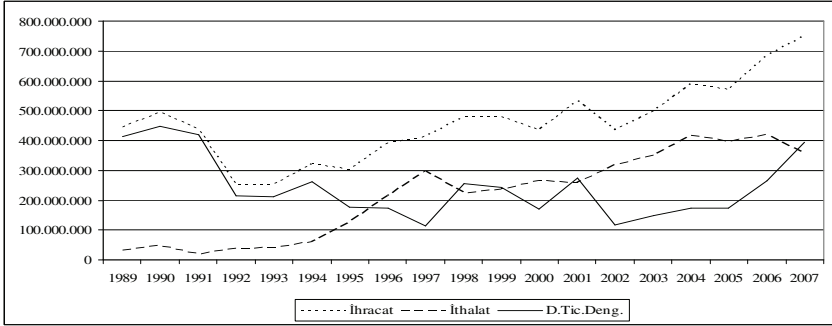
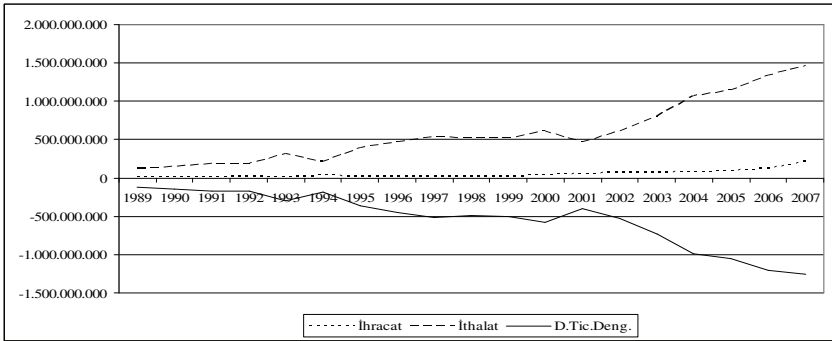
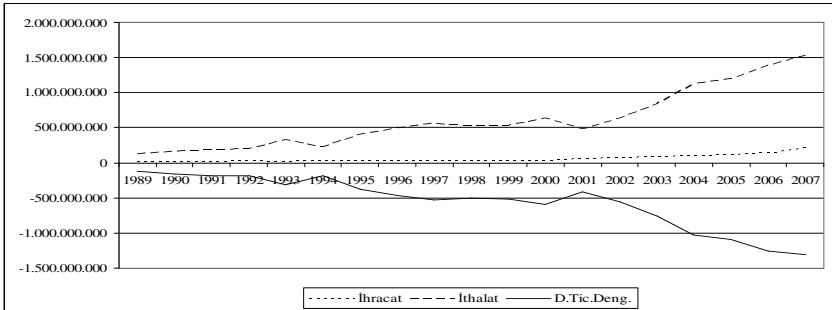

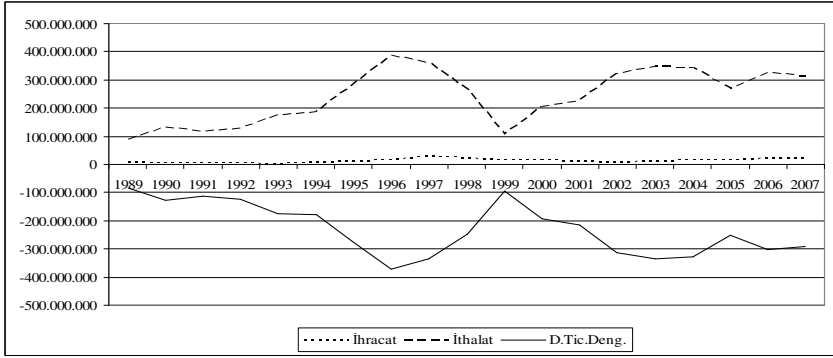
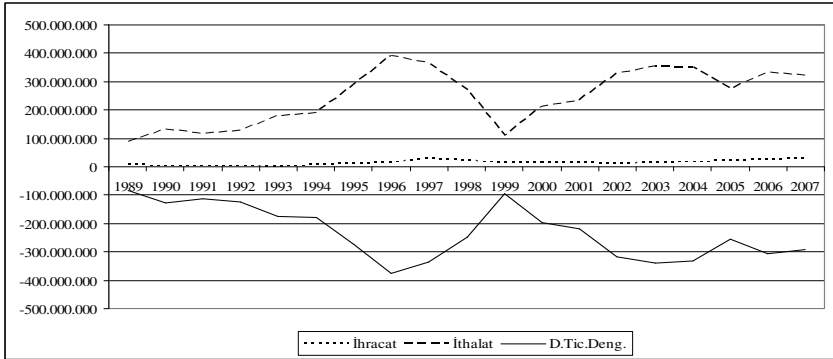
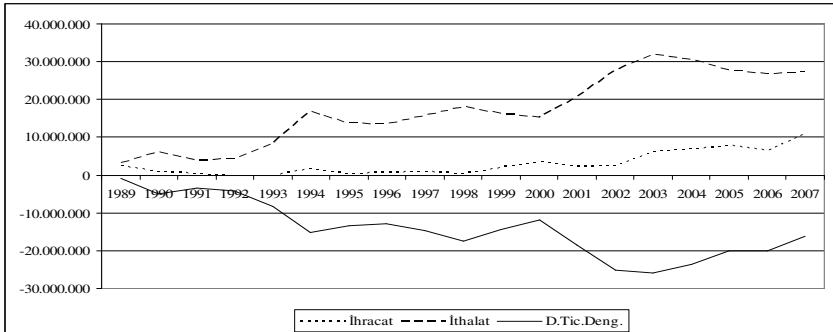
Grafik.76:AB-25 ile Deri eşya, saraciyeye eşyası, seyahat eşyası, bağırsaktan eşya Dış Ticareti

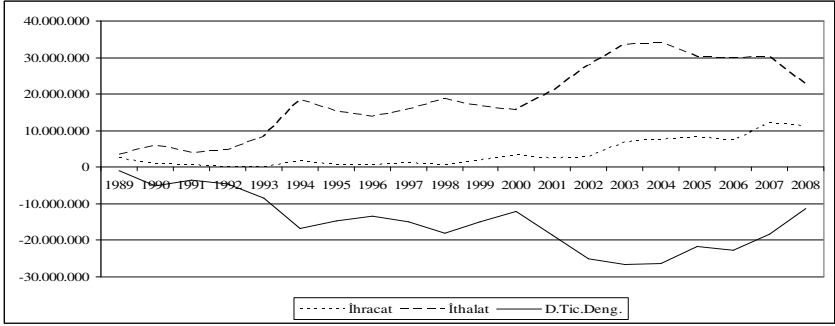
Grafik.77:AB-15 ile Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat Dış Ticareti

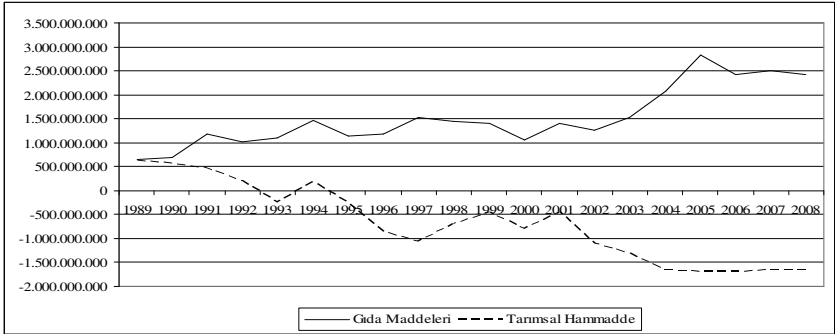
Grafik.78:AB-25 ile Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat Dış Ticareti**Grafik.79:AB-15 ile Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya Dış Ticareti****Grafik.80:AB-25 ile Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya Dış Ticareti**

Grafik.81:AB-15 ile Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler Dış Ticareti**Grafik.82:AB-25 ile Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler Dış Ticareti****Grafik.83:AB-15 ile Dokumaya elverişli bitkisel lifler, kağıt ipeği ve dokumaları Dış Ticareti**

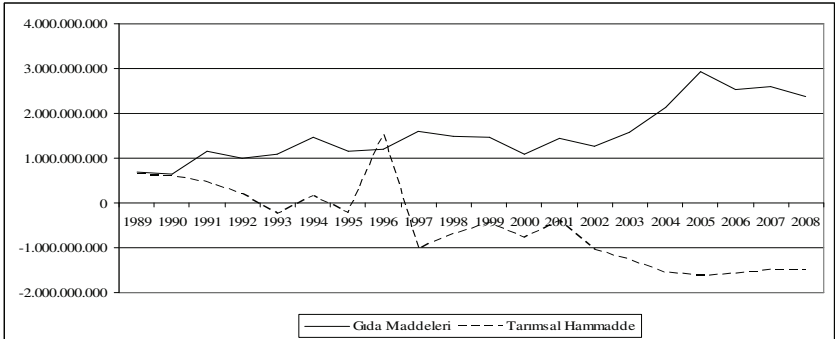
Grafik.84:AB-25 ile Dokumaya elverişli bitkisel lifler, kağıt ipeği ve dokumaları Dış Ticareti

Grafik.85:AB-15 ile Gıda ve Tarımsal Hammaddede Dış Ticaret Dengesi

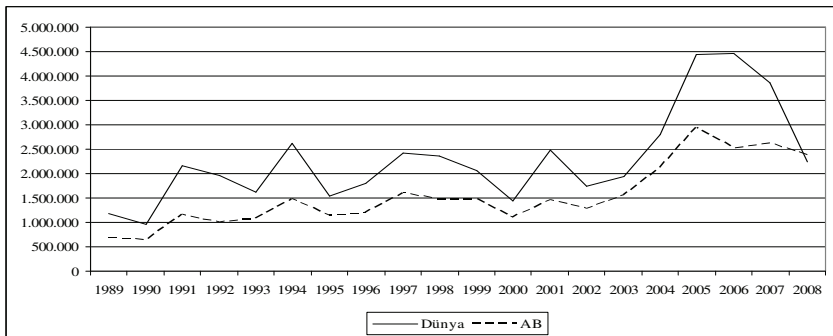
Grafik.86:AB-25 ile Gıda ve Tarımsal Hammaddede Dış Ticaret Dengesi

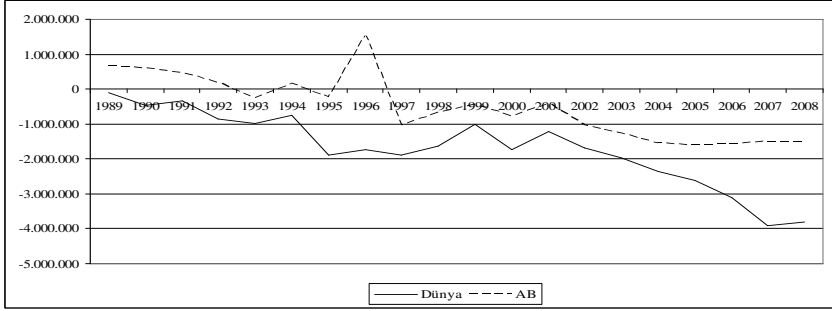
Tablo.8: Toplam Tarımsal Dış Ticaret Dengesi ve AB

	AB-25		Toplam	
	Gıda Maddeleri	Tarımsal Hammadde	Gıda Maddeleri	Tarımsal Hammadde
1989	686.683.240	654.915.800	1.176.771	-97.024
1990	646.653.643	596.446.415	950.222	-462.749
1991	1.166.640.065	473.236.854	2.156.623	-338.918
1992	1.005.924.477	196.626.894	1.966.241	-862.965
1993	1.087.317.989	-244.829.232	1.626.030	-977.507
1994	1.477.009.202	161.565.947	2.624.944	-741.140
1995	1.145.130.116	-220.339.433	1.542.997	-1.890.234
1996	1.202.694.396	1.544.007.030	1.808.121	-1.725.730
1997	1.595.190.857	-1.028.331.618	2.420.696	-1.876.690
1998	1.481.117.840	-680.162.455	2.354.785	-1.624.149
1999	1.474.926.369	-434.968.934	2.058.561	-1.015.391
2000	1.096.037.391	-770.377.879	1.440.551	-1.741.272
2001	1.454.832.518	-403.755.522	2.489.722	-1.220.085
2002	1.272.769.022	-1.045.005.329	1.740.975	-1.683.715
2003	1.569.867.584	-1.271.464.072	1.947.382	-1.955.035
2004	2.127.660.071	-1.552.841.383	2.804.376	-2.361.776
2005	2.932.141.033	-1.616.008.598	4.438.308	-2.610.060
2006	2.526.977.193	-1.569.120.746	4.452.399	-3.105.305
2007	2.610.308.998	-1.491.539.711	3.856.533	-3.900.262
2008	2.383.407.107	-1.497.066.741	2.231.002	-3.794.829

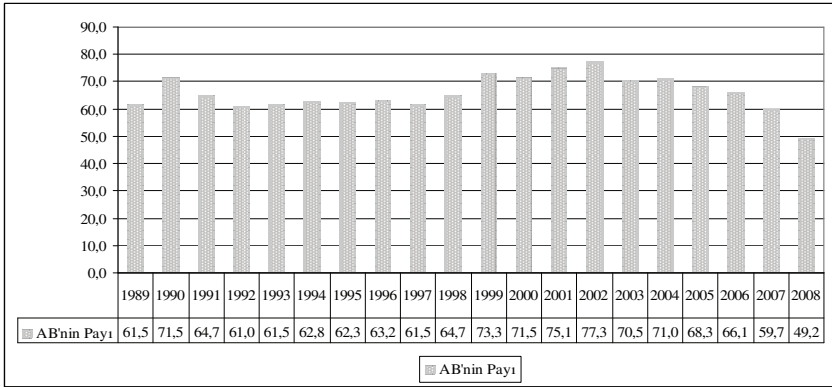
Grafik.87: Gıda Maddeleri Dış Ticaretinde Türkiye'nin Dünya ve AB Dış Ticaret Dengesi

Grafik.88: Tarımsal Hammaddede Dış Ticaretinde Türkiye'nin Dünya ve AB Dış Ticaret Dengesi

Grafik.89: AB'nin Tarımsal Dış Ticaretimizdeki % Payı

Grafik.89'un de gösterdiği gibi tarımsal dış ticaretimizde en önemli payı AB ülkeleri almaktadır. Son yıllarda az da olsa bu payda bir düşüş söz konusu ise de toplam tarımsal dış ticaretimizin yarısından fazlasını AB ülkeleri ile gerçekleştirmekteyiz.

Değerlendirme

Türkiye'nin tarımsal dış ticaret yapısında 1980'den itibaren ortaya çıkan değişim, aynı dönemde başlatılan yeni gelişme stratejisinden bağımsız değerlendirilemez. 1970'li yılların sonunda ithal ikameci politikaların tıkanması ile beraber yeni bir stratejiye geçişin koşulları hazırlanmıştır. Dışa bağımlılığı azaltma amaçlı ithal ikameci politikaların, tersi sonuç vermesi ile ihracata yönelik stratejiye geçiş kararı alınmıştır. Alınan bu karar, sadece yerli sermayenin tıkanması ile ilgili değil aynı zamanda 1980'e kadar olan dönemde yerli sermaye ile işbirliği halinde olan yabancı sermayenin de tıkanması ile ilgilidir. Diğer bir ifade ile bu tercih sadece yerli sermayenin tercihi değil, uluslararası sermayenin de tercihidir.

1970'lerin sonunda yaşanan bunalımlardan çıkış için öngörülen istikrar programları uluslararası işbölümünde yeni bir düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bu işbölümünde, sermaye yoğun ve emek-gücü verimliliği yüksek sanayi sektörlerinin gelişmiş ülkelere, emek yoğun ve emek-gücü verimliliği nispi olarak düşük sektörlerin ise az gelişmiş ülkelerde yoğunlaşması önerilmektedir. Uluslararası işbölümünde bu öngörüü doğrulayan bir dizi veriye de rastlamak mümkün: sermaye yoğun sanayi yatırımları için gelişmiş ülkeler birbirlerinin topraklarını seçmekte, bağımlı ülkelere aktarılan sanayilerin başlıcaları ise tekstil, gıda, hafif metal eşya, gemi yapımı v.b. olmaktadır (Sönmez, 1985: 16).

Uluslararası işbölümünde ortaya çıkan bu eğilim, tarımsal üretimde de benzer özellikler göstermektedir. Tarımsal üretimde sermaye yoğun üretim gerektiren ürünlerle emek yoğun üretim gerektiren ürünler için bir işbölümü hedeflenmiş görünmektedir. Zafer Yenal'ın aktarımına göre^{*}; "Tarım ürünleri ihracatının kompozisyonundaki bu değişme, diğer birçok çevre ve yan-çevre ülkesindeki gelişmelerle paralellik gösteriyor. Hatta bu durum pek çok yazara göre, tarım ticaretinde yeni bir uluslararası işbölümünün ortaya çıktığına işaret ediyor. Bu yeni düzen içerisinde, merkez ülkeler tahıllar başta olmak üzere daha sermaye yoğun, "düşük değerli" tarımsal ürünlerin üretimi ve ihracatında yoğunlaşırken, çevre ülkeler egzotik ürünler, meyve, sebze, çiçek gibi daha emek yoğun ve "yüksek değerli" tarımsal ürünlerin üretimi ve ihracatında uzmanlaşıyor. Yine birçok yazar, bu durumu merkez ülkelerde değişen sınıf yapılarıyla birlikte daha zengin bir gıda tüketicisi sınıfın ortaya çıkmasıyla ve -buna bağlı olarak- daha özelleşmiş ve katmanlaşmış bir gıda pazarının yarattığı taleple

^{*} Zafer Yenal'ın Kaynakçada belirtilmiş olan "Türkiye'de Gıda Üretimini Yeniden Yapılanması" adlı çalışmasında McMichael ve Reynolds,1994; Friedland, 1994; Goodman ve Redclift,1991; Marsden,1992; Lyson ve Geisler,1992'dan yapılan aktarımlardır.

ilişkilendiriyor”. Türkiye'nin tarımsal ürün dış ticaretinde meyve ve sebzelerin payının artışı da bu düşüncelerle örtüşmekte ve bu işbölümünü doğrulamaktadır.

Önerilen işbölümünün altında yatan önemli bir neden ise az gelişmiş ülkelerden ücret mallarının (beslenme, giyim, barınma v.b.) ithalinin amaçlanmasıdır. Az gelişmiş ülkelerden düşük ücretler ve ihracatı teşvik amaçlı kur politikaları ile bu malların düşük fiyatlarla ithali, gelişmiş ülkelerde ücret düzeyinin kontrolünü sağlamakta ve kar oranları artışını olanaklı kılmaktadır (Sönmez, 1985: 17). Amaçlanan ithalat hedeflerinin sürekliliği ise, az gelişmiş ülkelerde uygulamaya konulan istikrar programlarında, devalüasyonlar, fiyatların belirlenmesinin piyasaya terki, sübvansiyonların kaldırılması ve KİT operasyonları ile bu ülkelerde iç tüketim baskılanarak garanti altına alınmaktadır.

Yeni işbölümü yöntemleri ortaya çıkarken, dünya ekonomisinde yaşanan küreselleşme, tarım ve özellikle gıda sanayinde de giderek hız kazanmıştır. Gıda sanayinde küreselleşmenin en belirgin sonuçları şu şekilde izlenmektedir. Firmalar ulusal ve uluslararası ticaret politikaları ve standartlar aracılığıyla ekonomik entegrasyonlar kurmaktadır. Gıda ürünleri uluslararası ticarete homojenleşmekte ancak iç piyasada çeşitler artmaktadır. Ulusal ölçekte ticarete konu ürünlere yönelik kısıtlar zayıflamaktadır. Türkiye’de satış ciroları itibarıyla ilk 500 firmanın 149’u, ilk 50 firmanın 22’si yabancı sermayeli kuruluştur. Türk gıda sanayindeki sermaye yapısı incelendiğinde; dünyada ciro itibarıyla ilk 50 büyük gıda firmasının yaklaşık 10’unun ülkemizde üretim yaptığı görülmektedir. Gıda işletmelerinin çoğunda sermayenin tamamı yabancı ya da %70 civarında ortaklık bulunmakta olup önemli pazar payına sahiptir (Kıymaz, 2005: 141–142). Türkiye’nin önde gelen yerli sermaye grupları, (Sabancı, Koç, Yaşar, Tefken, vb.) giderek büyüyen ölçeklerde, çokuluslu şirketlerle ortaklıklara girerek et, süt ve sütü mamuller üretimi, gıda paketlemesi, sebze ve meyve işleme ve dondurulması, çay üretimi, tam ve yarı hazır gıda üretimi, gıda pazarlaması ve perakendeciliği gibi sahalarda faaliyet göstermeye başlamışlardır. (Yenal, 41-42: 2001).

Türkiye’de 1990–1999 döneminde gıda maddeleri dış ticaretinde toplam 19,5 ve 2000–2008 döneminde toplam 25,4 milyar dolar fazla verilmişken, aynı dönemlerde tarımsal hammadde dış ticaretinde sırayla, yine toplam olmak üzere 11,5 ve 22,4 milyar dolar açık doğmuştur. Bu durum, toplam ihracat hacmindeki her artışın ithalatı daha da artırdığı yolundaki genel eleştirinin artık sadece imalat sanayi ile ilgili olmayıp, tarımsal dış ticarete de geçerlilik kazanmaya başladığını göstermektedir. Ayrıca, ithalat – ihracat ilişkisinde fazla veren işlenmiş tarım ürünlerinin niteliği de, bir diğer tartışma alanını oluşturmaktadır. Çünkü daha önce de üzerinde durulduğu gibi gıda sanayi içinde işlenmiş tarım ürünlerinde katma

değer yaratma farklılıkları önem taşımaktadır. Bu anlamda bakıldığında, Türkiye, yine önerilen işbölümüne uygun olarak meyve ve sebze de ağırlık taşıyarak rol üstlenmiş durumdadır.

Sonuç olarak, tarımsal hammadde dış ticaretinde açık, tarımsal gıda maddeleri dış ticaretinde fazla veren Türkiye'nin tarımsal dış ticaret yapısı, dünya genelinde merkez ve çevre ülkeler arasındaki post fordist rol bölüşümüne uygun bir biçimde gelişmektedir. Türkiye'nin azalan oranda olmasına karşın halen % 1.8'lik bir yıllık büyüme temposu ile artan nüfusu ve bu nüfus artış temposunun gerisinde kalan tarımsal üretim artışları, başta sulama olmak üzere tarımsal altyapı yatırımlarının eksikliği ve küresel ısınma – iklim değişimi süreçlerinin tarımsal üretimi daha da baskılayacak bir tarzda gelişimi, önümüzdeki dönemde tarımsal hammadde açığının daha da artabileceğine yönelik bir öngörüye haklı çıkarabilecek niteliktedir. Buna karşılık, düşük teknoloji içerilmiş ve emek yoğun gıda sanayinin yabancı sermaye baskın yapısı ile sağladığı gıda maddeleri dış ticaret avantajı, tarımsal hammadde açığını parasal olarak ikame edebilmekle birlikte, yükselen tarım ve gıda krizinin hammadde fiyatlarında yarattığı sıçramalar, bu durumun da sürdürülebilir olmayabileceğine yönelik işaretler sunmaktadır.

EKLER

EK.1. ISIC Rev.3 (International Standart Industrial Classification of all Economics Activities, Revision 3) sınıflamasına göre tarımsal dış ticaret (Dolar, Euro 1.000, TL/YTL 1.000.000)

Yıl	ISIC	ISICAdı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARET DENGESİ		
			Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
1979	1	Tarım ve hay.	1.301.667		43.606	49.421		1.740	1.252.246		41.866
	2	Orm. ve tom.	6.121		205	2.791		98	3.330		107
	5	Balıkçılık	11.628		390	0		0	11.628		390
	15	Gıda ür. ve iç.	158.211		5.300	85.122		2.997	73.089		2.303
	16	Tütün ürünleri	2.599		87	40		1	2.559		86
	Toplam		1.480.226		49.588	137.374		4.837	1.342.852		44.751
1980	1	Tarım ve hay.	1.622.555		123.493	71.164		5.518	1.551.391		117.975
	2	Orm. ve tom.	6.675		508	8.538		662	-1.863		-154
	5	Balıkçılık	24.856		1.892	0		0	24.856		1.892
	15	Gıda ür. ve iç.	206.007		15.679	264.626		20.519	-58.619		-4.840
	16	Tütün ürünleri	2.248		171	46		4	2.202		168
	Toplam		1.862.341		141.743	344.374		26.703	1.517.967		115.040
1981	1	Tarım ve hay.	2.163.325		244.131	138.900		15.585	2.024.426		228.547
	2	Orm. ve tom.	9.601		1.083	4.195		471	5.406		613
	5	Balıkçılık	39.039		4.406	0		0	39.039		4.406
	15	Gıda ür. ve iç.	366.482		41.357	187.309		21.016	179.173		20.341
	16	Tütün ürünleri	1.824		206	0		0	1.824		206
	Toplam		2.580.272		291.184	330.404		37.071	2.249.868		254.112
1982	1	Tarım ve hay.	2.072.549		336.986	185.306		28.950	1.887.242		308.035
	2	Orm. ve tom.	10.072		1.608	4.190		688	5.882		920
	5	Balıkçılık	40.235		6.746	5		1	40.230		6.746
	15	Gıda ür. ve iç.	487.621		79.888	123.725		20.127	363.896		59.761
	16	Tütün ürünleri	3.481		538	0		0	3.481		538
	Toplam		2.613.958		425.767	313.227		49.767	2.300.731		376.000
1983	1	Tarım ve hay.	1.820.682		416.368	154.523		36.659	1.666.159		379.709
	2	Orm. ve tom.	16.765		3.729	4.568		1.050	12.197		2.679
	5	Balıkçılık	35.846		8.182	1		0	35.845		8.182
	15	Gıda ür. ve iç.	566.992		127.581	122.563		27.921	444.428		99.661
	16	Tütün ürünleri	1.491		311	0		0	1.491		311
	Toplam		2.441.776		556.172	281.655		65.630	2.160.121		490.542
1984	1	Tarım ve hay.	1.683.836		623.816	396.366		149.332	1.287.470		474.483
	2	Orm. ve tom.	10.308		3.668	10.005		3.994	303		-327
	5	Balıkçılık	49.200		18.275	31		11	49.169		18.264
	15	Gıda ür. ve iç.	684.621		251.890	330.303		125.675	354.318		126.215
	16	Tütün ürünleri	1.913		677	26.586		10.556	-24.673		-9.879
	Toplam		2.429.879		898.325	763.291		289.569	1.666.588		608.756
1985	1	Tarım ve hay.	1.644.428		855.742	269.822		138.684	1.374.606		717.058
	2	Orm. ve tom.	8.517		4.431	12.366		6.602	-3.850		-2.171
	5	Balıkçılık	13.554		7.075	222		121	13.332		6.953
	15	Gıda ür. ve iç.	566.836		295.157	415.377		217.473	151.459		77.685
	16	Tütün ürünleri	2.747		1.365	55.870		29.218	-53.123		-27.853
	Toplam		2.236.083		1.163.769	753.657		392.098	1.482.425		771.671
1986	1	Tarım ve hay.	1.722.548		1.206.772	283.314		191.065	1.489.234		1.015.706
	2	Orm. ve tom.	12.060		7.937	5.266		3.585	6.794		4.353
	5	Balıkçılık	36.060		24.287	459		305	35.601		23.982
	15	Gıda ür. ve iç.	603.573		406.563	367.476		247.591	236.097		158.972
	16	Tütün ürünleri	3.230		2.107	116.224		80.695	-112.995		-78.588
	Toplam		2.427.471		1.647.666	772.740		523.241	1.654.732		1.124.425
1987	1	Tarım ve hay.	1.777.049		1.536.795	466.464		405.275	1.310.585		1.131.520
	2	Orm. ve tom.	11.230		9.728	9.192		8.111	2.038		1.617
	5	Balıkçılık	41.708		35.849	921		785	40.787		35.063
	15	Gıda ür. ve iç.	857.784		739.895	550.350		476.396	307.434		263.499
	16	Tütün ürünleri	5.353		4.652	177.955		154.078	-172.602		-149.426
	Toplam		2.693.123		2.326.919	1.204.881		1.044.645	1.488.242		1.282.274
1988	1	Tarım ve hay.	2.272.907		3.385.658	286.421		394.341	1.986.487		2.991.317
	2	Orm. ve tom.	15.988		22.730	13.936		20.913	2.052		1.817
	5	Balıkçılık	42.975		59.958	514		715	42.461		59.243
	15	Gıda ür. ve iç.	769.628		1.120.315	478.262		671.142	291.366		449.174
	16	Tütün ürünleri	4.422		6.148	170.769		247.564	-166.347		-241.417
	Toplam		3.105.920		4.594.809	949.902		1.334.675	2.156.019		3.260.134
1989	1	Tarım ve hay.	1.820.383		3.876.147	839.533		1.833.449	980.850		2.042.698

Yıl	ISIC	ISICadi	İHRACAT			İTHALAT			DIŞ TİCARET DENGESİ				
			Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL		
2	Orm. ve tom.	12.969			27.774			46.870			101.155	-33.901	-73.381
5	Balıkçılık	30.894			65.503			1.031			2.287	29.863	63.216
15	Gıda ür. ve iç.	991.095			2.135.874			566.263			1.216.273	424.832	919.601
16	Tütün ürünleri	730			1.600			197.459			426.417	-196.729	-424.817
	Toplam	2.856.071			6.106.898			1.651.156			3.579.581	1.204.915	2.527.317
1990	1	Tarım ve hay.	2.013.939		5.342.408			1.020.302			2.598.616	993.637	2.743.792
2	Orm. ve tom.	10.997			28.633			116.723			306.447	-105.726	-277.813
5	Balıkçılık	35.069			91.335			2.413			6.464	32.656	84.871
15	Gıda ür. ve iç.	1.045.685			2.756.279			935.560			2.461.895	110.125	294.384
16	Tütün ürünleri	23.868			67.223			315.766			842.458	-291.897	-775.235
	Toplam	3.129.558			8.285.877			2.390.763			6.215.879	738.795	2.069.998
1991	1	Tarım ve hay.	2.362.025		10.209.344			554.750			2.327.057	1.807.275	7.882.286
2	Orm. ve tom.	7.152			29.582			120.380			496.447	-113.229	-466.865
5	Balıkçılık	27.587			111.234			708			3.083	26.879	108.152
15	Gıda ür. ve iç.	1.343.988			5.763.540			763.833			3.245.171	580.155	2.518.369
16	Tütün ürünleri	8.563			37.694			298.414			1.254.276	-289.851	-1.216.582
	Toplam	3.749.314			16.151.394			1.738.085			7.326.034	2.011.229	8.825.360
1992	1	Tarım ve hay.	1.918.200		13.224.483			794.563			5.613.623	1.123.638	7.610.859
2	Orm. ve tom.	4.309			28.636			129.422			896.837	-125.114	-868.201
5	Balıkçılık	26.758			185.975			1.535			10.743	25.224	175.232
15	Gıda ür. ve iç.	1.453.804			10.138.133			899.391			6.219.897	554.413	3.918.236
16	Tütün ürünleri	23.193			157.584			1.84.718			1.313.293	-161.525	-1.155.710
	Toplam	3.426.264			23.734.810			2.009.629			14.054.394	1.416.635	9.680.416
1993	1	Tarım ve hay.	2.067.798		1.770.548			23.207.643			1.077.398	916.178	11.543.610
2	Orm. ve tom.	4.112			3.505			45.824			279.557	240.036	3.169.903
5	Balıkçılık	21.445			18.405			240.701			1.574	1.353	17.594
15	Gıda ür. ve iç.	1.499.706			1.288.396			17.187.527			987.584	846.230	11.098.693
16	Tütün ürünleri	45.465			38.781			463.416			233.618	199.476	2.521.807
	Toplam	3.638.526			3.119.635			41.145.111			2.579.731	2.203.274	28.351.608
1994	1	Tarım ve hay.	2.026.876		1.716.161			58.672.590			739.250	625.032	21.606.087
2	Orm. ve tom.	6.007			5.039			188.522			142.319	121.466	3.752.643
5	Balıkçılık	22.201			18.688			675.404			1.518	1.276	39.037
15	Gıda ür. ve iç.	1.964.263			1.646.507			60.313.121			1.014.537	854.417	29.875.103
16	Tütün ürünleri	28.509			23.805			893.200			53.377	45.776	1.364.095
	Toplam	4.047.855			3.410.200			120.742.837			1.951.002	1.647.967	56.636.966
1995	1	Tarım ve hay.	1.835.025		1.425.991			85.542.118			1.797.201	1.391.492	82.666.808
2	Orm. ve tom.	4.948			3.825			224.477			109.925	85.003	5.101.072
5	Balıkçılık	21.449			16.650			991.245			65	1.690	1.301
15	Gıda ür. ve iç.	2.318.415			1.795.976			108.831.699			1.775.944	1.374.531	82.328.898
16	Tütün ürünleri	136.867			105.992			6.469.858			25.570	19.740	1.143.645
	Toplam	4.316.704			3.348.434			202.059.398			3.710.329	2.872.067	171.317.304
1996	1	Tarım ve hay.	2.147.424		1.712.578			178.495.571			2.017.936	1.613.151	157.107.332
2	Orm. ve tom.	5.153			4.117			417.526			147.751	118.026	11.819.075
5	Balıkçılık	26.507			21.141			2.229.419			1.549	1.237	126.519
15	Gıda ür. ve iç.	2.455.094			1.958.757			203.468.060			2.008.674	1.603.540	160.624.172
16	Tütün ürünleri	95.111			75.819			7.899.451			34.093	27.242	2.675.050
	Toplam	4.729.289			3.772.413			392.510.026			4.210.002	3.363.196	332.352.148
1997	1	Tarım ve hay.	2.348.640		2.078.912			364.787.297			2.295.114	2.036.507	335.027.321
2	Orm. ve tom.	5.208			4.628			801.446			121.620	108.727	18.830.358
5	Balıkçılık	33.171			29.562			5.133.934			1.700	1.514	260.550
15	Gıda ür. ve iç.	2.734.175			2.430.726			420.662.186			1.761.543	1.567.887	267.806.910
16	Tütün ürünleri	118.231			105.381			18.547.415			41.838	37.073	6.495.102
	Toplam	5.239.425			4.649.208			809.932.278			4.221.815	3.751.708	628.420.241
1998	1	Tarım ve hay.	2.350.866		2.094.879			613.193.560			1.980.351	1.776.606	511.844.380
2	Orm. ve tom.	6.558			5.846			1.726.088			145.036	130.267	37.560.853
5	Balıkçılık	17.182			15.558			4.223.511			1.129	1.028	281.598
15	Gıda ür. ve iç.	2.356.634			2.102.793			617.498.814			1.452.923	1.306.318	373.394.474
16	Tütün ürünleri	68.388			61.310			17.540.591			51.882	46.550	13.340.387
	Toplam	4.799.628			4.280.386			1.254.182.563			3.631.321	3.260.769	936.421.692
1999	1	Tarım ve hay.	2.049.297		1.911.654			851.725.445			1.524.070	1.430.697	622.471.119
2	Orm. ve tom.	8.214			7.714			3.470.017			124.448	117.817	51.393.072
5	Balıkçılık	37.896			35.380			15.514.972			1.190	1.111	462.603
15	Gıda ür. ve iç.	2.039.929			1.917.044			865.302.901			1.050.013	988.036	437.312.201
16	Tütün ürünleri	83.331			78.169			35.568.451			45.796	43.095	18.911.850
	Toplam	4.218.668			3.949.961			1.771.581.786			2.745.518	2.580.126	1.130.550.844
2000	1	Tarım ve hay.	1.651.912		1.807.592			1.039			1.973.810	2.134.855	1.222
2	Orm. ve tom.	7.180			7.824			5			149.377	162.290	93
5	Balıkçılık	24.506			26.360			15			1.661	1.787	1

Yıl	ISIC	ISICadi	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
			Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
	15	Gıda ür. ve iç.	1.835.504	2.005.614	1.154	1.155.976	1.260.791	726	679.528	744.822	428
	16	Tütün ürünleri	123.056	133.680	77	42.543	46.513	27	80.513	87.167	50
	Toplam		3.642.158	3.981.070	2.289	3.323.367	3.606.236	2.068	318.791	374.834	221
2001	1	Tarım ve hay.	1.967.606	2.195.336	2.476	1.321.289	1.476.212	1.587	646.317	719.125	889
	2	Orm. ve tom.	8.804	9.898	11	88.023	97.656	99	-79.220	-87.758	-88
	5	Balıkçılık	29.745	33.170	37	879	977	1	28.866	32.193	36
	15	Gıda ür. ve iç.	2.016.235	2.253.136	2.520	1.014.090	1.133.894	1.280	1.002.145	1.119.241	1.240
	16	Tütün ürünleri	81.052	90.685	100	39.811	44.584	49	41.241	46.101	51
	Toplam		4.103.441	4.582.226	5.144	2.464.091	2.753.323	3.015	1.639.350	1.828.902	2.129
2002	1	Tarım ve hay.	1.743.890	1.845.476	2.645	1.590.783	1.714.933	2.342	153.106	130.543	303
	2	Orm. ve tom.	10.398	10.879	16	111.858	119.146	168	-101.461	-108.267	-152
	5	Balıkçılık	51.419	53.746	79	1.199	1.267	2	50.221	52.479	77
	15	Gıda ür. ve iç.	1.880.733	1.983.621	2.865	1.361.941	1.446.836	2.063	518.792	536.785	802
	16	Tütün ürünleri	99.719	106.110	150	45.829	49.001	68	53.889	57.109	81
	Toplam		3.786.158	3.999.833	5.754	3.111.610	3.331.184	4.643	674.548	668.649	1.111
2003	1	Tarım ve hay.	2.104.662	1.857.678	3.146	2.383.736	2.118.182	3.557	-279.074	-260.504	-411
	2	Orm. ve tom.	16.028	14.062	24	151.691	134.392	228	-135.664	-120.330	-204
	5	Balıkçılık	80.746	70.879	120	2.428	2.163	4	78.318	68.716	116
	15	Gıda ür. ve iç.	2.649.558	2.338.833	3.938	1.633.972	1.451.689	2.431	1.015.586	887.145	1.507
	16	Tütün ürünleri	89.833	79.639	135	57.967	51.240	86	31.866	28.399	48
	Toplam		4.940.827	4.361.091	7.362	4.229.794	3.757.665	6.305	711.033	603.425	1.057
2004	1	Tarım ve hay.	2.525.828	2.023.292	3.612	2.527.739	2.045.101	3.608	-1.911	-21.809	4
	2	Orm. ve tom.	15.949	12.825	23	229.653	185.737	329	-213.704	-172.912	-306
	5	Balıkçılık	103.118	81.911	148	7.868	6.257	11	95.251	75.654	136
	15	Gıda ür. ve iç.	3.349.424	2.690.981	4.794	1.904.016	1.539.430	2.736	1.445.408	1.151.551	2.058
	16	Tütün ürünleri	78.045	63.070	111	73.331	58.665	105	4.714	4.406	6
	Toplam		6.072.364	4.872.079	8.687	4.742.606	3.835.189	6.789	1.329.758	1.036.890	1.899
2005	1	Tarım ve hay.	3.314.031	2.680.673	4.467	2.541.823	2.036.448	3.427	772.207	644.225	1.041
	2	Orm. ve tom.	14.784	11.892	20	259.542	208.162	350	-244.758	-196.270	-330
	5	Balıkçılık	139.500	112.877	188	24.233	19.648	33	115.267	93.229	156
	15	Gıda ür. ve iç.	4.271.660	3.443.962	5.758	2.114.179	1.701.370	2.851	2.157.481	1.742.592	2.907
	16	Tütün ürünleri	121.787	97.990	164	93.459	75.178	126	28.328	22.812	38
	Toplam		7.861.761	6.347.395	10.597	5.033.236	4.040.806	6.786	2.828.525	2.306.588	3.812
2006	1	Tarım ve hay.	3.466.631	2.762.878	4.982	2.634.345	2.101.363	3.777	832.286	661.515	1.205

EK.2. SITC Rev3 sınıflamasına göre dış ticaret (Dolar, Euro:1.000, TL/YTL: 1.000.000)

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
1979	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	40.916		1.371	2.511		88	38.405		1.282
	1 Et ve et ür.	16.767		562	13		0	16.754		561
	2 Süt, süt ür. ve yum.	383		13	1.493		53	-1.109		-40
	3 Balık ve deniz ür.	17.737		594	0		0	17.737		594
	4 Hub., hub. Ür.	112.303		3.762	7.664		270	104.639		3.492
	5 Meyve ve seb.	761.716		25.517	492		17	761.244		25.500
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	2.220		74	600		21	1.620		53
	7 Kah. çay, kak. bah.	16.585		556	2.809		99	13.777		457
	8 Hay. için gıda mad.	278		9	318		11	-40		-2
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	683		23	253		9	431		14
	11 İçkiler	3.239		108	162		6	3.077		103
	12 Tütün ve tüt. ma.	176.971		5.929	40		1	176.931		5.927
	41 Hay. sıvı ve katı y.	0		0	848		30	-848		-30
	42 Bit. sıvı yağ. ve fr.	39.536		1.324	70.683		2.489	-31.147		-1.164
	43 K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	68		2	1.990		70	-1.922		-68
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	2.889		97	55		2	2.834		95
	Toplam	1.192.291		39.942	89.931		3.166	1.102.360		36.775
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	58		2	1.569		55	-1.511		-53
	23 Ham kauçuk	0		0	37.486		1.320	-37.486		-1.320
	24 Mantar, odun ve kereste	1.387		46	299		11	1.088		36
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	16		1	19.275		679	-19.259		-678
	26 Dok. Ely. ve artıkları	265.695		8.901	39.998		1.408	225.697		7.492
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	35.460		1.188	2.395		84	33.065		1.104
	Toplam	302.615		10.138	101.020		3.557	201.595		6.581
1980	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	98.868		7.525	5.982		464	92.886		7.061
	1 Et ve et ür.	25.531		1.943	0		0	25.531		1.943
	2 Süt, süt ür. ve yum.	5.313		404	1.552		120	3.761		284
	3 Balık ve deniz ür.	30.934		2.354	0		0	30.934		2.354
	4 Hub., hub. Ür.	102.998		7.839	3.636		282	99.362		7.557
	5 Meyve ve seb.	938.672		71.442	576		45	938.097		71.398
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	13.652		1.039	130.447		10.115	-116.795		-9.076
	7 Kah. çay, kak. bah.	17.979		1.368	3.893		302	14.086		1.067
	8 Hay. için gıda mad.	61		5	1.117		87	-1.057		-82
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	1.641		125	5.094		395	-3.544		-270
	11 İçkiler	3.542		270	200		16	3.342		254
	12 Tütün ve tüt. ma.	233.743		17.790	46		4	233.697		17.787
	41 Hay. sıvı ve katı y.	0		0	13.006		1.009	-13.006		-1.009
	42 Bit. sıvı yağ. ve fr.	6.385		486	103.604		8.033	-97.219		-7.547
	43 K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	183		14	1.088		84	-905		-70
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	6.514		496	625		48	5.889		447
	Toplam	1.486.017		113.101	270.867		21.003	1.215.150		92.098
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	147		11	4.948		384	-4.801		-372
	23 Ham kauçuk	49		4	48.098		3.729	-48.049		-3.726
	24 Mantar, odun ve kereste	2.372		181	4.488		348	-2.115		-167
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	0		0	16.328		1.266	-16.328		-1.266
	26 Dok. Ely. ve artıkları	353.345		26.893	54.390		4.217	208.955		22.676
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	39.626		3.016	4.452		345	35.175		2.671
	Toplam	395.539		30.105	132.703		10.290	262.836		19.815
1981	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	233.275		26.325	4.246		476	229.029		25.849
	1 Et ve et ür.	92.295		10.416	0		0	92.295		10.416
	2 Süt, süt ür. ve yum.	16.966		1.915	9.871		1.107	7.095		807
	3 Balık ve deniz ür.	39.572		4.466	0		0	39.572		4.466
	4 Hub., hub. Ür.	158.110		17.843	58.296		6.541	99.814		11.302
	5 Meyve ve seb.	1.090.842		123.102	799		90	1.090.043		123.012
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	9.768		1.102	52.980		5.944	-43.212		-4.842
	7 Kah. çay, kak. bah.	23.086		2.605	8.682		974	14.403		1.631
	8 Hay. için gıda mad.	536		60	1.286		144	-750		-84
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	7.785		879	495		56	7.290		823
	11 İçkiler	4.111		464	174		20	3.937		444
	12 Tütün ve tüt. ma.	395.148		44.592	0		0	395.148		44.592
	41 Hay. sıvı ve katı y.	0		0	14.768		1.657	-14.768		-1.657

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	76.109		8.589	88.268		9.904	-12.159		-1.315
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	2.443		276	1.846		207	597		69
22	Yağ.toh. yağ ver. Mey.	12.724		1.436	3.571		401	9.153		1.035
	Toplam	2.162.769		244.068	245.282		27.521	1.917.487		216.548
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	187		21	5.457		612	-5.270		-591
23	Ham kauçuk	1.726		195	51.954		5.829	-50.228		-5.635
24	Mantar, odun ve kereste	8.200		925	856		96	7.344		829
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.236		139	25.675		2.881	-24.439		-2.741
26	Dok. Ely. ve artıklar	414.144		46.736	74.898		8.404	339.246		38.333
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	44.127		4.980	4.786		537	39.341		4.443
	Toplam	469.619		52.997	163.627		18.359	305.992		34.638
1982	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	351.207		58.548	4.383		730	346.824		57.818
1	Et ve et ür.	158.714		25.917	1		0	158.713		25.917
2	Süt, süt ür. ve yum.	23.231		3.836	692		115	22.540		3.721
3	Balık ve deniz ür.	42.471		7.142	0		0	42.471		7.142
4	Hub., hub. Ür.	191.130		30.977	101.724		15.173	89.406		15.805
5	Meyve ve seb.	942.273		153.768	4.506		766	937.768		153.002
6	Şeker, şek. ür. ve bal	91.290		15.280	486		80	90.804		15.200
7	Kah. çay, kak, bah.	25.600		4.218	13.979		2.269	11.621		1.949
8	Hay. için gıda mad.	4.210		726	1.106		174	3.104		552
9	Çeşitli yenilebilir ür.	19.579		3.119	204		36	19.374		3.083
11	İçkiler	3.031		481	392		66	2.639		415
12	Tütün ve tüt. ma.	348.367		56.291	0		0	348.367		56.291
41	Hay. sıvı ve katı y.	1.891		317	16.096		2.705	-14.204		-2.387
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	31.220		5.177	84.380		13.736	-53.160		-8.559
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	7.263		1.194	2.307		385	4.957		809
22	Yağ.toh. yağ ver. Mey.	14.512		2.339	804		127	13.708		2.211
	Toplam	2.255.989		369.331	231.059		36.361	2.024.931		332.970
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	83		13	5.920		939	-5.836		-927
23	Ham kauçuk	5.761		888	50.445		8.318	-44.684		-7.430
24	Mantar, odun ve kereste	32.351		5.302	665		107	31.686		5.194
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	255		37	28.167		4.548	-27.912		-4.510
26	Dok. Ely. ve artıklar	379.277		59.906	82.365		13.638	296.912		46.268
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	43.553		7.062	6.150		1.005	37.404		6.057
	Toplam	461.281		73.208	173.712		28.556	287.569		44.652
1983	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	304.820		71.489	3.622		801	301.198		70.688
1	Et ve et ür.	140.553		31.021	1		0	140.553		31.021
2	Süt, süt ür. ve yum.	35.396		8.225	3.278		775	32.118		7.450
3	Balık ve deniz ür.	40.106		9.203	1		0	40.105		9.203
4	Hub., hub. Ür.	264.258		58.071	32.829		8.829	231.429		49.242
5	Meyve ve seb.	874.549		200.606	3.680		914	870.869		199.692
6	Şeker, şek. ür. ve bal	110.013		25.658	328		77	109.685		25.581
7	Kah. çay, kak, bah.	35.531		8.278	16.255		3.810	19.276		4.468
8	Hay. için gıda mad.	6.306		1.372	1.911		452	4.395		920
9	Çeşitli yenilebilir ür.	16.521		3.802	249		62	16.272		3.740
11	İçkiler	3.192		726	2.815		696	377		30
12	Tütün ve tüt. ma.	237.828		54.514	0		0	237.828		54.514
41	Hay. sıvı ve katı y.	724		158	16.764		3.876	-16.040		-3.718
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	83.108		17.628	74.309		16.526	8.799		1.101
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	7.979		1.864	2.008		482	5.971		1.382
22	Yağ.toh. yağ ver. Mey.	8.877		1.978	1.781		390	7.096		1.588
	Toplam	2.169.760		494.591	159.829		37.691	2.009.931		456.901
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	109		28	13.699		3.243	-13.589		-3.215
23	Ham kauçuk	2.464		601	66.322		15.358	-63.857		-14.757
24	Mantar, odun ve kereste	27.608		6.436	585		135	27.023		6.301
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.325		308	22.673		4.946	-21.348		-4.638
26	Dok. Ely. ve artıklar	300.189		68.012	141.536		32.369	158.652		35.643
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	48.973		11.054	6.461		1.468	42.511		9.586
	Toplam	380.668		86.439	251.276		57.518	129.391		28.921
1984	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	237.905		90.830	5.525		2.085	232.380		88.745
1	Et ve et ür.	141.963		53.118	824		357	141.138		52.761
2	Süt, süt ür. ve yum.	67.155		24.423	14.951		5.868	52.204		18.555
3	Balık ve deniz ür.	57.342		21.230	136		51	57.206		21.179
4	Hub., hub. Ür.	190.348		69.342	263.408		100.878	-73.060		-31.536

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
	5)Meyve ve seb.	929.884		348.478	25.508		9.800	904.376		338.679
	6)Şeker, şek. ür. ve bal	140.743		49.626	536		195	140.207		49.431
	7)Kah. gay. kak. bah.	33.946		12.484	15.268		5.549	18.678		6.935
	8)Hay. için gıda mad.	61.284		23.976	21.759		8.548	39.524		15.428
	9)Çeşitli yenilebilir ür.	58.928		22.172	1.020		403	57.909		21.769
	11)İçkiler	4.455		1.647	378		131	4.076		1.516
	12)Tütün ve tüt. ma.	216.968		76.663	26.586		10.556	190.382		66.107
	41)Hay. sıvı ve katı y.	4.050		1.462	22.944		8.522	-18.894		-7.060
	42)Bit. sıvı yağ. ve fr.	31.373		11.344	205.178		77.773	-173.804		-66.430
	43)K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	10.185		3.973	3.977		1.440	6.208		2.533
	22)Yağ.toh., yağ ver. Mey.	8.629		3.078	5.353		2.036	3.276		1.042
	Toplam	2.195.157		813.846	613.349		234.192	1.581.808		579.654
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21)İşl. kös. deri ve kürk	1.348		513	27.534		10.168	-26.186		-9.654
	23)Ham kauçuk	2.433		914	73.618		27.204	-71.185		-26.290
	24)Mantar, odun ve kereste	28.008		10.121	6.730		2.834	21.278		7.288
	25)Kağ. ham. ve kul. kağıt	715		316	48.238		18.190	-47.523		-17.873
	26)Dok. Ely. ve artıkları	293.988		106.986	148.439		54.371	148.549		52.615
	29)B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	39.754		14.624	9.225		3.432	30.529		11.192
	Toplam	366.246		133.475	313.784		116.198	52.462		17.277
1985	I Gıda Maddeleri									
	0)Canlı hay.	175.940		95.081	4.073		2.180	171.868		92.901
	1)Et ve et ür.	87.849		45.417	42.882		22.982	44.966		22.435
	2)Süt, süt ür. ve yum.	51.466		25.863	23.245		12.338	28.221		13.524
	3)Balık ve deniz ür.	58.349		31.171	187		99	58.163		31.072
	4)Hub., hub. Ür.	133.288		67.879	165.161		85.873	-31.873		-17.994
	5)Meyve ve seb.	932.830		489.522	27.083		13.138	905.747		476.385
	6)Şeker, şek. ür. ve bal	66.667		33.147	1.034		558	65.633		32.588
	7)Kah. gay. kak. bah.	34.625		18.154	19.618		10.329	15.008		7.825
	8)Hay. için gıda mad.	29.317		15.111	7.593		4.128	21.724		10.982
	9)Çeşitli yenilebilir ür.	23.376		12.226	594		319	22.783		11.907
	11)İçkiler	6.508		3.358	1.779		947	4.729		2.411
	12)Tütün ve tüt. ma.	330.454		171.267	55.870		29.218	274.584		142.049
	41)Hay. sıvı ve katı y.	7.930		4.181	24.879		13.196	-16.949		-9.015
	42)Bit. sıvı yağ. ve fr.	46.095		24.412	187.948		97.303	-141.853		-72.891
	43)K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	14.430		7.534	2.964		1.546	11.466		5.988
	22)Yağ.toh., yağ ver. Mey.	6.841		3.557	30.641		14.568	-23.800		-11.011
	Toplam	2.005.967		1.047.878	595.551		308.722	1.410.415		739.157
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21)İşl. kös. deri ve kürk	1.742		887	31.980		17.163	-30.237		-16.276
	23)Ham kauçuk	1.966		1.036	69.716		36.586	-67.749		-35.550
	24)Mantar, odun ve kereste	21.616		11.525	31.007		16.845	-9.392		-5.321
	25)Kağ. ham. ve kul. kağıt	723		378	41.390		21.572	-40.667		-21.194
	26)Dok. Ely. ve artıkları	297.537		150.881	153.725		81.402	143.812		69.479
	29)B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	43.865		23.081	11.428		6.073	32.437		17.009
	Toplam	367.450		187.788	339.245		179.641	28.205		8.147
1986	I Gıda Maddeleri									
	0)Canlı hay.	231.184		156.152	12.526		8.760	218.658		147.392
	1)Et ve et ür.	77.798		51.878	28.100		18.814	49.697		33.064
	2)Süt, süt ür. ve yum.	44.720		29.636	16.948		11.399	27.772		18.236
	3)Balık ve deniz ür.	125.656		85.894	617		428	125.040		85.466
	4)Hub., hub. Ür.	51.499		34.500	123.189		82.130	-71.691		-47.630
	5)Meyve ve seb.	1.232.497		838.655	40.745		27.649	1.191.752		811.005
	6)Şeker, şek. ür. ve bal	13.437		9.137	1.551		1.054	11.886		8.082
	7)Kah. gay. kak. bah.	28.825		19.349	27.290		18.583	-5.352		765
	8)Hay. için gıda mad.	31.655		20.999	9.050		5.810	22.604		15.189
	9)Çeşitli yenilebilir ür.	26.733		18.875	2.146		1.495	24.587		17.380
	11)İçkiler	6.360		4.288	8.259		5.637	-1.899		-1.349
	12)Tütün ve tüt. ma.	271.822		181.372	116.284		80.734	155.538		100.638
	41)Hay. sıvı ve katı y.	2.747		1.769	22.799		15.582	-20.052		-13.813
	42)Bit. sıvı yağ. ve fr.	63.464		43.413	116.817		76.853	-53.352		-33.440
	43)K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	13.577		8.857	2.953		2.060	10.624		6.796
	22)Yağ.toh., yağ ver. Mey.	5.197		3.476	20.830		13.341	-15.633		-9.866
	Toplam	2.227.170		1.508.248	550.103		370.331	1.677.067		1.137.918
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21)İşl. kös. deri ve kürk	1		1	70.591		48.732	-70.589		-48.731
	23)Ham kauçuk	4.399		2.762	74.124		50.778	-69.725		-48.015
	24)Mantar, odun ve kereste	31.647		20.660	68.763		47.605	-37.115		-26.945
	25)Kağ. ham. ve kul. kağıt	3		2	39.001		26.733	-38.998		-26.731
	26)Dok. Ely. ve artıkları	261.260		180.480	192.191		130.422	69.069		50.558

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	53.521		36.026	-20.214		13.788	33.307		22.238
	Toplam	350.832		239.931	464.884		318.057	-114.413		-78.126
1987	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	244.492		212.110	99.901		90.798	144.591		121.311
1	Et ve et ür.	63.421		54.551	34.438		30.143	28.984		24.408
2	Süt, süt ür. ve yum.	46.208		39.373	11.766		10.409	34.442		28.965
3	Balık ve deniz ür.	114.019		96.433	2.683		2.298	111.336		94.135
4	Hub. hub. Ür.	83.312		73.558	71.715		59.624	11.596		13.935
5	Meyve ve seb.	1.439.900		1.261.626	31.588		27.242	1.408.311		1.234.384
6	Şeker, şek. ür. ve bal	33.251		28.564	49.057		41.890	-15.806		-13.326
7	Kah. çay, kak. bah.	44.391		39.693	33.411		28.797	10.980		10.897
8	Hay. için gıda mad.	49.425		41.129	31.978		27.217	17.447		13.912
9	Çeşitli yenilebilir ür.	43.692		36.883	2.899		2.539	40.793		34.344
11	İçkiler	8.182		7.115	8.838		7.768	-656		-653
12	Tütün ve tüt. ma.	315.809		255.626	178.100		154.195	137.709		101.431
41	Hay. sıvı ve katı y.	6.411		5.722	22.343		5.722	-15.932		-13.818
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	68.351		59.895	119.144		106.271	-50.793		-46.376
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	8.480		7.457	6.467		5.549	2.013		1.908
22	Yağ.toh. yağ ver. Mey.	7.828		6.808	28.431		23.583	-20.603		-16.775
	Toplam	2.577.171		2.226.544	732.758		637.863	-1144.413		1.588.681
	II Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	43		39	135.980		115.724	-135.937		-115.685
23	Ham kauçuk	4.134		3.732	90.920		79.231	-86.786		-75.499
24	Mantar, odun ve kereste	6.878		5.922	165.203		144.462	-158.325		-138.540
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	10		10	69.577		61.096	-69.566		-61.086
26	Dok. Ely. ve artıklar	154.292		131.886	365.301		316.188	-211.009		-184.302
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	70.496		61.819	33.129		28.510	37.367		33.309
	Toplam	235.855		203.408	860.111		745.211	-624.257		-541.804
1988	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	249.612		355.155	33.622		47.165	215.991		307.990
1	Et ve et ür.	48.241		67.218	16.190		21.867	32.051		45.351
2	Süt, süt ür. ve yum.	29.508		39.222	9.866		13.929	19.642		25.293
3	Balık ve deniz ür.	85.741		123.857	1.583		2.089	84.159		121.768
4	Hub. hub. Ür.	333.213		510.295	41.800		36.919	201.413		453.476
5	Meyve ve seb.	1.587.342		2.352.850	28.919		36.581	1.558.423		2.316.269
6	Şeker, şek. ür. ve bal	27.581		37.860	2.910		4.096	-24.670		33.764
7	Kah. çay, kak. bah.	46.042		65.848	29.218		40.631	16.823		25.216
8	Hay. için gıda mad.	13.375		20.427	13.469		18.218	-94		2.209
9	Çeşitli yenilebilir ür.	63.106		89.821	2.723		3.877	60.382		85.944
11	İçkiler	9.001		13.223	15.570		24.045	-6.570		-10.822
12	Tütün ve tüt. ma.	269.246		406.151	173.282		251.903	95.965		154.248
41	Hay. sıvı ve katı y.	10.033		14.453	22.801		33.296	-12.768		-18.844
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	61.774		88.524	200.932		282.552	-139.158		-194.028
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	14.450		21.320	4.664		9.062	7.985		12.257
22	Yağ.toh. yağ ver. Mey.	10.706		15.216	13.584		17.372	-2.878		-2.156
	Toplam	2.858.971		4.221.540	612.934		863.602	2.246.037		3.357.938
	II Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	282		426	78.005		110.813	-77.723		-110.387
23	Ham kauçuk	5.043		6.638	111.921		160.480	-106.878		-153.842
24	Mantar, odun ve kereste	14.778		20.466	126.439		170.868	-111.660		-150.402
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	300		398	107.832		154.579	-107.532		-154.181
26	Dok. Ely. ve artıklar	260.059		390.742	287.621		396.927	-27.561		-6.185
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	92.022		133.554	31.627		44.084	60.395		89.470
	Toplam	372.485		552.224	743.445		1.037.751	-370.960		-485.527
1989	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	252.932		540.284	20.804		44.042	232.128		496.242
1	Et ve et ür.	35.625		76.432	5.506		11.751	30.119		64.681
2	Süt, süt ür. ve yum.	14.120		29.748	8.466		18.281	5.654		11.467
3	Balık ve deniz ür.	67.757		144.092	3.231		7.203	64.526		136.889
4	Hub. hub. Ür.	177.674		363.693	570.689		1.260.001	-393.015		-896.308
5	Meyve ve seb.	1.290.860		2.784.375	12.450		27.215	1.278.410		2.757.159
6	Şeker, şek. ür. ve bal	18.054		38.505	2.358		5.027	15.696		33.477
7	Kah. çay, kak. bah.	75.818		167.168	27.328		58.270	48.491		108.898
8	Hay. için gıda mad.	9.618		18.886	40.764		88.066	-31.147		-69.180
9	Çeşitli yenilebilir ür.	72.938		157.122	5.887		12.759	67.052		144.363
11	İçkiler	12.906		27.081	3.973		8.489	8.933		18.592
12	Tütün ve tüt. ma.	479.813		1.025.659	221.021		478.540	258.792		547.119
41	Hay. sıvı ve katı y.	4.869		10.006	32.883		70.852	-28.014		-60.846
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	136.583		292.489	268.672		577.541	-132.089		-285.052
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	11.090		23.367	9.967		21.407	1.123		1.960

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
22	Yağ,toh., yağ ver. Mey.	7.411		15.545	25.171		52.879	-17.760		-37.334
	Toplam	2.668.069		5.714.451	1.259.170		2.742.325	1.408.899		2.972.125
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kds, deri ve kürk	383		821	99.875		213.107	-99.492		-212.285
23	Ham kauçuk	6.544		13.872	86.060		183.512	-79.516		-169.640
24	Mantar, odun ve kereste	18.688		39.568	68.981		148.087	-50.294		-108.518
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.092		2.504	100.709		216.716	-99.617		-214.213
26	Dok. Ely. ve artıkları	281.795		588.099	334.619		717.138	-52.824		-129.039
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	76.735		164.087	24.145		51.166	52.591		112.921
	Toplam	385.237		808.952	714.389		1.529.726	-329.152		-720.774
1990	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	203.977		526.664	109.300		299.758	94.677		226.905
1	Et ve et ür.	25.020		64.815	16.578		45.175	8.442		19.641
2	Süt, süt ür. ve yum.	12.151		31.466	18.903		49.809	-6.753		-18.342
3	Balık ve deniz ür.	68.534		178.535	9.522		25.171	59.012		153.364
4	Hub., hub. Ür.	74.495		193.646	564.350		1.397.107	-489.855		-1.203.461
5	Meyve ve seb.	1.734.960		4.613.077	54.884		140.972	1.680.076		4.472.285
6	Şeker, şek. ür. ve bal	26.038		69.554	300.785		802.646	-274.747		-733.092
7	Kah. çay, kak. bah.	80.559		211.445	38.703		101.099	41.856		110.346
8	Hay. için gıda mad.	5.806		15.214	52.604		135.402	-46.798		-120.188
9	Çeşitli yenilebilir ür.	72.424		186.907	14.303		37.924	58.122		148.983
11	İçkiler	13.065		34.442	8.282		22.039	4.783		12.403
12	Tütün ve tüt. ma.	442.359		1.173.630	337.195		900.532	105.164		273.098
41	Hay. sıvı ve katı y.	6.363		16.468	31.317		82.275	-24.955		-65.807
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	123.347		321.986	259.106		676.537	-135.758		-354.551
43	K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	9.323		24.124	12.426		32.435	-8.103		-8.311
22	Yağ,toh., yağ ver. Mey.	7.419		19.637	32.682		83.716	-25.263		-64.079
	Toplam	2.905.840		7.681.609	1.860.941		4.832.416	1.044.899		2.849.194
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kds, deri ve kürk	868		2.288	129.212		337.604	-128.344		-335.316
23	Ham kauçuk	6.598		17.196	90.649		237.567	-84.051		-220.371
24	Mantar, odun ve kereste	18.467		47.187	131.807		346.926	-113.340		-299.738
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	247		633	80.166		209.139	-79.919		-208.506
26	Dok. Ely. ve artıkları	276.618		739.939	488.157		1.272.580	-211.539		-532.641
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	91.484		241.642	31.716		83.275	59.768		158.367
	Toplam	394.282		1.048.886	951.708		2.487.091	-557.426		-1.438.205
1991	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	204.008		840.342	108.047		466.232	95.961		374.110
1	Et ve et ür.	16.082		68.673	34.444		150.808	-18.362		-82.135
2	Süt, süt ür. ve yum.	8.813		36.744	20.795		90.329	-11.982		-53.585
3	Balık ve deniz ür.	60.811		249.240	10.474		44.284	50.337		204.956
4	Hub., hub. Ür.	466.118		2.086.277	106.045		433.544	360.073		1.652.733
5	Meyve ve seb.	1.748.666		7.599.709	43.868		174.353	1.704.798		7.425.356
6	Şeker, şek. ür. ve bal	67.373		300.174	9.308		37.706	58.065		262.468
7	Kah. çay, kak. bah.	48.533		211.201	43.292		177.771	5.241		33.430
8	Hay. için gıda mad.	6.829		29.475	75.940		317.178	-69.112		-287.704
9	Çeşitli yenilebilir ür.	102.815		444.585	14.715		62.962	88.099		381.623
11	İçkiler	20.973		89.755	14.383		57.554	6.589		32.201
12	Tütün ve tüt. ma.	572.024		2.490.923	367.049		1.548.061	204.975		942.862
41	Hay. sıvı ve katı y.	2.710		11.445	24.549		104.225	-21.839		-92.780
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	188.954		807.916	361.681		1.555.136	-172.727		-747.220
43	K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	5.602		23.204	10.939		46.162	-5.338		-22.959
22	Yağ,toh., yağ ver. Mey.	10.004		41.809	32.197		134.859	-22.194		-93.050
	Toplam	3.530.312		15.331.471	1.277.728		5.401.165	2.252.584		9.930.306
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kds, deri ve kürk	1.202		5.338	115.721		486.578	-114.519		-481.420
23	Ham kauçuk	829		3.467	109.023		461.314	-108.194		-457.847
24	Mantar, odun ve kereste	16.137		69.164	138.536		570.268	-122.399		-501.105
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	281		1.074	71.994		307.406	-71.713		-306.331
26	Dok. Ely. ve artıkları	274.348		1.038.151	341.928		1.420.609	-67.580		-382.458
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	81.120		340.347	31.592		133.327	49.528		207.020
	Toplam	373.917		1.457.542	808.795		3.379.683	-434.879		-1.922.141
1992	I Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	127.937		898.200	109.155		777.299	18.782		120.901
1	Et ve et ür.	26.442		186.947	34.123		225.880	-7.681		-38.933
2	Süt, süt ür. ve yum.	8.882		61.728	30.887		215.421	-22.005		-153.693
3	Balık ve deniz ür.	59.999		413.157	19.861		139.394	40.137		273.762
4	Hub., hub. Ür.	591.530		4.041.249	159.361		1.114.255	432.169		2.926.994
5	Meyve ve seb.	1.569.850		11.100.556	66.868		464.742	1.502.981		10.635.814
6	Şeker, şek. ür. ve bal	175.158		1.261.293	8.625		58.176	166.532		1.203.117

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
	7 Kah. çay, kak. bah.	71.636		506.194	41.686		286.742	29.950		219.453
	8 Hay. için gıda mad.	2.773		20.003	105.002		736.409	-102.228		-716.406
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	128.081		880.683	18.552		129.468	109.529		751.215
	11 İçkiler	23.807		166.563	11.462		83.250	12.344		81.312
	12 Tütün ve tütl. ma.	332.617		2.165.974	318.973		2.275.461	13.644		-109.487
	41 Hay. sıvı ve katı y.	2.476		17.781	28.558		201.508	-26.082		-183.727
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	201.697		1.317.465	337.061		2.315.140	-135.364		-997.675
	43 K.İ.ş. katı/sıvı yağ. mum.	11.032		83.342	14.341		100.789	-3.309		-17.447
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	13.295		90.598	57.671		407.540	-44.376		-316.942
	Toplam	3.347.211		23.211.733	1.362.188		9.533.473	1.985.023		13.678.260
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	1.759		12.359	166.368		1.163.532	-164.609		-1.151.174
	23 Ham kaucuk	2.351		16.164	131.499		917.502	-129.148		-901.338
	24 Mantar, odun ve kereste	16.349		112.019	150.734		1.053.761	-134.386		-941.742
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	87		590	101.813		709.351	-101.726		-708.760
	26 Dok. Ely. ve artıkları	115.530		751.598	494.496		3.481.346	-378.967		-2.729.748
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	70.486		487.764	43.397		299.429	27.089		188.335
	Toplam	206.562		1.380.495	1.088.308		7.624.922	-881.746		-6.244.427
1993	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	283.501	240.934	3.080.201	103.201	88.618	1.167.332	180.300	152.316	1.912.868
	1 Et ve et ür.	26.807	23.034	303.976	32.294	27.775	368.940	-5.487	-4.742	-64.964
	2 Süt, süt ür. ve yum.	12.326	10.585	139.843	30.604	26.266	346.448	-18.278	-15.682	-206.606
	3 Balık ve deniz ür.	53.940	46.244	606.199	23.179	19.896	262.012	30.761	26.348	344.187
	4 Hub., hub. ür.	271.655	232.715	3.048.642	347.258	293.929	3.658.693	-75.603	-61.214	-610.051
	5 Meyve ve seb.	1.670.231	1.436.119	19.453.723	101.468	86.676	1.117.474	1.568.762	1.349.443	18.326.249
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	214.321	185.013	2.503.868	10.213	8.889	116.201	204.108	176.123	2.387.649
	7 Kah. çay, kak. bah.	128.187	109.476	1.407.598	58.595	50.096	651.433	69.593	59.380	756.165
	8 Hay. için gıda mad.	3.038	2.583	32.032	110.750	94.660	1.226.209	-107.712	-92.077	-1.194.177
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	130.301	111.784	1.481.330	21.411	18.326	238.581	108.889	93.458	1.242.748
	11 İçkiler	24.559	20.979	273.744	8.948	7.712	100.117	15.612	13.267	173.627
	12 Tütün ve tütl. ma.	441.025	374.666	4.448.580	327.284	278.911	3.507.988	113.741	95.755	940.592
	41 Hay. sıvı ve katı y.	1.671	1.456	21.672	37.795	32.321	416.436	-36.124	-30.865	-394.764
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	97.885	84.036	1.106.315	354.885	305.241	4.070.647	-257.000	-221.205	-2.964.332
	43 K.İ.ş. katı/sıvı yağ. mum.	87.510	75.324	1.016.776	16.117	13.742	176.941	71.392	61.581	839.836
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	15.380	13.185	169.067	72.004	61.500	788.835	-56.624	-48.315	-619.768
	Toplam	3.462.338	2.968.131	39.093.566	1.656.008	1.414.516	18.214.286	1.806.330	1.553.571	20.879.279
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	2.148	1.869	26.287	214.873	183.445	2.380.900	-212.725	-181.576	-2.354.613
	23 Ham kaucuk	4.236	3.659	49.961	145.481	124.281	1.612.549	-141.245	-120.622	-1.562.588
	24 Mantar, odun ve kereste	13.328	11.344	145.411	344.951	296.366	3.923.975	-331.623	-285.022	-3.778.564
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	134	115	1.548	103.589	88.389	1.130.690	-103.456	-88.273	-1.129.142
	26 Dok. Ely. ve artıkları	198.291	170.665	2.308.432	586.717	499.340	6.292.468	-388.427	-328.676	-3.984.036
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	68.055	58.225	754.769	48.387	41.348	542.695	19.668	16.877	212.074
	Toplam	286.191	245.877	3.286.408	1.443.998	1.233.169	15.883.277	-1.157.807	-987.292	-12.596.869
1994	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	223.357	189.651	6.591.764	23.353	20.136	579.503	200.004	169.515	6.012.261
	1 Et ve et ür.	43.292	36.204	1.345.509	10.471	9.190	207.457	32.821	27.013	1.138.052
	2 Süt, süt ür. ve yum.	19.133	15.988	611.931	20.453	17.218	597.438	-1.320	-1.229	14.493
	3 Balık ve deniz ür.	70.133	59.147	2.142.493	25.413	21.534	732.326	44.720	37.613	1.410.167
	4 Hub., hub. ür.	374.549	314.513	11.451.757	158.834	135.989	4.167.526	215.716	178.324	7.284.231
	5 Meyve ve seb.	2.002.033	1.676.242	61.709.502	48.082	41.069	1.292.677	1.953.951	1.635.173	60.416.825
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	316.024	265.904	9.569.199	4.461	3.785	125.305	311.563	262.119	9.443.894
	7 Kah. çay, kak. bah.	96.095	80.856	2.862.750	64.021	53.822	1.912.538	32.074	27.035	950.212
	8 Hay. için gıda mad.	8.486	7.082	280.779	85.052	72.206	2.360.132	-76.567	-65.124	-2.079.354
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	146.766	123.523	4.473.456	20.238	17.042	598.277	126.529	106.481	3.875.179
	11 İçkiler	47.501	39.811	1.441.403	12.700	10.673	366.064	34.801	29.138	1.075.339
	12 Tütün ve tütl. ma.	423.674	366.672	10.210.668	139.819	119.834	3.722.632	283.855	246.838	6.698.436
	41 Hay. sıvı ve katı y.	2.184	1.860	57.637	38.407	32.251	1.158.521	-36.222	-30.390	-1.100.884
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	97.447	81.659	3.026.672	404.040	339.443	11.983.760	-306.593	-257.785	-8.957.089
	43 K.İ.ş. katı/sıvı yağ. mum.	82.438	69.831	2.366.143	17.257	14.581	508.818	65.181	55.250	1.857.325
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	19.902	16.775	584.748	75.466	63.794	2.231.232	-55.564	-47.019	-1.646.484
	Toplam	3.973.014	3.345.518	118.936.809	1.148.067	972.565	32.544.207	2.824.947	2.372.953	86.392.602
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	1.975	1.664	60.795	281.517	236.682	8.584.310	-279.542	-235.018	-8.523.515
	23 Ham kaucuk	14.055	11.729	442.708	130.735	109.877	3.918.322	-116.680	-98.147	-3.475.614
	24 Mantar, odun ve kereste	32.772	27.332	1.021.480	160.721	137.571	4.136.436	-127.948	-110.239	-3.114.956
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.762	1.433	59.848	102.242	85.735	3.111.096	-100.480	-84.302	-3.051.248
	26 Dok. Ely. ve artıkları	153.310	130.160	4.278.896	500.824	419.409	15.452.745	-347.514	-289.250	-11.173.850
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	73.884	62.186	2.222.559	42.863	36.230	1.230.566	31.021	25.956	991.994
	Toplam	277.759	234.504	8.086.286	1.218.902	1.025.504	36.433.475	-941.143	-790.999	-28.347.189

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARET DENGESİ						
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL				
1995	I Gıda Maddeleri													
	0 Canlı hay.	131.983	101.895	5.579.795	342.952	265.945	17.020.379	-210.969	-164.050	-11.440.584				
	1 Et ve et ür.	23.168	17.959	1.054.476	77.998	60.483	3.665.724	-54.831	-42.524	-2.611.249				
	2 Süt, süt ür. ve yum.	26.154	20.237	1.199.590	36.383	28.172	1.693.793	-10.229	-7.995	-494.203				
	3 Balık ve deniz ür.	85.098	65.706	3.910.562	36.198	27.876	1.677.120	48.900	37.830	2.233.442				
	4 Hub. hub. Ür.	440.716	342.439	20.691.715	462.161	357.782	21.435.334	-21.445	-17.453	-743.619				
	5 Meyve ve seb.	2.178.281	1.690.476	103.521.590	88.076	68.149	4.022.060	2.090.205	1.622.327	99.499.530				
	6 Şeker, şeker ür. ve bal	197.184	152.336	9.116.599	202.818	156.561	9.579.098	-5.634	-4.225	-462.499				
	7 Kah. çay, kak. bah.	125.660	97.633	5.986.610	102.315	79.298	4.708.222	23.346	18.335	1.278.388				
	8 Hay. için gıda mad.	10.100	7.794	492.739	101.062	78.274	4.612.999	-90.962	-70.480	-4.120.260				
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	206.053	159.526	9.551.826	31.875	24.629	1.477.898	174.178	134.897	8.073.928				
	11 İçkiler	87.604	67.407	4.055.221	13.352	10.307	600.285	74.252	57.101	3.454.936				
	12 Tütün ve tütt. ma.	381.411	297.006	17.532.765	159.967	123.963	7.328.035	221.444	173.043	10.204.729				
	41 Hay. sıvı ve katı y.	223	173	11.160	321.266	249.523	14.775.720	-321.043	-249.351	-14.764.560				
42 Bit. sıvı yağ. ve fr.	6.904	5.375	308.756	73.064	56.490	3.392.944	-66.160	-51.115	-3.084.188					
43 K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	204.377	158.087	9.248.412	537.117	416.176	24.561.591	-332.740	-258.089	-15.313.178					
22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	18.198	14.155	845.160	204.484	157.909	9.196.709	-186.285	-143.754	-8.351.549					
Toplam	4.123.116	3.198.202	193.106.975	2.791.048	2.161.536	129.747.912	1.332.028	1.036.666	63.359.604					
II Tarımsal Hammaddeler	21 İsl. kos. deri ve kürk	3.606	2.815	161.831	464.313	359.347	21.847.819	-460.707	-356.532	-21.685.988				
	23 Ham kauçuk	15.100	11.660	690.503	241.415	186.505	11.108.080	-226.315	-174.845	-10.417.577				
	24 Mantar, odun ve kereste	26.663	20.699	1.193.187	145.276	112.386	6.751.372	-118.612	-91.687	-5.558.185				
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.491	1.143	74.378	246.086	190.375	11.334.926	-244.595	-189.232	-11.260.548				
	26 Dok. Ely. ve atıkları	169.491	130.922	7.728.014	832.562	644.407	36.915.766	-663.071	-513.485	-29.187.752				
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	99.428	76.865	4.591.440	65.393	50.685	2.998.919	34.035	26.180	1.592.521				
	Toplam	315.779	244.104	14.439.353	1.995.044	1.543.740	90.956.882	-1.299.601	-765.172.528					
	1996	I Gıda Maddeleri												
		0 Canlı hay.	84.972	67.848	6.751.791	167.429	133.558	11.714.197	-82.457	-65.711	-4.962.406			
		1 Et ve et ür.	27.192	21.734	2.235.423	26.023	20.730	1.934.241	1.169	1.004	301.183			
		2 Süt, süt ür. ve yum.	36.821	29.400	3.109.921	42.770	34.126	3.490.139	-5.949	-4.725	-380.218			
		3 Balık ve deniz ür.	101.466	80.948	8.545.115	35.536	28.420	2.911.199	65.930	52.529	5.633.916			
		4 Hub. hub. Ür.	507.463	404.718	42.166.361	787.669	630.572	60.225.762	-280.207	-225.654	-18.059.401			
		5 Meyve ve seb.	2.218.856	1.768.973	187.584.956	100.535	80.387	8.134.564	2.118.321	1.688.586	179.540.392			
6 Şeker, şeker ür. ve bal		211.028	168.687	17.199.607	293.515	234.418	22.959.529	-82.487	-65.751	-5.759.922				
7 Kah. çay, kak. bah.		144.323	115.106	11.976.831	106.404	84.910	8.610.839	37.919	30.196	3.365.992				
8 Hay. için gıda mad.		14.857	11.654	1.171.466	149.737	119.573	11.598.480	-135.159	-107.919	-10.427.014				
9 Çeşitli yenilebilir ür.		212.609	169.754	17.339.200	66.062	52.788	5.255.381	146.647	116.966	12.083.820				
11 İçkiler		104.873	83.859	8.835.125	18.600	14.844	1.495.445	86.273	69.015	7.039.680				
12 Tütün ve tütt. ma.		367.590	508.575	51.468.442	277.482	221.462	21.389.760	360.109	287.114	30.078.682				
41 Hay. sıvı ve katı y.		8.239	6.602	626.515	82.803	66.034	6.614.382	-74.564	-59.432	-5.987.867				
42 Bit. sıvı yağ. ve fr.	126.933	101.230	10.700.801	394.316	314.708	31.557.798	-267.382	-213.477	-20.856.997					
43 K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	96.549	77.029	7.829.456	31.635	25.227	2.611.793	64.913	51.802	5.217.664					
22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	23.115	18.429	1.982.122	250.428	200.441	20.119.395	-227.313	-182.012	-18.137.273					
Toplam	4.556.596	3.634.545	379.223.131	2.830.932	2.261.995	220.622.902	1.725.664	1.372.550	158.600.229					
II Tarımsal Hammaddeler	21 İsl. kos. deri ve kürk	4.188	3.336	333.046	677.465	540.834	54.545.905	-673.277	-537.497	-54.212.859				
	23 Ham kauçuk	13.669	10.879	1.195.543	242.115	193.351	19.458.644	-228.446	-182.471	-18.263.101				
	24 Mantar, odun ve kereste	17.438	13.908	1.407.065	182.891	146.142	14.670.537	-165.544	-132.234	-13.263.472				
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	447	358	36.567	126.584	101.096	10.049.507	-126.137	-100.738	-10.012.940				
	26 Dok. Ely. ve atıkları	278.706	232.594	21.838.548	731.905	584.317	59.470.375	-453.199	-361.723	-37.631.821				
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	77.585	61.885	6.321.528	74.344	59.384	5.955.177	3.241	2.501	366.351				
	Toplam	392.032	312.962	31.132.298	2.035.304	1.625.124	164.150.146	-1.643.272	-1.312.162	-133.017.848				
	1997	I Gıda Maddeleri												
		0 Canlı hay.	82.711	73.383	12.439.658	18.929	16.770	2.909.158	63.783	56.613	9.530.500			
		1 Et ve et ür.	26.553	23.608	4.087.528	1.511	1.340	212.093	25.042	22.268	3.875.436			
		2 Süt, süt ür. ve yum.	51.905	46.096	8.092.029	32.478	28.948	5.030.932	19.427	17.147	3.061.097			
		3 Balık ve deniz ür.	124.646	110.778	19.363.176	52.149	46.584	8.218.359	72.497	64.194	11.144.818			
		4 Hub. hub. Ür.	636.508	566.217	98.266.209	718.622	634.390	101.616.199	-82.114	-68.172	-3.349.990			
		5 Meyve ve seb.	2.466.284	2.190.774	388.613.624	175.707	155.955	26.467.721	2.290.577	2.034.818	362.145.903			
6 Şeker, şeker ür. ve bal		269.554	239.952	41.332.983	43.713	38.529	5.896.068	225.841	201.424	35.436.915				
7 Kah. çay, kak. bah.		172.172	152.948	27.001.639	120.110	106.532	11.147.874	52.062	46.416	8.853.765				
8 Hay. için gıda mad.		7.600	6.708	1.117.995	184.000	163.196	26.794.860	-176.400	-156.489	-25.676.864				
9 Çeşitli yenilebilir ür.		240.693	213.765	37.121.471	79.157	70.564	12.053.154	161.536	143.201	25.068.317				
11 İçkiler		70.870	63.216	10.674.901	10.128	9.038	1.573.749	60.743	54.179	9.101.152				
12 Tütün ve tütt. ma.		682.745	601.670	106.652.772	382.996	342.713	56.934.188	299.749	258.956	43.718.584				
41 Hay. sıvı ve katı y.		804	701	109.835	76.093	67.775	11.747.770	-75.289	-67.074	-11.637.935				
42 Bit. sıvı yağ. ve fr.	170.448	150.737	25.320.850	461.640	410.999	69.907.268	-291.192	-260.263	-44.586.101					
43 K.ış. katı/sıvı yağ. mum.	100.236	89.384	15.444.847	32.118	28.503	4.927.838	68.117	60.881	10.517.009					
22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	29.659	26.185	4.543.329	259.559	230.528	39.432.212	-229.900	-204.343	-34.888.883					
Toplam	5.133.389	4.556.121	794.182.846	2.648.911	2.352.365	391.869.440	2.484.478	2.203.757	402.313.406					

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ			
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	
	II Tarımsal Hammaddeler										
21	İşl. kös, deri ve kürk	2.809	2.497	437.958	589.221	524.741	91.114.348	-586.411	-522.244	-90.676.390	
23	Ham kauçuk	8.540	7.562	1.284.193	205.303	182.531	31.043.997	-196.763	-174.968	-29.759.804	
24	Mantar, odun ve kereste	31.133	27.770	4.877.725	167.114	149.250	25.574.765	-135.981	-121.481	-20.697.040	
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	472	423	81.620	143.594	127.620	21.761.497	-143.122	-127.198	-21.679.877	
26	Dok. Ely. ve artıklar	212.519	187.424	31.959.398	1.089.257	968.190	161.524.297	-876.738	-780.766	-129.564.899	
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	81.625	72.483	12.428.637	83.082	73.713	12.462.603	-1.457	-1.230	-33.966	
	Toplam	337.097	298.158	51.069.530	2.277.570	2.026.045	343.481.507	-1.940.473	-1.727.886	-292.411.976	
1998	I Gıda Maddeleri										
0	Canlı hay.	47.859	43.947	11.093.174	26.091	23.027	6.735.038	21.768	20.920	4.358.137	
1	Et ve et ür.	23.944	21.492	6.197.659	572	514	149.530	23.372	20.978	6.048.128	
2	Süt, süt ür. ve yum.	51.512	46.026	13.478.691	36.886	32.719	9.761.013	14.626	13.307	3.717.678	
3	Balık ve deniz ür.	94.605	84.988	24.306.236	43.184	38.665	11.284.517	51.421	46.323	13.021.718	
4	Hub., hub. Ür.	580.963	520.820	150.347.571	480.319	427.898	126.444.645	100.645	92.922	23.902.926	
5	Meyve ve seb.	2.357.370	2.087.182	625.040.955	183.097	163.742	47.415.802	2.174.273	1.923.439	577.625.153	
6	Şeker, şek. ür. ve bal	232.341	208.236	60.678.667	14.464	12.906	3.795.823	217.877	195.331	56.882.844	
7	Kah. çay, kak. bah.	158.756	141.625	41.375.521	131.912	118.443	33.752.167	26.844	23.182	7.623.353	
8	Hay. için gıda mad.	4.677	4.208	1.200.910	157.779	140.903	40.985.935	-153.102	-136.695	-39.785.025	
9	Çeşitli yenilebilir ür.	219.408	196.168	57.147.536	91.103	81.678	23.445.904	128.305	114.490	33.701.633	
11	İçilebilir	54.674	49.261	14.202.396	11.997	10.704	3.141.678	42.677	38.557	11.060.719	
12	Tütün ve tüt. ma.	589.861	535.278	146.882.583	307.380	272.820	80.304.053	282.481	262.458	66.578.530	
41	Hay. sıvı ve katı y.	837	739	228.555	73.171	65.759	18.808.120	-72.334	-65.020	-18.579.565	
42	Bit. sıvı yağı ve fr.	156.831	139.046	42.084.632	417.256	375.316	108.057.011	-260.424	-236.270	-65.972.379	
43	K.İş. katı/sıvı yağı, mum.	81.629	72.996	21.340.097	30.939	27.687	7.971.190	50.690	45.308	13.368.907	
22	Yağ,toh. yağı ver. Mey.	32.557	29.027	8.584.215	305.122	272.026	79.294.566	-272.565	-242.999	-70.710.441	
	Toplam	4.687.825	4.181.039	1.224.189.399	2.311.272	2.064.807	601.347.082	2.376.553	2.116.232	622.842.317	
	II Tarımsal Hammaddeler										
21	İşl. kös, deri ve kürk	21.981	19.752	5.831.973	373.250	338.332	93.684.238	-351.269	-318.580	-87.852.265	
23	Ham kauçuk	8.174	7.276	2.173.513	167.198	149.790	43.243.543	-159.024	-142.514	-41.070.030	
24	Mantar, odun ve kereste	30.251	27.436	7.585.453	186.847	167.423	48.745.914	-156.596	-139.987	-41.160.460	
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	601	545	144.897	153.245	137.231	39.899.141	-152.644	-136.685	-39.754.244	
26	Dok. Ely. ve artıklar	219.664	196.222	57.422.755	1.021.832	924.928	260.994.090	-802.168	-728.706	-203.571.336	
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	84.094	75.198	21.967.832	108.310	97.089	27.921.941	-24.216	-21.891	-5.954.109	
	Toplam	364.765	326.430	95.126.422	2.101.683	1.814.793	514.488.866	-1.645.917	-1.488.364	-419.262.444	
1999	I Gıda Maddeleri										
0	Canlı hay.	11.575	10.636	4.382.233	23.618	22.369	10.219.379	-12.043	-11.733	-5.837.146	
1	Et ve et ür.	16.682	15.670	7.026.710	688	653	287.400	15.994	15.017	6.739.220	
2	Süt, süt ür. ve yum.	32.563	30.432	13.377.487	40.161	37.899	16.909.470	-7.598	-7.467	-3.571.983	
3	Balık ve deniz ür.	98.133	91.819	40.811.130	30.110	28.207	12.260.385	68.024	63.612	28.550.746	
4	Hub., hub. Ür.	379.195	352.380	150.545.950	417.674	392.130	171.291.910	-38.479	-39.751	-20.745.961	
5	Meyve ve seb.	2.132.684	2.002.481	916.802.855	159.191	149.540	66.050.704	1.973.493	1.852.941	850.752.151	
6	Şeker, şek. ür. ve bal	216.938	204.690	91.974.373	16.967	15.988	6.984.717	199.971	188.702	84.989.656	
7	Kah. çay, kak. bah.	129.785	121.837	55.156.696	123.330	116.040	51.233.972	6.455	5.797	3.932.724	
8	Hay. için gıda mad.	6.006	5.730	2.706.929	176.235	165.856	72.950.643	-170.229	-160.127	-70.243.534	
9	Çeşitli yenilebilir ür.	166.753	156.606	70.433.809	86.641	81.800	36.546.251	80.112	74.806	33.887.558	
11	İçilebilir	40.844	38.527	17.348.434	14.647	13.813	6.086.464	26.197	24.714	11.261.970	
12	Tütün ve tüt. ma.	561.955	522.191	227.464.817	293.388	273.533	114.644.109	268.567	248.568	112.820.708	
41	Hay. sıvı ve katı y.	677	639	296.009	51.950	48.904	21.585.525	-51.273	-48.265	-21.289.516	
42	Bit. sıvı yağı ve fr.	214.365	199.872	86.210.752	352.802	330.858	145.765.557	-138.437	-130.986	-59.554.805	
43	K.İş. katı/sıvı yağı, mum.	40.803	38.188	16.867.078	31.640	29.767	13.174.814	9.163	8.421	3.692.264	
22	Yağ,toh. yağı ver. Mey.	35.777	33.547	15.220.124	219.176	205.080	88.012.620	-183.399	-171.533	-72.792.495	
	Toplam	4.084.736	3.825.244	1.716.585.386	2.038.217	1.912.437	833.993.829	2.046.519	1.912.807	882.591.557	
	II Tarımsal Hammaddeler										
21	İşl. kös, deri ve kürk	9.644	9.002	3.866.450	102.234	96.658	44.345.014	-92.590	-87.656	-40.478.564	
23	Ham kauçuk	8.828	8.274	3.662.225	135.469	127.693	57.005.575	-126.641	-119.418	-53.343.350	
24	Mantar, odun ve kereste	24.250	22.888	10.361.380	157.029	147.758	64.858.368	-132.779	-124.870	-54.496.988	
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	122	110	44.068	164.166	155.023	70.037.338	-164.043	-154.913	-69.993.270	
26	Dok. Ely. ve artıklar	232.905	217.368	96.356.476	702.658	663.699	295.341.552	-469.753	-446.332	-198.985.076	
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	81.056	75.855	33.596.172	98.598	92.692	40.566.875	-17.542	-16.837	-6.970.703	
	Toplam	356.804	333.497	147.886.770	1.360.153	1.283.523	572.154.722	-1.003.349	-950.026	-424.267.951	
2000	I Gıda Maddeleri										
0	Canlı hay.	2.331	2.556		1	33.458	35.785		-31.127	-33.229	-19
1	Et ve et ür.	13.395	14.573		8	1.759	1.911	1	11.636	12.663	7
2	Süt, süt ür. ve yum.	21.733	23.678		14	36.919	40.322	23	-15.186	-16.644	-10
3	Balık ve deniz ür.	88.643	96.284		55	37.339	40.458	23	51.304	55.826	32
4	Hub., hub. Ür.	406.081	437.503		250	408.267	439.594	252	-2.186	-2.092	-1
5	Meyve ve seb.	1.816.866	1.996.606		1.150	193.031	210.702	121	1.623.835	1.785.904	1.029
6	Şeker, şek. ür. ve bal	238.724	260.880		150	15.604	16.978	10	223.121	243.902	140
7	Kah. çay, kak. bah.	139.639	152.497		88	124.031	136.366	78	15.609	16.131	9
8	Hay. için gıda mad.	10.480	11.077		6	206.610	225.685	130	-196.129	-214.608	-124

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	152.799	166.745	96	102.141	110.987	64	50.658	55.758	32
	11 İçkiler	37.491	40.742	23	14.576	15.874	9	22.916	24.868	14
	12 Tütün ve tüt. ma.	491.419	536.559	308	350.727	379.032	216	140.692	157.527	91
	41 Hay, sıvı ve katı y.	1.612	1.732	1	51.290	55.343	32	-49.677	-53.611	-31
	42 Bit. sıvı yağ, ve fr.	72.429	78.161	45	291.588	316.812	182	-219.159	-238.651	-137
	43 K.ış. katı/sıvı yağ, mum.	26.238	28.505	16	32.530	35.237	20	-6.292	-6.732	-4
	22 Yağ,toh., yağ ver. Mey.	22.833	25.083	14	233.422	254.896	147	-210.589	-229.812	-133
	Toplam	3.542.714	3.873.183	2.227	2.133.290	2.315.981	1.329	1.409.424	1.557.201	898
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös, deri ve kürk	26.473	29.200	17	224.679	247.223	143	-198.206	-218.023	-126
	23 Ham kauçuk	9.753	10.557	6	160.618	175.287	101	-150.865	-164.730	-95
	24 Mantar, odun ve kereste	16.476	17.737	10	182.818	198.846	114	-166.342	-181.108	-104
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	615	693	0	238.126	259.170	149	-237.511	-258.476	-148
	26 Dok. Ely. ve artıkları	193.573	211.591	121	1.117.495	1.209.602	693	-921.922	-998.011	-571
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	63.679	69.119	40	98.979	107.114	61	-35.300	-37.996	-22
	Toplam	312.569	338.898	195	2.022.714	2.197.242	1.261	-1.710.145	-1.858.344	-1.066
2001	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	43.569	48.817	58	22.843	25.201	24	20.726	23.615	34
	1 Et ve et ür.	19.144	21.407	25	611	686	1	18.534	20.720	24
	2 Süt, süt ür. ve yum.	41.766	46.858	51	23.775	26.457	30	17.991	20.401	22
	3 Balık ve deniz ür.	73.104	81.431	92	11.602	12.875	13	61.501	68.556	79
	4 Hub., hub. Ür.	327.368	366.911	390	192.503	216.218	232	134.865	150.693	158
	5 Meyve ve seb.	2.142.117	2.389.517	2.749	118.104	131.756	139	2.024.014	2.257.761	2.611
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	342.586	383.941	420	12.305	13.728	15	330.281	370.213	405
	7 Kah. çay, kak, bah.	149.471	166.505	188	122.476	136.945	154	26.995	29.560	34
	8 Hay. için gıda mad.	25.379	28.311	30	136.133	151.861	159	-110.754	-123.550	-130
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	151.675	169.588	189	95.389	106.925	119	56.286	62.643	70
	11 İçkiler	35.727	40.111	45	13.252	14.849	17	22.475	25.262	28
	12 Tütün ve tüt. ma.	435.367	484.543	520	283.180	316.744	340	152.187	167.799	180
	41 Hay, sıvı ve katı y.	435	495	1	33.359	37.318	42	-32.923	-36.823	-41
	42 Bit. sıvı yağ, ve fr.	165.959	185.949	208	268.892	301.045	353	-103.977	-115.097	-146
	43 K.ış. katı/sıvı yağ, mum.	14.665	16.433	18	18.761	20.956	24	-4.096	-4.524	-6
	22 Yağ,toh., yağ ver. Mey.	29.447	32.746	36	133.583	149.333	165	-104.137	-116.588	-129
	Toplam	3.997.215	4.463.541	5.018	1.486.768	1.662.899	1.824	2.510.448	2.800.642	3.194
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös, deri ve kürk	30.511	34.114	37	274.787	307.458	356	-244.276	-273.344	-319
	23 Ham kauçuk	5.276	5.898	6	130.265	145.139	160	-124.988	-139.241	-154
	24 Mantar, odun ve kereste	40.492	45.493	54	99.487	110.390	110	-58.995	-64.897	-57
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	83	93	0	148.977	166.706	182	-148.894	-166.613	-182
	26 Dok. Ely. ve artıkları	218.988	244.909	267	865.742	965.917	1.049	-646.753	-721.009	-783
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	56.217	62.735	69	73.121	81.455	87	-16.904	-18.720	-17
	Toplam	351.568	393.241	433	1.592.379	1.777.065	1.944	-1.240.811	-1.383.823	-1.512
2002	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	31.333	32.750	49	15.932	17.067	24	15.401	15.683	25
	1 Et ve et ür.	16.804	17.758	25	198	210	0	16.605	17.549	25
	2 Süt, süt ür. ve yum.	34.780	37.012	52	39.010	40.989	60	-4.230	-3.977	-8
	3 Balık ve deniz ür.	120.732	125.939	186	19.112	19.922	30	101.620	106.017	156
	4 Hub., hub. Ür.	298.667	318.452	448	392.020	426.683	567	-93.353	-108.231	-119
	5 Meyve ve seb.	2.061.938	2.167.385	3.158	142.066	153.225	208	1.919.871	2.014.160	2.950
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	183.281	193.831	278	20.451	21.681	31	162.831	172.150	247
	7 Kah. çay, kak, bah.	171.818	180.102	264	155.847	165.442	237	15.971	14.661	28
	8 Hay. için gıda mad.	12.902	13.729	19	144.068	151.715	221	-131.165	-137.986	-201
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	183.466	196.356	281	126.881	134.693	192	58.585	61.663	89
	11 İçkiler	40.764	43.271	61	10.097	10.621	15	30.667	32.650	46
	12 Tütün ve tüt. ma.	383.348	417.878	564	207.916	222.846	309	177.433	195.031	254
	41 Hay, sıvı ve katı y.	3.260	3.604	5	49.110	52.249	74	-45.849	-48.645	-70
	42 Bit. sıvı yağ, ve fr.	75.756	79.627	116	336.930	362.842	502	-261.173	-283.216	-386
	43 K.ış. katı/sıvı yağ, mum.	18.853	19.758	29	28.720	30.353	44	-9.867	-10.595	-15
	22 Yağ,toh., yağ ver. Mey.	26.504	27.925	41	223.474	238.279	334	-196.970	-210.354	-293
	Toplam	3.668.207	3.875.378	5.575	1.911.832	2.048.818	2.847	1.756.376	1.826.560	2.728
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös, deri ve kürk	34.300	36.538	52	453.149	479.358	691	-418.848	-442.819	-639
	23 Ham kauçuk	4.665	4.908	7	182.569	192.310	279	-177.904	-187.403	-272
	24 Mantar, odun ve kereste	36.427	38.846	55	121.167	128.964	182	-84.740	-90.118	-127
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	738	762	1	191.730	204.244	288	-190.991	-203.482	-287
	26 Dok. Ely. ve artıkları	231.683	245.572	349	1.030.837	1.101.042	1.542	-799.154	-855.470	-1.194
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	76.158	80.149	116	103.634	110.332	156	-27.477	-30.183	-40
	Toplam	383.971	406.776	580	2.083.087	2.216.250	3.139	-1.699.116	-1.809.474	-2.559
2003	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	8.217	7.463	13	11.845	10.600	17	-3.629	-3.137	-5

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARAT DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
	1 Et ve et ür.	23.669	20.327	34	538	4638	1	22.532	19.858	33
	2 Süt, süt ür. ve yum.	49.130	43.311	7	52.602	46.328	78	-3.472	-3.018	-5
	3 Balık ve deniz ür.	152.085	133.937	227	33.076	29.369	49	119.008	104.568	178
	4 Hub., hub. ür.	408.982	363.562	617	721.548	644.112	1.077	-312.566	-280.550	-460
	5 Meyve ve seb.	2.568.082	2.257.975	3.798	131.514	118.446	198	2.436.569	2.139.529	3.600
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	225.864	199.701	338	35.539	31.568	53	190.326	168.134	285
	7 Kah. çay, kak. bah.	243.058	214.601	363	254.714	226.040	383	-11.656	-11.439	-20
	8 Hay. için gıda mad.	14.448	12.791	22	199.875	178.091	295	-185.427	-165.300	-274
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	250.865	220.915	372	162.762	145.025	244	88.104	75.890	128
	11 İçkiler	69.804	61.377	102	15.370	13.500	23	54.435	47.877	79
	12 Tütün ve tüt. ma.	418.809	375.471	646	234.878	207.931	350	183.930	167.540	295
	41 Hay. sıvı ve katı y.	4.971	4.389	7	63.733	56.447	95	-58.762	-52.058	-88
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	225.552	199.926	336	409.203	365.882	610	-183.651	-165.956	-274
	43 K.ış. katı/sıvı yağı, mum.	24.207	21.530	37	39.164	34.837	58	-14.957	-13.306	-22
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	48.002	42.273	71	425.034	375.344	625	-377.031	-333.070	-554
	Toplam	4.735.146	4.179.550	7.054	2.791.392	2.483.988	4.157	1.943.753	1.695.562	2.897
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	34.046	30.271	51	440.561	389.061	654	-406.514	-358.790	-603
	23 Ham kauçuk	5.024	4.466	8	256.390	226.409	383	-251.366	-221.943	-376
	24 Mantar, odun ve kereste	21.152	18.874	32	165.530	146.442	248	-144.379	-127.568	-216
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	637	565	1	187.335	166.022	280	-186.699	-165.457	-279
	26 Dok. Ely. ve artıkları	363.063	321.336	546	1.285.400	1.138.869	1.925	-922.337	-817.533	-1.379
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	98.005	86.598	146	138.116	122.784	208	-40.112	-36.187	-62
	Toplam	521.926	462.110	783	2.473.333	2.189.587	3.697	-1.951.406	-1.727.477	-2.914
	2004 I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	7.311	5.905	10	9.782	7.917	14	-2.471	-2.012	-4
	1 Et ve et ür.	26.804	21.519	38	901	737	1	25.903	20.782	37
	2 Süt, süt ür. ve yum.	54.321	43.669	77	70.764	56.602	102	-16.444	-12.933	-24
	3 Balık ve deniz ür.	211.696	169.126	304	54.665	44.076	78	157.031	125.050	226
	4 Hub., hub. ür.	520.191	417.548	744	557.634	452.391	795	-37.443	-34.843	-51
	5 Meyve ve seb.	3.405.539	2.730.159	4.893	161.744	130.588	230	3.243.795	2.599.571	4.662
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	236.688	190.747	337	38.579	31.139	56	198.109	159.608	282
	7 Kah. çay, kak. bah.	296.666	237.646	423	291.125	253.973	415	5.541	3.674	7
	8 Hay. için gıda mad.	11.592	9.355	16	401.458	325.134	577	-389.866	-315.779	-560
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	273.516	219.938	391	230.955	186.563	331	42.561	33.376	59
	11 İçkiler	113.991	92.118	163	30.744	24.889	45	82.347	67.228	118
	12 Tütün ve tüt. ma.	477.848	382.945	671	239.278	192.460	344	238.570	190.486	327
	41 Hay. sıvı ve katı y.	707	567	1	60.698	49.412	89	-59.992	-48.846	-88
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	174.587	140.230	250	424.918	344.512	611	-250.331	-204.282	-362
	43 K.ış. katı/sıvı yağı, mum.	30.157	24.191	43	46.291	37.320	66	-16.134	-13.129	-23
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	50.887	40.801	72	470.159	381.822	672	-419.272	-341.020	-600
	Toplam	5.891.602	4.726.465	8.432	3.089.696	2.499.535	4.426	2.801.906	2.226.930	4.005
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	30.378	24.573	43	396.850	321.171	568	-366.472	-296.599	-525
	23 Ham kauçuk	8.431	6.779	12	343.834	276.800	493	-335.404	-270.021	-481
	24 Mantar, odun ve kereste	21.230	17.056	30	287.351	232.068	412	-266.121	-215.011	-381
	25 Kağ. ham. ve kul. kağıt	659	530	1	221.372	178.615	318	-220.713	-178.085	-317
	26 Dok. Ely. ve artıkları	442.057	355.639	629	1.564.434	1.261.711	2.239	-1.122.377	-906.073	-1.610
	29 B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	106.854	85.871	152	155.074	125.174	221	-48.220	-39.303	-69
	Toplam	609.609	490.448	867	2.968.914	2.395.539	4.250	-2.359.306	-1.905.091	-3.383
	I Gıda Maddeleri									
	0 Canlı hay.	5.180	4.140	7	14.074	11.335	19	-8.895	-7.195	-12
	1 Et ve et ür.	41.315	33.117	56	778	633	1	40.537	32.484	55
	2 Süt, süt ür. ve yum.	80.839	65.084	109	78.397	63.441	106	2.442	1.643	3
	3 Balık ve deniz ür.	243.209	196.658	328	69.193	55.668	93	174.016	140.989	235
	4 Hub., hub. ür.	891.873	720.777	1.204	226.296	179.601	305	665.577	541.176	900
	5 Meyve ve seb.	4.373.567	3.538.801	5.896	284.147	227.423	383	4.089.420	3.311.378	5.513
	6 Şeker, şek. ür. ve bal	211.427	170.142	285	45.987	37.749	63	165.440	132.393	222
	7 Kah. çay, kak. bah.	309.356	248.995	417	275.447	221.170	371	33.910	27.825	45
	8 Hay. için gıda mad.	17.583	14.182	24	341.484	272.727	460	-323.901	-258.545	-436
	9 Çeşitli yenilebilir ür.	337.993	272.468	456	280.078	224.870	378	57.915	47.598	78
	11 İçkiler	146.398	118.023	197	23.372	18.846	32	123.027	99.178	166
	12 Tütün ve tüt. ma.	590.047	473.788	794	275.504	221.846	371	314.543	251.942	423
	41 Hay. sıvı ve katı y.	89	68	0	73.053	58.716	99	-72.964	-58.649	-99
	42 Bit. sıvı yağı ve fr.	358.876	287.130	483	626.165	505.264	844	-267.289	-218.134	-361
	43 K.ış. katı/sıvı yağı, mum.	46.335	37.573	62	45.513	36.648	61	822	925	1
	22 Yağ.toh., yağ ver. Mey.	59.592	47.552	80	624.778	501.346	844	-565.186	-453.794	-764
	Toplam	7.713.679	6.228.499	10.398	3.284.265	2.637.286	4.429	4.429.414	3.591.213	5.969
	II Tarımsal Hammaddeler									
	21 İsl. kös. deri ve kürk	24.682	19.896	33	293.296	235.649	395	-268.614	-215.754	-362

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİŞ TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
23	Ham kauçuk	7.205	5.830	10	445.836	359.199	601	-438.631	-353.369	-591
24	Mantar, odun ve kereste	25.221	20.238	34	361.578	290.170	488	-336.356	-269.932	-454
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	937	745	1	278.094	223.964	375	-277.156	-223.219	-374
26	Dok. Ely. ve artıkları	435.877	350.219	587	1.642.916	1.318.574	2.214	-1.207.038	-968.355	-1.627
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	100.936	80.816	136	174.305	139.516	235	-73.370	-58.700	-99
	Toplam	594.859	477.744	801	3.196.024	2.567.072	4.308	-2.601.166	-2.089.328	-3.506
I	Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	8.515	6.745	13	15.546	12.333	22	-7.031	-5.589	-9
1	Et ve et ür.	36.135	28.426	53	600	475	1	35.535	27.951	52
2	Süt, süt ür. ve yum.	107.355	84.975	155	84.630	67.296	121	22.725	17.679	34
3	Balık ve deniz ür.	258.565	205.241	373	84.611	67.505	122	173.954	137.736	251
4	Hub., hub. Ür.	876.054	699.791	1.257	211.783	168.404	303	664.271	531.387	954
5	Meyve ve seb.	4.260.922	3.391.235	6.133	347.838	278.841	492	3.913.084	3.112.394	5.641
6	Şeker, şek. ür. ve bal	282.690	224.570	409	40.361	32.177	58	242.329	192.393	351
7	Kah. çay, kak. bah.	344.815	274.005	493	296.800	236.362	427	48.015	37.643	67
8	Hay. için gıda mad.	10.361	8.235	15	316.518	252.194	454	-306.157	-243.959	-439
9	Çeşitli yenilebilir ür.	409.105	325.459	589	331.087	264.191	477	78.018	61.268	111
11	İçkiler	13.072	107.552	195	39.647	31.471	57	95.425	75.881	138
12	Tütün ve tüt. ma.	684.890	546.643	980	256.263	203.830	369	428.628	342.813	611
41	Hay. sıvı ve katı y.	15	12	0	84.016	66.764	122	-84.001	-66.752	-122
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	307.548	248.531	432	792.042	632.250	1.146	-484.944	-383.719	-714
43	K. İ.ş. katı/sıvı yağ. mum.	130.018	104.887	184	56.643	45.102	81	73.375	59.785	103
22	Yağ.toh., yağ ver. Mey.	79.498	63.762	113	527.806	421.312	757	-448.308	-357.550	-644
	Toplam	7.931.559	6.319.869	11.395	4.486.191	2.780.509	5.011	4.445.368	3.539.361	6.384
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	18.912	15.136	27	336.802	267.999	487	-317.891	-252.863	-460
23	Ham kauçuk	13.248	10.563	19	614.554	488.303	887	-601.306	-477.740	-867
24	Mantar, odun ve kereste	28.841	22.897	42	475.729	379.221	685	-446.887	-356.324	-643
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.191	943	2	346.338	275.639	500	-345.146	-274.696	-498
26	Dok. Ely. ve artıkları	540.787	430.677	776	1.835.552	1.462.339	2.645	-1.294.765	-1.031.661	-1.868
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	98.715	78.651	141	190.993	153.225	271	-92.279	-74.574	-130
	Toplam	701.694	588.867	1.007	3.799.969	3.026.726	5.474	-3.098.275	-2.467.859	-4.467
I	Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	7.078	5.192	9	23.921	17.260	31	-16.842	-12.067	-21
1	Et ve et ür.	54.108	39.279	70	1.439	1.054	2	52.669	38.225	68
2	Süt, süt ür. ve yum.	178.959	130.166	232	119.283	86.276	153	59.676	43.890	79
3	Balık ve deniz ür.	302.718	220.914	394	97.072	70.971	137	205.646	149.944	267
4	Hub., hub. Ür.	1.036.574	756.972	1.354	1.023.694	749.375	1.343	13.059	7.598	11
5	Meyve ve seb.	4.901.711	3.554.431	6.323	456.384	332.675	595	4.445.327	3.221.757	5.728
6	Şeker, şek. ür. ve bal	304.116	221.917	397	57.186	42.196	76	246.930	179.722	321
7	Kah. çay, kak. bah.	463.044	336.291	600	373.565	272.062	485	89.479	64.229	115
8	Hay. için gıda mad.	12.400	9.063	16	550.234	400.317	713	-537.834	-391.254	-696
9	Çeşitli yenilebilir ür.	560.851	408.133	728	380.827	279.132	501	180.025	129.001	227
11	İçkiler	160.756	117.130	209	50.986	37.093	66	109.770	80.037	143
12	Tütün ve tüt. ma.	643.799	467.031	831	302.125	221.294	396	341.673	245.737	435
41	Hay. sıvı ve katı y.	145	105	0	109.693	79.895	142	-109.548	-79.790	-142
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	205.604	151.603	273	641.287	466.842	832	-435.683	-315.238	-559
43	K. İ.ş. katı/sıvı yağ. mum.	84.324	60.855	108	77.982	56.967	102	6.342	3.888	7
22	Yağ.toh., yağ ver. Mey.	90.799	66.510	120	901.797	657.455	1.171	-110.998	-590.945	-1.052
	Toplam	9.007.165	6.545.594	11.664	5.167.474	3.770.861	6.734	3.839.691	2.774.733	4.930
II	Tarımsal Hammaddeler									
21	İşl. kös. deri ve kürk	16.407	12.081	22	327.346	240.248	430	-310.939	-228.168	-409
23	Ham kauçuk	15.272	11.119	20	723.491	528.092	944	-708.219	-516.973	-924
24	Mantar, odun ve kereste	32.914	24.139	43	540.392	395.517	707	-507.478	-371.378	-663
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	1.470	1.068	2	411.184	299.921	536	-409.714	-298.853	-534
26	Dok. Ely. ve artıkları	587.569	428.755	767	2.421.004	1.773.053	3.173	-1.833.435	-1.344.298	-2.406
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	108.227	79.069	142	221.862	162.772	292	-113.635	-83.703	-151
	Toplam	761.859	556.230	995	4.645.279	3.399.603	6.082	-3.883.420	-2.843.373	-5.087
I	Gıda Maddeleri									
0	Canlı hay.	12.922	9.280	18	41.448	27.775	52	-28.525	-18.496	-33
1	Et ve et ür.	102.717	71.275	138	4.067	2.724	5	98.650	68.551	132
2	Süt, süt ür. ve yum.	254.585	175.473	338	132.541	90.833	172	122.044	84.639	167
3	Balık ve deniz ür.	408.350	283.068	538	119.081	81.229	154	289.268	201.839	385
4	Hub., hub. Ür.	1.385.511	945.121	1.794	2.207.585	1.485.500	2.819	-822.074	-540.279	-1.025
5	Meyve ve seb.	5.307.815	3.670.348	7.019	860.025	596.104	1.144	4.447.789	3.074.244	5.874
6	Şeker, şek. ür. ve bal	352.256	239.838	459	92.129	62.745	121	260.127	177.093	338
7	Kah. çay, kak. bah.	499.531	346.249	662	390.894	265.737	506	108.638	80.512	156
8	Hay. için gıda mad.	68.181	47.396	92	772.975	527.334	1.003	-704.794	-479.938	-912
9	Çeşitli yenilebilir ür.	762.953	517.182	986	403.322	274.252	520	359.631	242.930	466
11	İçkiler	186.142	125.911	241	64.575	43.541	83	121.566	82.370	158

Yıl	SITC adı	İHRACAT			İTHALAT			DİS TİCARET DENGESİ		
		Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL	Dolar	Euro	TL/YTL
12	Türlün'ü üü. İma.	704.550	492.094	938	391.694	265.502	507	312.856	226.591	431
41	Hay. sıvı ve katı y.	26.497	17.917	32	134.219	103.122	196	-127.722	-83.205	-164
42	Bit. sıvı yağ. ve fr.	269.284	188.624	363	1.446.455	973.743	1.863	-1.177.172	-785.119	-1.500
43	K.İş. katı/sıvı yağ. mum.	274.487	192.903	372	101.612	68.767	131	172.875	124.137	241
22	Yağ.toh., yağ ver. Mey.	89.400	60.784	115	1.320.081	880.491	1.665	-1.230.681	-819.708	-1.550
	Toplam	10.705.181	7.383.462	14.106	8.502.704	5.749.399	10.941	2.202.477	1.634.063	3.165
II	Tarım sal Hammaddeler									
21	İsl. kıs. deri ve kürk	10.702	7.202	14	236.213	159.234	302	-225.512	-152.032	-288
23	Ham kauçuk	30.861	20.868	40	945.314	642.727	1.220	-914.452	-621.860	-1.180
24	Mantar, odun ve kereste	30.617	20.816	40	548.540	369.016	701	-517.923	-348.200	-661
25	Kağ. ham. ve kul. kağıt	7.407	4.920	9	472.991	321.045	609	-465.584	-316.125	-599
26	Dok. Ely. ve artıkları	571.334	386.223	732	2.074.340	1.402.646	2.666	-1.503.007	-1.016.423	-1.934
29	B. Y. B. hay. ve bit. Ham.	117.565	80.023	153	257.390	173.641	329	-139.825	-93.618	-177
	Toplam	768.486	520.051	987	4.534.790	3.068.309	5.827	-3.766.304	-2.548.257	-4.840

EK.3. AB-15 İle Fasillara Göre Tarımsal Dış Ticaret (Dolar)

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
1989	1	Canlı hayvanlar	1.061.471	17.494.316	-16.432.845
	2	Etler ve yenilen sakatat	607.334	1.789.395	-1.182.061
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	41.113.402	226.774	40.886.628
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	5.597.527	6.808.362	-1.210.835
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	32.967.019	857.589	32.109.430
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	9.416.091	3.593.555	5.822.536
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	106.049.996	1.126.628	104.923.369
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	418.590.531	34.618	418.555.913
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	11.935.135	795.356	11.139.779
	10	Hububat	3.250.301	183.301.922	-180.051.621
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	2.027.273	446.319	1.580.954
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	25.593.740	6.868.550	18.725.190
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusal	3.736.702	1.632.934	2.103.768
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.280.376	13.376	10.267.000
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	8.550.383	89.640.940	-81.090.557
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakç vb hayvansal müstahzarlar	13.834.856	107.951	13.726.905
	17	Şeker ve şeker mamulleri	4.567.283	2.227.483	2.339.800
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	554.609	6.583.014	-5.828.405
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	2.982.763	3.443.246	-460.483
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	150.475.684	67.129	150.408.555
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	1.496.947	2.561.689	-1.064.742
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	5.796.430	3.337.186	2.459.244
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.484.248	6.107.640	-4.623.392
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	142.986.249	10.609.402	132.376.847
	Toplam	1.004.956.350	349.475.374	655.480.977	
41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	5.816.544	88.046.749	-82.230.205	
42	Deri eşya,saraciyeye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	407.403.410	1.039.374	406.364.036	
43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	26.538.654	1.965.022	24.573.632	
44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	6.581.238	13.850.816	-7.269.577	
45	Mantar ve mantardan eşya	0	820.876	-820.876	
46	Hasırsaz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	5.992	91.840	-85.849	
47	Odon hamuru:lifli selülozük maddelerin hamurları,hurdalar	138.802	49.884.952	-49.746.150	
48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	1.348.865	117.072.680	-115.723.815	
49	Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	1.792.965	20.758.543	-18.965.578	
50	İpek	267.008	1.079.266	-812.258	
51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	21.393.398	18.566.641	2.826.756	
52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	401.316.118	31.231.700	370.084.418	
53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.359.111	3.315.325	-956.214	
54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	85.560.118	76.944.585	8.615.533	
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	166.187.006	81.530.841	84.656.164	
	Toplam	1.126.709.229	506.199.210	620.510.017	
1990	1	Canlı hayvanlar	2.850.169	16.259.235	-13.409.066
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.723.727	7.396.047	-5.672.321
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	48.667.045	615.681	48.051.364
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	3.806.823	12.963.226	-9.156.404
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	37.326.446	662.838	36.663.609
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.883.043	7.334.169	6.548.874
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	148.342.724	4.692.417	143.650.307
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	662.329.938	711.683	661.618.254
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	15.519.569	2.524.122	12.995.447
	10	Hububat	544.260	203.804.108	-203.259.849
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	30.265.825	1.099.568	29.166.167
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	29.607.503	8.893.507	20.713.996
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusal	2.813.462	3.040.156	-226.694
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	9.348.814	166.774	9.182.040
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	17.332.711	96.033.963	-78.701.252
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakç vb hayvansal müstahzarlar	15.311.262	490.976	14.820.286
17	Şeker ve şeker mamulleri	9.533.356	238.003.774	-228.470.418	
18	Kakao ve kakao müstahzarları	703.260	11.011.724	-10.308.464	
19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	4.646.429	9.377.121	-4.730.693	
20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	175.742.980	1.012.004	174.730.976	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	2.699.230	6.854.847	-4.155.617
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	7.727.090	11.867.537	-4.140.448
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	92.236	7.933.870	-7.841.634
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	120.198.697	10.387.354	109.811.343
	Toplam		1.361.016.599	663.136.791	697.879.803
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	2.275.751	130.648.476	-128.372.725
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	580.576.835	2.178.104	578.398.731
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	28.372.967	5.275.430	23.097.537
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	11.128.663	34.678.818	-23.550.155
	45	Mantar ve mantardan eşya	0	1.383.058	-1.383.058
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	41.224	217.872	-176.648
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	246.317	35.214.231	-34.967.915
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	4.597.093	150.966.834	-146.369.741
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	2.759.166	30.744.924	-27.985.759
	50	İpek	354.736	1.182.587	-827.851
	51	Yün,kıl,at kılı:buñların iplik ve dokumaları	12.479.678	43.163.122	-30.683.444
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	434.061.854	46.185.387	387.876.466
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	953.103	5.983.168	-5.030.066
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	102.163.019	101.449.695	713.324
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	146.912.074	175.841.415	-28.929.341
	Toplam		1.326.922.480	765.113.121	561.809.355
1991	1	Canlı hayvanlar	1.735.127	29.238.166	-27.503.039
	2	Etler ve yenilen sakatat	925.412	26.690.723	-25.765.312
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	36.914.327	2.486.137	34.428.190
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay yumurtaları,bal vb.	6.469.096	11.956.155	-5.487.059
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.211.877	1.042.735	33.169.141
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.452.564	6.203.281	8.249.283
	7	Yenilen sebzele ve bazı kök ve yumrular	147.537.637	3.933.049	143.604.588
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	638.053.230	682.766	637.370.464
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	14.540.391	1.643.564	12.896.826
	10	Hububat	8.618.587	26.699.230	-18.076.642
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,niülin,buğday gluteni	28.895.838	1.202.556	27.693.282
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	30.431.949	11.743.599	18.688.350
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusalat	1.052.997	2.729.199	-1.676.202
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.978.787	47.485	6.931.303
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve buñların müstahzarları	36.907.254	74.388.655	-37.481.401
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	15.920.534	1.877.164	14.043.370
	17	Şeker ve şeker mamulleri	17.241.883	8.028.375	9.213.508
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	1.300.702	9.699.440	-8.398.738
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	7.326.406	9.066.018	-1.739.613
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	233.814.784	1.259.105	232.555.679
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	4.507.073	9.345.659	-4.838.585
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	8.109.252	18.669.445	-10.560.193
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	858.938	15.572.269	-14.713.332
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	167.797.862	16.617.802	151.180.060
	Toplam		1.464.602.507	290.818.577	1.173.783.928
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	3.297.269	116.842.826	-113.545.557
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	472.126.462	2.897.700	469.233.761
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	30.105.102	3.307.328	26.797.774
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	8.968.996	64.516.383	-55.547.387
	45	Mantar ve mantardan eşya	1.870	945.981	-944.111
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	3.142	135.596	-132.453
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	174.124	30.104.846	-29.930.722
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	6.496.462	179.893.464	-173.397.003
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	4.079.247	26.988.957	-22.909.710
	50	İpek	32.979	804.530	-771.551
	51	Yün,kıl,at kılı:buñların iplik ve dokumaları	13.860.439	41.655.787	-27.795.348
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	390.910.050	17.953.139	372.956.911
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	516.305	3.927.973	-3.411.668
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	94.578.753	89.300.004	5.278.749
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	138.975.397	126.299.702	12.675.695
	Toplam		1.164.126.597	705.569.216	458.557.380

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	
1992	1	Canlı hayvanlar	1.488.837	41.867.514	-40.378.677
	2	Etler ve yenilen sakatat	560.415	25.874.207	-25.313.791
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	36.706.154	3.820.808	32.885.346
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	6.320.816	18.146.108	-11.825.292
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	35.833.992	2.305.250	33.528.742
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.716.222	6.130.899	7.585.324
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	139.142.757	2.928.116	136.214.641
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	602.268.259	898.517	601.369.741
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	15.733.603	2.463.890	13.269.713
	10	Hububat	11.179.678	19.667.756	-8.488.078
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	30.049.443	1.500.877	28.548.165
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	24.705.003	13.231.856	11.473.147
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	950.761	4.223.380	-3.272.619
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	5.417.614	24.000	5.393.614
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	27.436.309	70.275.145	-42.838.836
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	16.264.024	1.061.200	15.202.824
	17	Şeker ve şeker mamulleri	21.668.396	7.783.873	13.884.523
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	1.317.958	10.333.315	-9.015.357
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	7.954.191	8.437.151	-482.960
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	219.208.624	2.667.874	216.540.748
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	6.136.763	14.955.637	-8.818.874
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	10.756.119	12.265.195	-1.509.076
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	126.000	21.866.676	-21.740.676
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	79.678.412	12.623.620	67.054.792
	Toplam		1.314.619.950	305.352.866	1.009.267.084
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	2.550.821	127.380.965	-124.830.143
	42	Deri eşya,saracive eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	409.594.366	4.046.660	405.547.706
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	41.358.189	7.666.646	33.691.542
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	16.532.809	48.699.516	-32.166.707
	45	Mantar ve mantardan eşya	8.066	1.222.847	-1.214.782
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	22.690	179.941	-157.251
	47	Odun hamuru:lifli selüloz maddelerin hamurları,hurdalar	87.002	37.821.392	-37.734.390
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	16.199.373	191.776.459	-175.577.086
	49	Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	3.985.320	35.791.903	-31.806.583
	50	İpek	41.272	1.676.957	-1.635.685
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	16.347.276	65.263.162	-48.915.886
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu dokumacat	237.527.998	36.666.020	200.861.979
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	4.429	4.231.085	-4.226.655
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	94.697.188	116.678.909	-21.981.721
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	190.059.480	146.114.682	43.944.798
	Toplam		1.029.016.279	825.217.144	203.799.136
1993	1	Canlı hayvanlar	1.414.182	41.667.751	-40.253.569
	2	Etler ve yenilen sakatat	802.390	30.270.237	-29.467.847
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	32.236.996	7.021.363	25.215.633
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	4.920.919	18.649.634	-13.728.715
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	33.884.773	877.519	33.007.255
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	12.860.588	8.054.623	4.805.966
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	124.566.308	4.170.768	120.395.540
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	691.440.262	2.706.234	688.734.027
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	24.264.270	3.102.715	21.161.555
	10	Hububat	4.144.517	89.861.676	-85.717.159
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	26.503.646	1.548.303	24.955.343
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	29.953.980	16.673.009	13.280.970
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	49.886	5.627.538	-5.577.651
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	4.034.502	35.990	3.998.511
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	14.009.523	43.904.698	-29.895.175
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	19.538.300	948.727	18.589.573
	17	Şeker ve şeker mamulleri	22.265.215	9.332.919	12.932.296
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	1.591.911	13.694.486	-12.102.574
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	9.350.614	11.382.266	-2.031.653
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	245.531.496	2.854.108	242.677.387
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	6.934.048	18.017.794	-11.083.746

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	6.934.048	18.017.794			-11.083.746	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	10.870.312	9.605.312			1.265.000	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontitüleri,hazır hayvan gıdaları	274.920	15.445.714			-15.170.794	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	133.110.528	11.417.984			121.692.544	
	Toplam		1.454.554.086	366.871.368			1.087.682.717	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	1.457.924	175.284.241			-173.826.316	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırskaktan eşya	386.880.664	5.993.092			380.887.572	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	24.248.676	10.810.652			13.438.024	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	10.563.813	128.607.013			-118.043.201	
	45	Mantar ve mantardan eşya	0	1.283.124			-1.283.124	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	18.216	414.934			-396.718	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.818	36.860.321			-36.777.503	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	11.683.702	313.743.780			-302.060.078	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.368.683	110.810.808			-104.442.125	
	50	İpek	262.280	1.660.831			-1.398.551	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	14.396.555	76.620.327			-62.223.773	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	235.985.069	38.867.699			197.117.370	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	11.922	8.254.888			-8.242.966	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	111.814.460	110.115.190			1.699.270	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	160.365.378	187.481.481			-27.116.104	
	Toplam		964.140.160	1.206.808.381			-242.668.223	
1994	1	Canlı hayvanlar	1.373.755	12.476.462			-11.102.707	
	2	Etlere ve yenilen sakatat	878.670	9.515.721			-8.637.051	
	3	Bahıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşaqçalar,diğer omurgasızlar	38.145.616	9.340.342			28.805.274	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	5.389.382	13.960.751			-8.571.369	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.120.963	799.850			33.321.113	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	12.396.569	5.158.951			7.237.618	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	137.530.745	3.546.190			133.984.555	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yeşil,turuncgil ve kavun kabuğu	797.006.599	1.094.850			795.911.748	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	15.918.241	2.494.791			13.423.449	
	10	Hububat	8.168.669	40.940.622			-32.771.952	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	39.958.573	999.691			38.958.882	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	32.397.436	15.129.016			17.268.420	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	494.321	6.107.282			-5.612.960	
	14	Örümeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.294.718	12.226			6.282.492	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	17.907.612	47.909.998			-30.002.386	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşaqça vb hayvansal müstahzarlar	26.141.155	506.176			25.634.980	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	21.312.270	3.956.696			17.355.574	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	2.142.356	13.409.584			-11.267.228	
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	10.731.960	9.530.576			1.201.383	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yeşil konserveleri	345.339.237	1.572.990			343.766.248	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	5.957.573	17.574.970			-11.617.396	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	11.902.265	12.923.373			-1.021.108	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontitüleri,hazır hayvan gıdaları	1.489.242	14.215.331			-12.726.089	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	138.191.725	12.165.650			126.026.075	
	Toplam		1.711.189.652	255.342.088			1.455.847.565	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	7.923.591	187.853.511			-179.933.440	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırskaktan eşya	327.226.315	3.994.516			323.231.798	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	36.616.301	15.247.455			21.368.846	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	17.362.148	62.850.256			-45.488.108	
	45	Mantar ve mantardan eşya	0	1.059.078			-1.059.078	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	6.234	350.649			-344.235	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.739	22.227.836			-22.145.097	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	31.131.906	214.979.836			-183.847.930	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	5.911.273	67.235.657			-61.324.385	
	50	İpek	649.971	1.186.539			-536.568	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	25.077.433	66.754.333			-41.676.900	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	307.706.001	58.534.765			249.171.236	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	1.624.825	16.841.067			-15.216.242	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	134.805.945	90.095.365			44.710.580	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	210.007.808	124.448.078			85.559.730	
	Toplam		1.106.132.490	933.662.281			172.470.207	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
1995	1	Canlı hayvanlar	2.121.401	226.654.107	-224.532.706			
	2	Etiler ve yenilen sakatat	784.401	69.653.589	-68.869.188			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	34.150.986	13.392.739	20.758.247			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	6.839.130	26.774.311	-19.935.181			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.326.723	1.570.826	39.755.897			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.399.414	7.953.642	5.445.772			
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	159.452.290	4.675.541	154.776.749			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	928.959.276	1.447.627	927.511.649			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	16.999.379	4.441.720	12.557.658			
	10	Hububat	5.808.162	58.892.462	-53.084.301			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	26.935.998	4.208.560	22.727.438			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	47.669.907	23.967.228	23.702.679			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusalalar	471.244	8.257.143	-7.785.899			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.878.790	96.199	8.782.591			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	95.830.010	124.581.686	-28.751.676			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	37.197.561	592.207	36.605.355			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	10.107.795	136.224.981	-126.117.186			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	4.269.718	19.064.800	-14.795.082			
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	9.891.706	13.157.027	-3.265.321			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	367.877.844	3.347.933	364.529.911			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	7.458.987	32.772.395	-25.313.408			
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	13.977.200	14.249.207	-272.007			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	317.609	19.768.864	-19.451.255			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	122.445.222	8.371.242	114.073.981			
	Toplam	1.963.170.753	824.116.036	1.139.054.717				
41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	10.329.970	285.878.731	-275.548.760				
42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	315.517.861	6.626.837	308.891.025				
43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	39.192.885	26.332.462	12.860.423				
44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	20.230.172	48.118.155	-27.887.984				
45	Mantar ve mantardan eşya	5.585	1.933.799	-1.928.214				
46	Hasır:saz ve benzeri örülebilin maddelerden mamuller	108.371	627.178	-518.808				
47	Odon hamuru:lifli selulozük maddelerin hamurları,hurdalar	661.377	35.552.848	-34.891.472				
48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	25.014.243	384.225.638	-359.211.395				
49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	7.035.970	53.943.986	-46.908.016				
50	İpek	439.352	1.715.736	-1.276.384				
51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	31.294.129	119.139.563	-87.845.434				
52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	286.076.923	125.336.292	160.740.631				
53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	461.652	13.812.226	-13.350.574				
54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	184.232.707	139.463.421	44.769.285				
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	278.334.733	215.711.203	62.623.530				
	Toplam	1.198.935.930	1.458.418.075	-259.482.147				
1996	1	Canlı hayvanlar	1.438.198	119.552.625	-118.114.427			
	2	Etiler ve yenilen sakatat	757.587	24.442.633	-23.685.046			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	37.855.372	17.370.214	20.485.158			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	10.441.280	27.681.773	-17.240.493			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	42.576.582	2.930.575	39.646.007			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.541.772	14.783.062	-241.290			
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	165.086.505	9.013.991	156.072.514			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	823.732.597	5.296.113	818.436.484			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	19.320.820	4.121.630	15.199.190			
	10	Hububat	5.762.694	109.255.400	-103.492.706			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	28.708.440	4.483.447	24.224.993			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	35.350.686	21.794.673	13.556.013			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusalalar	198.734	10.170.256	-9.971.522			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	13.562.682	64.835	13.497.847			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	49.086.395	63.945.502	-14.859.107			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	48.348.021	1.077.493	47.270.528			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	13.317.935	152.867.004	-139.549.069			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	1.675.857	22.264.602	-20.588.745			
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	9.430.817	21.864.477	-12.433.660			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	379.326.787	4.856.675	374.470.112			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	11.916.473	65.789.352	-53.872.879			

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	16.665.462	19.694.072	-3.028.610
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	667.198	20.536.324	-19.869.126
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	206.498.866	14.396.314	192.102.552
	Toplam		1.936.267.760	758.253.042	1.178.014.718
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	15.040.515	388.672.513	-373.631.998
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	273.500.301	18.428.176	255.072.125
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	37.645.219	45.930.384	-8.285.165
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	22.506.769	65.599.825	-43.093.056
	45	Mantar ve mantardan eşya	3.043	2.615.704	-2.612.661
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	92.164	858.965	-766.801
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	95.410	24.905.017	-24.809.607
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	21.863.213	473.398.416	-451.535.203
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.892.995	66.447.880	-59.554.885
	50	İpek	735.784	6.616.969	-5.881.185
	51	Yün,kıl,at kılı:buñların iplik ve dokumaları	30.800.226	202.285.328	-171.485.102
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	352.770.923	214.695.858	138.075.065
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	575.814	13.438.835	-12.863.021
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	148.378.323	202.413.225	-54.034.902
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	270.526.753	319.768.657	-49.241.904
	Toplam		1.181.427.452	2.046.075.752	-864.648.300
1997	1	Canlı hayvanlar	1978843	9789440	-7.810.597
	2	Etiler ve yenilen sakatat	931.404	567.319	364.085
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,dig'er omurgasızlar	49.425.576	29.371.122	20.054.454
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kımes hay yumurtaları,bal vb.	14.625.813	20.594.325	-5.968.512
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	45.379.377	2.707.108	42.672.269
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	15.811.274	17.717.310	-1.906.036
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumurlar	130.509.281	5.895.336	124.613.945
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	951.980.888	3.091.426	948.889.462
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	24.897.507	4.408.357	20.489.150
	10	Hububat	4.778.374	106.396.144	-101.617.770
	11	Değ'irmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğ'day gluteni	42.212.227	3.404.349	38.807.878
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,özü bitkileri,saman,hayvan yemi	31.439.541	33.646.355	-2.206.814
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özü ve hülasalar	220.473	11.218.992	-10.998.519
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.902.510	59.577	10.842.933
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	50.243.158	106.435.180	-56.192.022
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	54.486.921	846.346	53.640.575
	17	Şeker ve şeker mamulleri	17.470.017	31.779.874	-14.309.857
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	3.025.180	25.473.729	-22.448.549
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	8.543.521	26.223.369	-17.679.848
	20	Sebze,meyva,bitki parçalan,sert kabuklu yemiş konserveleri	411.939.259	8.117.066	403.822.193
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	11.971.153	63.997.017	-52.025.864
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	17.580.945	11.544.457	6.036.488
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	711.229	16.285.002	-15.573.773
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	192.865.701	26.637.607	166.228.094
	Toplam		2.093.930.172	566.206.807	1.527.723.365
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	27.741.954	362.528.324	-334.786.370
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	229.897.272	18.996.106	210.901.166
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	37.020.191	77.888.248	-40.868.057
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	20.569.490	71.580.642	-51.011.152
	45	Mantar ve mantardan eşya	963	2.607.447	-2.606.484
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	96.499	835.701	-739.202
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	377.093	31.021.785	-30.644.692
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	19.846.231	535.043.845	-515.197.614
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	10.421.678	71.253.523	-60.831.845
	50	İpek	904.668	7.416.184	-6.511.516
	51	Yün,kıl,at kılı:buñların iplik ve dokumaları	42.923.172	211.671.624	-168.748.452
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	376.614.487	296.836.877	79.777.610
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	990.018	15.659.816	-14.669.798
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	179.742.379	241.808.686	-62.066.307
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	274.621.275	336.226.967	-61.605.692
	Toplam		1.221.767.370	2.281.375.775	-1.059.608.405
1998	1	Canlı hayvanlar	973.238	15.927.016	-14.953.778

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
2		Etler ve yenilen sakatat	788.689	199.802		588.887		
3		Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşaqçaklar,diğer omurgasızlar	24.240.020	19.582.322		4.657.698		
4		Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	10.034.974	28.791.417		-18.756.443		
5		Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	43.800.806	3.052.521		40.748.285		
6		Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	15.829.081	25.094.812		-9.265.731		
7		Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	106.106.050	7.160.532		98.945.518		
8		Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	911.990.920	5.437.198		906.553.722		
9		Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	29.863.459	5.258.512		24.604.947		
10		Hububat	32.208.058	54.205.506		-21.997.448		
11		Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	39.607.641	4.691.418		34.916.223		
12		Yağlı tohum ve meyvalar,aynı bitkileri,saman,hayvan yemi	37.694.464	31.460.203		6.234.261		
13		Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	54.779	14.344.189		-14.289.410		
14		Örilmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.248.951	101.413		10.147.538		
15		Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	46.031.800	113.152.194		-67.120.394		
16		Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşaqça vb hayvansal müstahzarlar	53.417.658	1.619.517		51.798.141		
17		Şeker ve şeker mamulleri	20.050.465	10.327.412		9.723.053		
18		Kakao ve kakao müstahzarları	1.707.210	23.954.208		-22.246.998		
19		Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	8.976.828	31.482.511		-22.505.683		
20		Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	412.420.957	17.255.735		395.165.222		
21		Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	12.002.792	64.827.508		-52.824.716		
22		Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	17.984.227	10.442.791		7.541.436		
23		Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	157.892	17.402.209		-17.240.317		
24		Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	142.200.971	29.865.617		112.335.354		
		Toplam	1.978.391.930	535.636.563		1.442.755.367		
41		Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	20.740.650	267.416.089		-246.675.439		
42		Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bagırsaktan eşya	221.634.850	24.867.432		196.767.418		
43		Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	35.734.053	51.123.380		-15.389.327		
44		Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	17.152.176	77.644.312		-60.492.136		
45		Mantar ve mantardan eşya	10.266	2.402.928		-2.392.662		
46		Hasır:saz ve benzeri örülebilir maddelerden mamuller	107.094	834.869		-727.775		
47		Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	145.516	35.619.766		-35.474.250		
48		Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	25.258.000	519.206.805		-493.948.805		
49		Baskılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	8.465.132	71.575.524		-63.110.392		
50		İpek	748.585	7.430.000		-6.681.415		
51		Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	45.590.311	177.208.111		-131.617.800		
52		Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	441.470.707	222.538.352		218.932.355		
53		Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	445.891	17.998.421		-17.552.530		
54		Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	190.029.841	237.147.928		-47.118.087		
55		Sentetik ve suni devamsız lifler	306.964.545	301.164.046		5.800.499		
		Toplam	1.314.497.617	2.014.177.963		-699.680.346		
1999		Canlı hayvanlar	1.565.683	14.974.179		-13.408.496		
1		Etler ve yenilen sakatat	928.878	71.813		857.065		
3		Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşaqçaklar,diğer omurgasızlar	46.476.938	15.840.069		30.636.869		
4		Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	9.076.272	28.523.249		-19.446.977		
5		Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.041.884	2.809.159		38.232.725		
6		Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.372.994	19.152.420		-4.784.426		
7		Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	99.161.780	11.610.009		87.551.771		
8		Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	803.665.428	7.852.072		795.813.356		
9		Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	23.684.267	3.240.558		20.443.709		
10		Hububat	21.467.062	75.086.467		-53.619.405		
11		Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	31.906.840	5.047.740		26.859.370		
12		Yağlı tohum ve meyvalar,aynı bitkileri,saman,hayvan yemi	32.125.168	32.711.320		-586.152		
13		Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	101.056	15.380.849		-15.279.793		
14		Örilmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	11.279.524	104.826		11.174.698		
15		Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	131.036.934	100.923.246		30.113.688		
16		Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşaqça vb hayvansal müstahzarlar	33.191.221	457.715		32.733.506		
17		Şeker ve şeker mamulleri	22.056.470	10.881.726		11.174.744		
18		Kakao ve kakao müstahzarları	11.307.386	20.516.121		-9.208.735		
19		Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	9.561.770	29.502.720		-19.940.950		
20		Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	382.986.240	15.949.122		367.037.118		
21		Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	10.345.664	76.769.678		-66.424.014		
22		Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	20.527.095	12.637.957		7.889.138		
23		Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	127.364	22.568.094		-22.440.730		
24		Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	186.641.216	10.820.769		175.820.447		
		Toplam	1.944.635.134	533.436.608		1.411.198.526		

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	16.720.843	49.627.851			-32.907.008	
	45	Mantar ve mantardan eşya	11.835	2.198.139			-2.186.304	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilenden maddelerden mamuller	44.693	591.957			-547.264	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	10.356	35.697.937			-35.687.581	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	22.537.373	522.946.384			-500.409.011	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.906.237	55.174.451			-48.268.214	
	50	İpek	899.759	4.301.098			-3.401.339	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	55.628.169	153.263.416			-97.635.247	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	440.227.914	235.942.799			204.285.115	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	1.821.987	16.249.485			-14.427.498	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	194.607.610	238.487.497			-43.879.887	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	302.629.512	297.554.387			5.075.125	
		Toplam	1.294.736.760	1.755.897.880			-461.161.120	
2000	1	Canlı hayvanlar	1.521.649	21.080.940			-19.559.291	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	493.491	157.618			335.873	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,digler omurgasızlar	29.939.388	19.415.976			10.523.412	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	4.706.753	22.394.142			-17.687.389	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	36.937.632	3.944.905			32.992.727	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	9.234.244	15.590.348			-6.356.104	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumurlar	95.032.160	6.516.234			88.515.926	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	665.310.989	6.544.213			658.766.776	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	21.989.370	3.387.581			18.601.789	
	10	Hububat	47.018.161	73.477.126			-26.458.965	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nışasta,inülin,buğday gluteni	26.108.423	4.126.083			21.982.340	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	23.708.010	39.877.614			-16.169.604	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülasalar	111.855	15.949.452			-15.837.597	
	14	Örümeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	9.382.141	59.904			9.322.237	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	16.502.983	78.207.904			-61.704.921	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	37.582.883	604.068			36.978.815	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	27.529.261	9.865.894			17.663.367	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	13.253.991	24.864.576			-11.610.585	
	19	Esasım hububat,un,nışasta,süt teşkil eden müstahzarlar	13.515.009	28.719.225			-15.204.216	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	319.367.122	12.977.794			306.389.328	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	9.875.720	88.587.367			-78.711.647	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	16.806.643	12.745.200			4.061.443	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	443.127	24.997.005			-24.553.878	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	153.222.945	12.566.886			140.656.059	
		Toplam	1.579.593.950	526.658.055			1.052.935.895	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	13.231.939	205.041.720			-191.809.781	
	42	Deri eşya,saraciyeye eşyası,seyahat eşyası,bağrsaktan eşya	220.173.370	18.401.176			201.772.194	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürk ve mamulleri	35.173.537	55.058.430			-19.884.893	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	15.154.636	109.862.984			-94.708.348	
	45	Mantar ve mantardan eşya	24.993	2.404.166			-2.379.173	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilenden maddelerden mamuller	46.187	497.180			-450.993	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.546	38.081.551			-37.999.005	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	29.356.288	612.499.656			-583.143.368	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	8.092.432	63.810.475			-55.718.043	
	50	İpek	1.759.668	4.662.576			-2.902.908	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	49.171.162	162.900.667			-113.729.505	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	394.788.343	263.935.745			130.852.598	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	3.462.598	15.310.983			-11.848.385	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	247.564.522	234.444.270			13.120.252	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	282.248.743	307.504.536			-25.255.793	
		Toplam	1.300.330.964	2.094.416.115			-794.085.151	
2001	1	Canlı hayvanlar	1.325.605	10.370.816			-9.045.211	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	701.133	16.383			684.750	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,digler omurgasızlar	39.180.228	2.509.315			36.670.913	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	5.164.928	12.508.210			-7.343.282	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	26.124.314	1.275.910			24.848.404	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	11.232.584	9.154.910			2.077.674	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumurlar	106.155.973	1.959.832			104.196.141	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	762.052.514	4.434.721			757.617.793	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	22.048.955	2.939.417			19.109.538	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
	10	Hububat	32.262.020	24.072.543	8.189.477
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,ınılin,bugday gluteni	20.591.369	4.220.279	16.371.090
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	29.220.141	21.439.081	7.781.060
	14	Örülme elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	11.795.004	34.727	11.760.277
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	98.456.484	45.131.168	53.325.316
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	17.252.691	164.510	17.088.181
	17	Şeker ve şeker mamulleri	26.124.120	6.713.465	19.410.655
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	12.230.074	20.639.439	-8.409.365
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	17.562.861	26.189.383	-8.626.522
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	354.772.405	7.543.257	347.229.148
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	13.457.986	79.750.030	-66.292.044
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	19.619.473	11.773.846	7.845.627
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	501.200	17.889.989	-17.388.789
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	96.214.575	12.903.162	83.311.413
	Toplam		1.724.046.637	323.634.393	1.400.412.244
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	11.519.399	227.154.419	-215.635.020
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	238.120.321	17.519.241	220.601.080
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	28.903.698	76.585.024	-47.681.326
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	20.665.022	52.065.781	-31.400.759
	45	Mantar ve mantardan eşya	34.528	2.540.246	-2.505.718
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilir maddelerden mamuller	85.208	314.976	-229.768
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	2.158	43.590.372	-43.588.214
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	55.615.230	461.105.400	-405.490.170
	49	Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayii mamulu,el yazmaları	6.647.109	61.905.094	-55.257.985
	50	İpek	1.731.241	3.008.262	-1.277.021
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	50.426.159	135.082.701	-84.656.542
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	483.960.965	257.099.747	226.861.218
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.301.780	20.690.995	-18.389.215
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	225.797.419	212.075.620	13.721.799
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	273.390.638	287.363.096	-13.972.458
	Toplam		1.399.200.875	1.858.100.974	-458.900.099
2002	1	Canlı hayvanlar	1.498.054	8.303.144	-6.805.090
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.209.761	9.723	1.200.038
	3	Bahklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	63.400.158	6.235.069	57.165.089
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	27.099.925	26.355.414	744.511
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.185.521	1.302.832	32.882.689
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	18.342.863	10.655.162	7.687.701
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	125.146.282	7.261.059	117.885.223
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	718.069.778	8.196.424	709.873.354
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	21.390.128	2.813.356	18.576.772
	10	Hububat	28.472.343	48.910.821	-20.438.478
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,ınılin,bugday gluteni	18.321.947	8.168.112	10.153.835
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	29.105.209	30.427.838	-1.322.629
	14	Örülme elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	5.718.271	74.121	5.644.150
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	34.190.936	62.806.780	-28.615.844
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	17.990.082	236.864	17.753.218
	17	Şeker ve şeker mamulleri	28.113.055	8.212.901	19.900.154
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	9.268.666	30.551.720	-21.283.054
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	23.387.983	28.384.683	-4.996.700
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	344.994.235	11.115.207	333.879.028
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	20.971.649	106.374.720	-85.403.071
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	23.694.738	8.212.713	15.482.025
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.056.836	24.774.121	-23.717.285
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	133.950.064	28.365.322	105.584.832
	Toplam		1.729.578.484	467.748.016	1.261.830.468
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	8.479.683	322.475.430	-313.995.747
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	211.927.145	23.305.841	188.621.304
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	44.611.234	96.313.432	-51.702.198
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	28.428.364	66.926.952	-38.498.588
	45	Mantar ve mantardan eşya	550	2.698.064	-2.697.514
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilir maddelerden mamuller	140.423	282.745	-142.322
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	278.207	61.728.091	-61.449.884

Yıl	Easıl	Easıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	70.653.445	603.567.872	-532.914.427			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	7.927.951	72.204.235	-64.276.284			
	50	İpek	1.746.813	3.424.107	-1.677.294			
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	47.794.551	161.676.043	-113.881.492			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	384.684.045	311.200.305	73.483.740			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.497.433	27.641.787	-25.144.354			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	225.918.296	252.734.808	-26.816.512			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	240.181.839	371.350.480	-131.168.641			
	Toplam		1.275.269.979	2.377.530.192	-1.102.260.213			
2003	1	Canlı hayvanlar	2.281.705	5.564.927	-3.283.222			
	2	Etlere ve yenilen sakatat	1.304.657	115.603	1.189.054			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	95.126.194	15.567.267	79.558.927			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kımes hay yumurtaları,bal vb.	30.700.504	33.901.405	-3.200.901			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.347.821	842.887	40.504.934			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	24.093.055	13.870.630	10.222.425			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	169.470.095	7.255.111	162.214.984			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	833.920.518	6.880.036	827.040.482			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	22.542.651	2.832.103	19.710.548			
	10	Hububat	16.197.904	113.163.381	-96.965.477			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	17.683.279	8.239.948	9.443.331			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	32.643.288	36.072.249	-3.428.961			
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.928.802	116.863	6.811.939			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	110.727.810	72.779.389	37.948.421			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	25.956.334	532.714	25.423.620			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	34.557.937	13.510.111	21.047.826			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	21.827.356	44.565.018	-22.737.662			
	19	Esasmi hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	33.811.359	43.632.899	-9.821.540			
	20	Sebze,meyva,biki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	443.531.981	8.764.695	434.767.286			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	25.973.807	115.586.756	-89.612.949			
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	26.106.174	10.892.548	15.213.626			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	722.932	25.386.790	-24.663.858			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	142.913.216	46.392.154	96.521.062			
	Toplam		2.160.369.379	626.465.484	1.533.903.895			
	41	Ham postlar,deriler (kürekler hariç) ve köseleler	11.232.281	347.028.133	-335.795.852			
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	207.407.325	29.911.811	177.495.514			
	43	Postlar,kürekler,taklit kürekler ve mamulleri	53.094.201	87.865.749	-34.771.548			
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	36.148.867	95.536.417	-59.387.550			
	45	Mantar ve mantardan eşya	4.858	3.180.818	-3.175.960			
	46	Hassır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	119.995	549.445	-429.450			
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	112.151	70.244.081	-70.131.930			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	74.550.196	804.397.587	-729.847.391			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	9.423.764	79.073.057	-69.649.293			
	50	İpek	2.694.442	3.683.760	-989.318			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	53.466.040	182.077.529	-128.611.489			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	439.297.230	343.701.618	95.595.612			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	6.044.629	31.872.569	-25.827.940			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	283.215.517	264.034.383	19.181.134			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	252.669.579	399.931.850	-147.262.271			
	Toplam		1.429.481.075	2.743.088.807	-1.313.607.732			
2004	1	Canlı hayvanlar	2.052.465	7.433.967	-5.381.502			
	2	Etlere ve yenilen sakatat	2.325.014	189.444	2.135.570			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	109.299.120	13.531.688	95.767.432			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kımes hay yumurtaları,bal vb.	13.021.562	36.552.351	-23.530.789			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	42.227.472	1.387.455	40.840.017			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	26.020.248	20.317.282	5.702.966			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	197.242.950	8.683.864	188.559.086			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.189.819.343	10.073.755	1.179.745.588			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	24.903.568	3.790.539	21.113.029			
	10	Hububat	12.864.464	52.981.335	-40.116.871			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	24.256.895	10.355.169	13.901.726			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	35.009.090	45.950.188	-10.941.098			
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.546.118	119.496	8.426.622			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	69.081.314	61.763.895	7.317.419			

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	28.592.016		453.768		28.138.248	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	51.522.631		16.340.088		35.182.543	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	22.030.973		52.082.475		-30.051.502	
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	39.969.838		53.388.069		-13.418.231	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu meyş konserveleri	658.489.992		14.692.468		643.797.524	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	34.371.270		170.157.614		-135.786.344	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	33.273.866		24.638.905		8.634.961	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	366.280		35.082.662		-34.716.382	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	153.738.375		74.616.533		79.121.842	
	Toplam		2.779.024.864		714.583.010		2.064.441.854	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	14.128.880		343.948.984		-329.820.104	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağirsaktan eşya	206.954.182		30.677.705		176.276.477	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	56.369.054		67.284.202		-10.915.148	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	36.276.492		145.242.606		-108.966.114	
	45	Mantar ve mantardan eşya	27.078		4.599.713		-4.572.635	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	104.715		338.745		-234.030	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	65.583		65.847.580		-65.781.997	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	84.597.658		1.073.174.593		-988.576.935	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	14.638.386		98.338.573		-83.700.187	
	50	İpek	3.583.247		7.322.656		-3.739.409	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	59.341.367		214.408.993		-155.067.626	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	502.257.061		409.632.337		92.624.724	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	6.907.638		30.518.275		-23.610.637	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	331.064.906		294.332.810		36.732.096	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	288.225.819		468.014.517		-179.788.698	
	Toplam		1.604.542.066		3.253.682.289		-1.649.140.223	
2005	1	Canlı hayvanlar	2.004.825		9.248.940		-7.244.115	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	1.848.012		78.662		1.769.350	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	123.031.862		12.979.955		110.051.907	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumuruları,bal vb.	5.156.901		38.269.025		-33.112.124	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	36.876.250		2.006.032		34.870.218	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	24.627.811		29.384.361		-4.756.550	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumurlar	218.962.862		9.376.845		209.586.017	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu meyşler,turuncgil ve kavun kabuğu	1.566.872.518		16.672.616		1.550.199.902	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	22.488.077		5.147.122		17.340.955	
	10	Hububat	22.071.675		42.790.275		-20.718.600	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	40.990.158		12.397.425		28.592.733	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	40.902.367		56.281.713		-15.379.346	
	14	Örümeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.217.380		204.146		8.013.234	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	204.353.505		77.585.648		126.767.857	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	32.083.668		516.777		31.568.891	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	55.751.542		16.163.782		39.587.760	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	25.015.805		42.671.744		-17.655.939	
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	41.269.655		54.224.040		-12.954.385	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu meyş konserveleri	883.897.201		30.986.688		852.910.513	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	57.196.046		203.000.583		-145.804.537	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	37.025.490		21.193.321		15.832.169	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.199.522		40.301.700		-39.102.178	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	207.801.481		107.939.794		99.861.687	
	Toplam		3.659.646.613		829.421.194		2.830.225.419	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	15.016.325		268.273.285		-253.256.960	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağirsaktan eşya	210.499.465		39.885.139		170.614.326	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	54.726.796		60.434.703		-5.707.907	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	31.513.806		217.333.819		-185.820.013	
	45	Mantar ve mantardan eşya	43.704		5.440.038		-5.396.334	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	101.735		257.500		-155.765	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	88.801		77.106.238		-77.017.437	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	98.745.342		1.150.269.978		-1.051.524.636	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	17.170.431		111.691.793		-94.521.362	
	50	İpek	1.275.107		8.621.072		-7.345.965	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	66.311.682		188.089.072		-121.777.390	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	477.013.105		393.776.393		83.236.712	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	7.787.854	27.755.262	-19.967.408
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	328.317.399	288.216.644	40.100.755
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	300.526.318	469.678.601	-169.152.283
	Toplam		1.609.137.870	3.306.829.537	-1.697.691.667
2006	1	Canlı hayvanlar	3.876.874	13.027.128	-9.150.254
	2	Etiler ve yenilen sakatat	1.867.881	58.298	1.809.583
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	147.185.738	26.961.761	120.223.977
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	4.676.519	28.408.330	-23.731.811
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	28.171.999	4.113.328	24.058.671
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	26.224.855	41.952.545	-15.727.690
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	218.457.583	13.226.454	205.231.129
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.377.026.215	26.749.240	1.350.276.975
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	23.170.819	6.355.780	16.815.039
	10	Hububat	53.702.879	24.994.405	28.708.474
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	30.911.685	15.594.547	15.317.228
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	44.817.915	62.199.418	-17.381.503
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler.bitkisel müstahzarlar	5.310.287	100.348	5.209.939
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	85.703.624	33.400.571	52.303.053
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	23.971.329	471.772	23.499.557
	17	Şeker ve şeker mamulleri	55.568.933	19.371.158	36.197.775
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	13.629.405	50.007.388	-36.377.983
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	46.638.370	61.784.919	-15.146.549
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	746.814.750	34.629.102	712.185.648
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	116.808.433	242.739.169	-125.930.736
	22	Meşrubat,alkolik içkiler ve sirke	52.597.062	37.103.624	15.493.438
	23	Gıda sanayii kalıntı ve doküntüleri,hazır hayvan gıdaları	653.176	57.326.865	-56.673.689
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	220.579.934	105.420.134	115.159.800
	Toplam		3.328.366.265	905.996.194	2.422.370.071
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	20.322.476	323.311.663	-302.989.187
	42	Deri eşya,saraciyeye eşyası,seyahat eşyası,bagırsaktan eşya	228.088.502	47.495.675	180.592.827
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	70.808.019	72.654.727	-1.846.708
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	36.006.682	175.536.462	-139.529.780
	45	Mantar ve mantardan eşya	30.516	5.629.414	-5.598.898
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	190.720	209.504	-18.784
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	131.156	109.663.380	-109.532.224
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	123.504.806	1.334.152.444	-1.210.647.638
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	19.051.298	104.327.110	-85.275.812
	50	İpek	943.737	9.704.199	-8.760.462
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	68.475.252	179.145.201	-110.669.949
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	577.230.340	416.612.215	160.618.125
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	6.637.326	26.662.663	-20.025.337
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	405.935.706	291.003.951	114.931.755
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	359.075.196	520.977.812	-161.902.616
	Toplam		1.916.431.732	3.617.086.420	-1.700.654.688
2007	1	Canlı hayvanlar	4.077.766	9.413.631	-5.335.865
	2	Etiler ve yenilen sakatat	1.823.627	29.937	1.793.690
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	199.364.624	22.028.764	177.335.860
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	1.083.998	39.008.822	-37.924.824
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	28.328.738	6.210.464	22.118.274
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	26.949.433	45.037.090	-18.087.657
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	252.545.570	17.002.039	235.543.531
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.450.465.548	21.520.413	1.428.945.135
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	29.941.222	7.838.079	22.103.143
	10	Hububat	15.669.167	102.922.547	-87.253.380
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	39.992.631	17.069.695	22.922.936
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	50.527.734	70.814.688	-20.286.954

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	4.190.765	153.997			4.036.768	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	46.447.918	40.205.387			6.242.531	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	26.923.593	734.687			26.188.906	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	73.841.834	18.232.175			55.609.659	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	13.985.943	53.397.199			-39.411.256	
	19	Esasım hububat.un.nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	58.655.199	74.195.276			-15.540.077	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu meyş konserveleri	856.468.390	43.511.730			812.956.660	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	168.427.280	265.775.745			-97.348.465	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	61.065.474	49.953.633			11.111.841	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	357.870	70.201.090			-69.843.220	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	166.073.946	97.509.352			68.564.594	
	Toplam		3.577.208.270	1.072.766.440			2.504.441.830	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	22.818.959	313.318.253			-290.499.294	
	42	Deri eşya,saracive eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	275.977.976	67.908.855			208.069.121	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	52.793.329	72.904.970			-20.111.641	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	47.712.885	240.039.986			-192.327.101	
	45	Mantar ve mantardan eşya	60.341	6.405.320			-6.344.979	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	103.543	249.977			-146.434	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	132.247	128.325.112			-128.192.865	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	205.855.359	1.469.239.309			-1.263.383.950	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	28.059.271	119.009.329			-90.950.058	
	50	İpek	1.318.072	11.196.374			-9.878.302	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	83.288.165	195.151.367			-111.863.202	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	620.860.284	351.474.081			269.386.203	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	10.967.087	27.145.006			-16.177.919	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	500.997.931	331.086.421			169.911.510	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	369.256.534	541.160.366			-171.903.832	
	Toplam		2.220.201.983	3.874.614.726			-1.654.412.743	
2008	1	Canlı hayvanlar	3.827.537	17.746.132			-13.918.595	
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.970.468	90.285			1.880.183	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	236.099.230	14.924.693			221.174.537	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	1.087.896	44.395.227			-43.307.331	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	32.402.406	3.914.714			28.487.692	
	6	Canlı bitkiler ve çeçekçilik müstahzarları	24.240.061	50.996.547			-26.756.486	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	245.152.031	18.066.514			227.085.517	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu meyşler,turuncgil ve kavun kabuğu	1.384.869.435	23.055.907			1.361.813.528	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	32.626.617	9.969.363			22.657.254	
	10	Hububat	21.700.555	194.918.660			-173.218.105	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,ınülin,buğday gluteni	39.044.071	18.578.660			20.465.411	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	60.938.044	91.260.728			-30.322.684	
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	7.753.762	193.249			7.560.513	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	35.634.463	37.067.628			-1.433.165	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	26.120.656	942.827			25.177.829	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	97.488.268	28.736.616			68.751.652	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	15.183.224	67.191.182			-52.007.958	
	19	Esasım hububat.un.nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	79.612.332	92.402.843			-12.790.511	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu meyş konserveleri	873.981.849	46.150.415			827.831.434	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	196.891.059	246.387.592			-49.496.533	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	57.918.274	56.009.229			1.909.045	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	2.872.509	85.253.154			-82.380.645	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	210.604.893	116.624.872			93.980.021	
	Toplam		3.688.019.640	1.264.877.037			2.423.142.603	

Yıl	Faşıl	Faşıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	23.165.809	248.286.677	-225.120.868
	42	Deri eşya,saraciye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	303.740.736	94.758.908	208.981.828
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	45.819.919	53.259.258	-7.439.339
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	42.777.130	235.468.036	-192.690.906
	45	Mantar ve mantardan eşya	106.167	6.380.851	-6.274.684
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilien maddelerden mamuller	54.535	214.730	-160.195
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	346.036	158.801.765	-158.455.729
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	248.897.718	1.519.213.033	-1.270.315.315
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	30.745.873	129.989.772	-99.243.899
	50	İpek	795.722	13.963.789	-13.168.067
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	83.939.541	196.528.121	-112.588.580
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	591.226.330	347.123.334	244.102.996
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	9.521.906	21.599.811	-12.077.905
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	468.753.346	284.368.021	184.385.325
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	336.074.036	522.213.614	-186.139.578
	Toplam		2.185.964.804	3.832.169.720	-1.646.204.916

EK.4. AB-25 İle Fasillara Göre Tarımsal Dış Ticaret (Dolar)

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
1989	1	Canlı hayvanlar	1.061.471	17.935.623				-16.874.152
	2	Etler ve yenilen sakatat	643.935	1.814.163				-1.170.228
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşaqçalar,diğer omurgasızlar	41.121.582	604.729				40.516.853
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	5.597.527	7.382.301				-1.784.774
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	32.967.019	868.775				32.098.245
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	9.416.091	3.593.555				5.822.536
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumurlar	106.519.932	1.152.980				105.366.952
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yeşimler,turunçgil ve kavun kabuğu	441.760.352	34.618				441.725.734
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	12.342.125	795.356				11.546.769
	10	Hububat	4.006.301	183.325.165				-179.318.864
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	2.027.273	446.319				1.580.954
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	25.634.740	6.868.550				18.766.190
	13	Laklar,saksızlar bitkisel özsü ve hülasalar	3.736.702	1.632.934				2.103.768
	14	Örümeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.280.376	30.877				10.249.499
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	9.304.781	89.640.940				-80.336.159
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşaqça vb hayvansal müstahzarlar	13.834.856	107.951				13.726.905
	17	Şeker ve şeker mamulleri	5.153.005	2.227.483				2.925.522
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	589.384	6.383.014				-5.793.630
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	3.059.132	3.443.246				-384.114
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yeşim konserveleri	151.240.524	67.129				151.173.394
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	1.496.947	2.561.689				-1.064.742	
22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	5.812.411	3.337.186				2.475.225	
23	Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.553.302	6.107.640				-4.554.338	
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	148.495.097	10.609.402				137.885.695	
	Toplam		1.037.654.865	350.971.625			686.683.240	
41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	5.997.569	88.385.850				-82.388.281	
42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağıraktan eşya	408.102.470	1.041.969				407.060.501	
43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	26.611.503	1.967.504				24.643.999	
44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya,odun kömürü	6.582.493	13.850.816				-7.268.323	
45	Mantar ve mantardan eşya	0	821.000				-821.000	
46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	5.992	91.840				-85.849	
47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	138.802	49.884.952				-49.746.150	
48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	2.034.013	122.846.489				-120.812.476	
49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	1.793.485	20.773.001				-18.979.516	
50	İpek	267.008	1.079.266				-812.258	
51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	21.393.398	18.566.641				2.826.756	
52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	444.808.249	31.469.545				413.338.704	
53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.385.463	3.315.325				-929.862	
54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	86.046.451	83.161.587				2.884.864	
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	172.953.361	86.949.029				86.004.331	
	Toplam		1.179.120.617	524.204.814			654.915.800	
1990	1	Canlı hayvanlar	2.850.169	101.500.285				-98.650.116
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.723.727	11.975.376				-10.251.650
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşaqçalar,diğer omurgasızlar	48.667.045	3.354.543				45.312.502
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	3.810.503	17.084.342				-13.273.839
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	37.326.446	682.088				36.644.358
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.883.043	7.334.169				6.548.874
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumurlar	148.894.249	5.453.540				143.440.709
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yeşimler,turunçgil ve kavun kabuğu	698.100.005	765.482				697.334.523
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	16.123.557	2.524.122				13.599.435
	10	Hububat	544.260	205.448.305				-204.904.046
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	30.279.502	1.166.202				29.113.300
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	29.618.114	8.925.334				20.692.780
	13	Laklar,saksızlar bitkisel özsü ve hülasalar	2.813.462	3.040.156				-226.694
	14	Örümeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	9.348.814	175.848				9.172.966
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	17.440.351	96.621.568				-79.181.217
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşaqça vb hayvansal müstahzarlar	15.311.262	490.976				14.820.286
	17	Şeker ve şeker mamulleri	15.204.554	240.322.855				-225.118.301
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	904.441	11.011.724				-10.107.283
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	4.753.072	9.377.121				-4.624.049
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yeşim konserveleri	178.017.174	1.012.004				177.005.171

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar		Dolar		Dolar	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	2.717.012		6.858.995		-4.141.983	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	7.864.822		11.928.630		-4.063.809	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dokümentileri,hazır hayvan gıdaları	92.236		7.951.806		-7.859.570	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	125.758.651		10.387.354		115.371.296	
		Toplam	1.412.046.471		765.392.825		646.653.643	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	2.448.411		131.199.030		-128.750.619	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağirsaktan esya	582.398.136		2.179.676		580.218.460	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	28.424.417		5.332.391		23.092.027	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	11.139.141		34.687.632		-23.548.491	
	45	Mantar ve mantardan esya	0		1.383.058		-1.383.058	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	41.224		217.872		-176.648	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	246.317		35.582.293		-35.335.977	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	4.628.725		157.742.239		-153.113.514	
	49	Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	2.759.309		30.834.662		-28.075.353	
	50	İpek	354.736		1.182.587		-827.851	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	12.492.675		43.393.154		-30.900.479	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	493.404.491		47.381.309		446.023.182	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	963.127		6.147.664		-5.184.537	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	102.898.297		114.739.687		-11.841.390	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	151.252.692		185.002.029		-33.749.337	
		Toplam	1.393.451.698		797.005.283		596.446.415	
1991	1	Canlı hayvanlar	1.740.060		82.438.278		-80.698.218	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	925.412		29.689.162		-28.763.750	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	36.939.870		2.534.641		34.405.229	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	6.469.096		16.979.423		-10.510.326	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.211.877		1.076.390		33.135.486	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.454.016		6.211.192		8.242.824	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	151.100.256		3.962.906		147.137.351	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	677.306.878		682.766		676.624.112	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	15.023.209		1.643.564		13.379.644	
	10	Hububat	8.618.727		27.441.763		-18.823.036	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	28.900.663		1.319.111		27.581.552	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	30.553.108		11.945.261		18.607.847	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülâsalar	1.053.357		2.729.199		-1.675.842	
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.999.387		47.485		6.951.903	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	37.115.625		89.429.509		-52.313.884	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	15.957.620		1.877.164		14.080.456	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	26.979.023		8.058.088		18.920.936	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	1.830.940		9.699.440		-7.868.500	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	8.594.050		9.066.018		-471.968	
	20	Sebbe,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	235.778.005		1.271.061		234.506.944	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	4.623.519		9.348.574		-4.725.055	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	8.119.472		19.520.220		-11.430.748	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dokümentileri,hazır hayvan gıdaları	858.938		15.576.870		-14.717.932	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	181.682.843		16.617.802		165.065.040	
		Toplam	1.535.835.951		369.195.887		1.166.640.065	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	3.586.469		117.346.323		-113.759.855	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağirsaktan esya	476.271.798		2.892.715		473.379.084	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	30.132.322		3.314.432		26.817.889	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	8.968.996		64.603.649		-55.634.653	
	45	Mantar ve mantardan esya	1.870		945.981		-944.111	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	3.142		135.596		-132.453	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	276.917		32.138.311		-31.861.394	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	6.922.593		187.222.497		-180.299.905	
	49	Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	4.086.262		27.014.012		-22.927.750	
	50	İpek	32.979		805.362		-772.383	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	13.865.977		41.994.093		-28.128.115	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	438.575.587		19.486.658		419.088.929	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	516.305		4.006.510		-3.490.204	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	96.878.801		107.223.032		-10.344.232	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	142.444.414		140.198.407		2.246.007	
		Toplam	1.222.564.432		749.327.578		473.236.854	
1992	1	Canlı hayvanlar	1.488.837		86.556.064		-85.067.227	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	675.165		26.491.397		-25.816.232	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	36.714.376		3.825.769		32.888.607	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay.yumurtaları,bal vb.	6.363.727		23.358.919		-16.995.192	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	35.833.992		2.310.168		33.523.824	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.722.047		6.144.693		7.577.355	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	141.766.852	3.079.810	138.687.042			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	636.678.443	898.517	635.779.925			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	16.392.652	2.463.890	13.928.762			
	10	Hububat	11.473.678	20.417.031	-8.943.353			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,bugday gluteni	30.049.823	1.624.922	28.424.901			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	25.934.132	13.301.947	12.632.185			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	950.761	4.223.380	-3.272.619			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	5.417.614	24.000	5.393.614			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	28.771.784	78.657.905	-49.886.121			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	16.264.024	1.061.908	15.202.116			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	25.193.328	7.783.873	17.409.455			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	3.094.166	10.333.315	-7.239.149			
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	9.384.733	8.437.151	947.583			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	220.907.907	2.787.350	218.120.557			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	6.746.986	14.962.949	-8.215.963			
	22	Mesrubat,alkollü içkiler ve sirke	10.761.179	12.424.482	-1.663.303			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	126.000	21.907.680	-21.781.680			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	86.913.010	12.623.620	74.289.390			
		Toplam	1.371.625.216	365.700.740	1.005.924.477			
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	2.966.022	127.869.270	-124.903.249			
	42	Deri esya,saraciyeye esyasi,seyahat esyasi,bağırsaktan esya	414.360.259	4.052.047	410.308.212			
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkür ve mamulleri	41.495.778	8.177.436	33.318.343			
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	16.576.523	48.744.013	-32.167.490			
	45	Mantar ve mantardan esya	8.066	1.222.847	-1.214.782			
	46	Hasır:saz ve benzeri örüleblen maddelerden mamuller	22.690	179.941	-157.251			
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	87.002	38.692.096	-38.605.095			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	16.518.505	197.897.053	-181.378.548			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb basılı sanayi mamulu,el yazmaları	4.005.353	35.882.667	-31.877.314			
	50	İpek	41.272	1.676.957	-1.635.685			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	16.421.449	65.689.585	-49.268.135			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	252.157.145	37.636.209	214.520.936			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	38.409	4.617.957	-4.579.548			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	102.331.578	133.349.119	-31.017.541			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	193.790.545	158.506.504	35.284.041			
		Toplam	1.060.820.597	864.193.701	196.626.894			
1993	1	Canlı hayvanlar	1.414.182	84.524.232	-83.110.502			
	2	Etler ve yenilen sakatat	802.390	30.602.972	-29.800.582			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	32.490.992	7.021.363	25.469.629			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay yumurtaları,bal vb.	4.936.940	23.134.067	-18.197.127			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.056.857	931.522	33.125.334			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	12.863.245	8.054.623	4.808.623			
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	128.297.449	4.679.719	123.617.730			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	709.861.282	2.706.234	707.155.048			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	26.129.712	3.102.715	23.026.997			
	10	Hububat	4.145.631	90.340.874	-86.195.243			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,bugday gluteni	26.512.995	1.650.566	24.862.428			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	30.431.541	16.987.475	13.444.066			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	49.886	5.627.538	-5.577.651			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	4.035.750	35.990	3.999.759			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	14.240.401	53.408.118	-39.167.717			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	19.797.025	948.727	18.848.298			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	25.063.299	9.332.919	15.730.380			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	2.431.792	13.694.486	-11.262.693			
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	11.299.302	11.382.266	-82.965			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	247.797.141	2.919.517	244.877.625			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	8.060.747	18.017.794	-9.957.047			
	22	Mesrubat,alkollü içkiler ve sirke	10.870.312	9.605.748	1.264.564			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	274.920	15.588.229	-15.313.309			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	157.169.876	11.417.984	145.751.892			
		Toplam	1.513.033.667	425.715.678	1.087.317.989			
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	1.691.056	177.232.835	-175.541.779			
	42	Deri esya,saraciyeye esyasi,seyahat esyasi,bağırsaktan esya	395.878.131	6.057.553	389.820.578			
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkür ve mamulleri	25.405.580	11.808.249	13.597.331			
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	10.620.449	134.794.890	-124.174.441			
	45	Mantar ve mantardan esya	0	1.283.154	-1.283.154			
	46	Hasır:saz ve benzeri örüleblen maddelerden mamuller	18.338	414.934	-396.595			
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.818	37.082.467	-36.999.649			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	12.101.974	328.625.163	-316.523.188			

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.461.462	110.866.937			-104.405.475	
	50	İpek	271.240	1.660.831			-1.389.592	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	14.559.979	77.543.046			-62.983.067	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	253.212.649	40.897.754			212.314.895	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	11.922	8.447.718			-8.435.796	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	119.384.086	128.803.131			-9.419.045	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	174.361.440	193.371.695			-19.010.255	
		Toplam	1.014.061.124	1.258.890.357			-244.829.232	
1994	1	Canlı hayvanlar	1.424.575	15.659.989			-14.235.415	
	2	Etler ve yenilen sakatat	878.670	9.515.721			-8.637.051	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	38.322.753	9.342.352			28.980.401	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	6.565.830	16.723.631			-10.157.801	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.154.379	866.354			33.288.024	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	12.424.331	5.171.987			7.252.344	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	139.648.262	3.845.949			135.802.314	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	814.831.908	1.094.850			813.737.057	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	16.184.772	2.510.973			13.673.799	
	10	Hububat	8.169.456	41.697.607			-33.528.150	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	40.132.146	999.691			39.132.455	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	32.764.551	15.250.105			17.514.446	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalat	494.321	6.107.282			-5.612.960	
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.307.528	12.226			6.295.302	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	18.177.140	60.052.544			-41.875.405	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	26.198.008	506.176			25.691.833	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	23.422.128	3.956.696			19.465.433	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	2.749.951	13.409.584			-10.659.633	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	12.991.262	9.580.813			3.410.449	
	20	Sebzeye,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	349.247.416	1.608.144			347.639.272	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	6.943.198	17.587.005			-10.643.808	
	22	Meşrubat,alkollü içki ve sirke	11.932.739	12.930.439			-997.700	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve değümleri,hazır hayvan gıdaları	1.489.242	14.358.878			-12.869.636	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	146.509.282	12.165.650			134.343.632	
		Toplam	1.751.963.848	274.954.646			1.477.009.202	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	8.766.572	188.587.735			-179.821.164	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	334.771.588	4.150.750			330.620.839	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	37.427.685	15.285.225			22.142.460	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	17.423.081	71.637.449			-54.214.368	
	45	Mantar ve mantardan eşya	0	1.059.078			-1.059.078	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	6.659	350.469			-343.810	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.739	22.414.290			-22.331.551	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	32.514.967	220.351.127			-187.836.160	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.253.238	67.283.808			-61.030.570	
	50	İpek	669.279	1.186.539			-517.261	
	51	Yün,kıl,at kılı: bunların iplik ve dokumaları	25.287.800	67.947.514			-42.659.714	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	320.217.672	59.357.455			260.860.217	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	1.625.692	18.392.757			-16.767.064	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	142.476.186	113.279.919			29.196.267	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	216.171.005	130.844.102			85.326.904	
		Toplam	1.143.694.163	982.128.217			161.565.947	
1995	1	Canlı hayvanlar	2.248.638	231.875.852			-229.627.214	
	2	Etler ve yenilen sakatat	784.401	69.749.808			-68.965.407	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	34.259.309	13.392.971			20.866.338	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	7.218.210	29.705.592			-22.487.382	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.326.723	1.579.982			39.746.741	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	13.399.414	7.997.176			5.402.238	
	7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	163.165.564	5.033.312			158.132.251	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	949.881.783	2.646.258			947.235.526	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	17.220.431	4.441.720			12.778.711	
	10	Hububat	5.809.625	99.827.133			-94.017.508	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	27.073.887	4.208.560			22.865.328	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	47.711.255	24.398.978			23.312.276	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalat	471.244	8.257.143			-7.785.899	
	14	Örülmeve elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.882.182	119.588			8.762.594	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	96.126.633	125.370.325			-29.243.692	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	37.315.862	592.732			36.723.130	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	13.823.832	136.224.981			-122.401.149	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	5.030.515	19.064.800			-14.034.285	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	13.043.356	13.157.027			-113.671	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	375.165.741	3.458.231			371.707.511	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	7.790.492	32.801.058			-25.010.566	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	14.087.304	14.249.207			-161.903	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	317.609	19.883.832			-19.566.223	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	139.383.612	8.371.242			131.012.371	
	Toplam		2.021.537.622	876.407.508			1.145.130.116	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	11.153.019	286.527.958			-275.374.939	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağırsaktan esya	349.049.107	6.634.022			342.415.085	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	41.320.242	26.341.937			14.978.305	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	20.473.330	63.279.113			-42.805.783	
	45	Mantar ve mantardan esya	5.586	1.935.440			-1.929.854	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	109.371	627.178			-517.808	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	1.164.956	35.552.848			-34.387.893	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	28.308.692	407.626.713			-379.318.021	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	7.241.501	53.975.056			-46.733.555	
	50	İpek	439.352	1.715.736			-1.276.384	
	51	Yün,kıl at kılı:bunların iplik ve dokumaları	31.545.753	125.017.771			-93.472.019	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	303.131.282	125.951.497			177.179.785	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	463.081	15.266.736			-14.803.654	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	235.659.000	164.269.127			71.389.872	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	286.148.731	221.831.301			64.317.430	
	Toplam		1.316.213.003	1.536.552.433			-220.339.433	
1996	1	Canlı hayvanlar	1.694.149	124.043.652			-122.349.503	
	2	Etler ve yenilen sakatat	757.587	24.493.282			-23.735.695	
	3	Bahıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	37.863.112	17.476.230			20.386.882	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay yumurtaları,bal vb.	10.441.280	31.528.760			-21.087.480	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	42.584.532	2.997.019			39.587.513	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.541.787	14.783.864			-242.077	
	7	Yenilen sebzeler ve baki kök ve yumrular	169.743.114	9.224.746			160.518.368	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turungil ve kavun kabuğu	850.789.017	5.527.720			845.261.297	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	19.576.176	4.125.955			15.450.221	
	10	Hububat	5.783.821	164.214.526			-158.430.705	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intilim,buğday gluteni	28.741.624	4.483.447			24.258.177	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	36.791.758	22.306.071			14.485.687	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	198.734	10.170.256			-9.971.522	
	14	Örümleye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	13.564.308	210.525			13.353.783	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	49.279.242	64.109.746			-14.830.504	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	48.513.758	1.077.493			47.436.265	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	19.537.686	152.917.413			-133.379.727	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	2.605.753	22.265.917			-19.660.164	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	12.392.294	21.864.477			-9.472.183	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	394.672.403	4.933.131			389.739.272	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	12.313.907	65.789.429			-53.475.522	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	16.751.592	19.751.668			-3.000.076	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	667.198	20.788.123			-20.120.925	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	237.225.180	15.252.166			221.973.014	
	Toplam		15.440.894	389.691.857			-374.250.963	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	282.474.550	18.440.293			264.034.257	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağırsaktan esya	37.986.901	45.953.748			-7.966.847	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	22.752.424	83.958.474			-61.206.050	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	3.043	2.615.705			-2.612.662	
	45	Mantar ve mantardan esya	93.529	859.740			-766.211	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	109.371	627.178			-517.808	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	95.410	24.905.017			-24.809.607	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	24.362.718	491.571.203			-467.208.485	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	7.204.211	66.561.216			-59.357.005	
	50	İpek	741.358	6.616.969			-5.875.611	
	51	Yün,kıl at kılı:bunların iplik ve dokumaları	31.747.614	208.856.924			-177.109.310	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	389.398.610	215.606.819			173.791.791	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	575.914	13.903.855			-13.327.941	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	152.984.046	213.480.737			-60.496.691	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	279.251.162	323.471.589			-44.220.427	
	Toplam		3.272.142.396	2.930.829.762			341.312.634	
1997	1	Canlı hayvanlar	1.978.843	11.947.697			-9.968.854	
	2	Etler ve yenilen sakatat	932.867	567.319			365.548	
	3	Bahıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	49.503.600	29.371.122			20.132.478	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay yumurtaları,bal vb.	14.713.142	23.243.279			-8.530.137	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	45.379.377	3.255.718			42.123.659	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
6		Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	15.833.398	17.809.811			-1.976.413	
7		Yenilen sebze ve meyvalar,sanayi bitkileri,yumrular	133.102.062	6.418.033			126.684.029	
8		Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	977.172.518	3.121.188			974.051.330	
9		Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	26.127.578	4.529.678			21.597.900	
10		Hububat	4.782.221	116.426.773			-111.644.552	
11		Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	42.282.873	3.404.399			38.878.474	
12		Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	35.737.822	34.134.264			1.603.558	
13		Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	220.473	11.221.543			-11.001.070	
14		Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.909.691	92.706			10.816.985	
15		Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	52.128.189	106.857.816			-54.729.627	
16		Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	54.660.230	846.346			53.813.884	
17		Şeker ve şeker mamulleri	22.769.471	31.804.717			-9.035.246	
18		Kakao ve kakao müstahzarları	4.050.764	25.473.729			-21.422.965	
19		Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	11.524.454	26.265.105			-14.740.651	
20		Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	426.508.702	8.405.825			418.102.877	
21		Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	12.519.076	64.011.876			-51.492.800	
22		Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	17.622.205	11.544.994			6.077.211	
23		Gıda sanayii kalıntı ve doküntüleri,hazır hayvan gıdaları	711.333	16.305.223			-15.593.890	
24		Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	217.718.165	26.639.036			191.079.129	
		Toplam	2.178.889.054	583.698.197			1.595.190.857	
41		Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	28.579.669	364.056.821			-335.477.152	
42		Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	237.989.543	19.022.929			218.966.614	
43		Postlar,kürkler,taklı kürk ve mamulleri	51.032.358	77.956.157			-26.923.799	
44		Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	20.666.767	79.142.587			-58.475.820	
45		Mantar ve mantardan eşya	963	2.607.447			-2.606.484	
46		Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	96.928	835.842			-738.914	
47		Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	377.107	31.537.088			-31.159.981	
48		Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	21.730.084	552.660.099			-530.930.015	
49		Basilı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	10.589.633	71.326.883			-60.737.250	
50		İpek	925.244	7.416.184			-6.490.940	
51		Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	43.875.014	216.709.109			-172.834.095	
52		Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	411.144.643	297.547.314			113.597.329	
53		Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	991.373	15.824.799			-14.833.426	
54		Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	187.921.789	253.004.499			-64.082.710	
55		Sentetik ve suni devamsız lifler	283.309.743	337.914.718			-54.604.975	
		Toplam	1.299.230.858	2.327.562.476			-1.028.331.618	
1998		Canlı hayvanlar	973.238	16.427.487			-15.454.249	
2		Etiler ve yenilen sakatat	788.689	207.927			580.762	
3		Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	24.244.870	19.609.550			4.635.320	
4		Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay,yumurtaları,bal vb.	10.037.569	30.356.218			-20.318.649	
5		Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	43.810.559	3.190.248			40.620.311	
6		Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	15.833.123	25.192.080			-9.358.957	
7		Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	108.332.226	8.138.844			100.193.382	
8		Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	943.058.010	5.661.935			937.396.075	
9		Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	31.615.910	5.286.088			26.329.822	
10		Hububat	32.208.858	87.011.031			-54.802.173	
11		Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	39.626.307	4.691.418			34.934.889	
12		Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	40.982.311	31.557.988			9.424.323	
13		Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	98.871	14.344.198			-14.245.327	
14		Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	10.249.146	105.349			10.143.797	
15		Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	46.255.413	113.364.254			-67.108.841	
16		Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	53.602.818	1.619.517			51.983.301	
17		Şeker ve şeker mamulleri	24.583.872	10.416.499			14.167.373	
18		Kakao ve kakao müstahzarları	2.771.352	23.954.324			-21.182.972	
19		Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	11.702.551	31.647.768			-19.945.217	
20		Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	420.353.336	17.286.335			403.067.001	
21		Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	12.536.499	65.399.665			-52.863.166	
22		Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	18.022.176	10.444.793			7.577.383	
23		Gıda sanayii kalıntı ve doküntüleri,hazır hayvan gıdaları	157.892	18.627.505			-18.469.613	
24		Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	163.717.759	29.904.494			133.813.265	
		Toplam	2.055.563.355	574.445.515			1.481.117.840	
41		Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	22.304.958	268.931.103			-246.626.145	
42		Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	223.999.664	25.047.424			198.952.240	
43		Postlar,kürkler,taklı kürk ve mamulleri	37.585.639	51.428.238			-13.842.599	
44		Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	17.181.206	83.141.398			-65.960.192	
45		Mantar ve mantardan eşya	10.266	2.402.928			-2.392.662	
46		Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	107.198	834.869			-727.671	
47		Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	155.622	35.739.091			-35.583.469	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	27.496.999	535.918.222	-508.421.223			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	8.739.703	71.683.081	-62.943.378			
	50	İpek	756.650	7.435.675	-6.679.025			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	46.618.209	183.008.917	-136.390.708			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	478.664.121	223.150.848	255.513.273			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	468.418	18.655.220	-18.186.802			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	199.313.863	245.328.494	-46.014.631			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	313.980.299	304.839.762	9.140.537			
		Toplam	1.377.382.815	2.057.545.270	-680.162.455			
1999	1	Canlı hayvanlar	1.565.683	15.985.858	-14.420.175			
	2	Etler ve yenilen sakatat	928.878	74.425	854.453			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	46.550.757	15.957.646	30.593.111			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	9.076.322	30.949.862	-21.873.540			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.047.392	3.029.782	38.017.610			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	14.390.438	19.309.961	-4.919.523			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	101.024.373	12.357.655	88.666.718			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	832.174.929	8.325.079	823.849.850			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	24.774.225	3.252.157	21.522.068			
	10	Hububat	21.631.890	87.735.983	-66.104.093			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	31.920.818	5.100.382	26.820.436			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	35.805.765	32.787.742	3.018.023			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalar	101.056	15.454.466	-15.353.410			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	11.279.809	114.133	11.165.676			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	131.249.717	100.936.632	30.313.085			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	33.462.021	509.399	32.952.622			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	25.324.731	10.980.508	14.344.223			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	12.135.721	20.516.121	-8.380.400			
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	11.474.509	29.635.419	-18.160.910			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	392.124.968	17.560.906	374.564.062			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	11.174.134	76.985.052	-65.810.918			
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	21.057.575	12.678.658	8.378.917			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktümleri,hazır hayvan gıdaları	127.364	24.015.000	-23.887.636			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	219.596.889	10.820.769	208.776.120			
		Toplam	2.029.999.964	555.073.595	1.474.926.369			
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	15.061.405	110.815.010	-95.753.605			
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	202.880.851	16.772.009	186.108.842			
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	38.163.432	20.253.355	17.910.077			
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	16.852.004	51.013.226	-34.161.222			
	45	Mantar ve mantardan eşya	11.889	2.198.139	-2.186.250			
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	44.693	592.854	-548.161			
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	101.255	36.534.345	-36.433.090			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	26.055.789	536.431.330	-510.375.541			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	7.638.212	55.265.866	-47.627.654			
	50	İpek	900.259	4.349.874	-3.449.615			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	58.734.471	163.379.642	-104.645.171			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	477.470.941	236.335.138	241.135.803			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	1.831.761	16.703.230	-14.871.469			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	205.446.651	247.796.713	-42.350.062			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	311.242.462	298.964.278	12.278.184			
		Toplam	1.362.436.075	1.797.405.009	-434.968.934			
2000	1	Canlı hayvanlar	1.521.649	21.175.411	-19.653.762			
	2	Etler ve yenilen sakatat	493.491	157.618	335.873			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	29.948.451	19.532.414	10.416.037			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	4.706.753	26.605.664	-21.898.911			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	36.937.632	4.327.756	32.609.876			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	9.236.634	15.981.663	-6.745.029			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	96.825.933	6.871.951	89.953.982			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	690.670.600	6.570.850	684.099.750			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	23.231.711	3.443.656	19.788.055			
	10	Hububat	47.018.980	85.416.766	-38.397.786			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	26.190.363	4.126.092	22.064.271			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	24.372.147	40.054.267	-15.682.120			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalar	111.855	16.043.994	-15.932.139			
	14	Örülmeyle elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	9.386.698	59.904	9.326.794			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	16.891.003	78.258.995	-61.367.992			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	38.216.539	604.068	37.612.471			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	30.660.053	9.866.539	20.793.694			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	13.971.037	25.001.936	-11.030.899			

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	19	Esasım hububat.un.niştasta,süt teşkil eden müstahzarlar	15.344.840	30.082.680			-14.737.840	
	20	Sebze,mevya,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	328.712.897	13.052.823			315.660.074	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	10.700.350	88.933.266			-78.232.916	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	16.817.990	12.765.132			4.052.858	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	445.161	27.639.426			-27.194.265	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	172.965.137	12.767.822			160.197.315	
	Toplam		1.645.377.904	549.340.513			1.096.037.391	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	15.016.848	212.441.251			-197.424.403	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağırsaktan esya	221.027.295	18.702.301			202.324.994	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	35.780.199	55.599.146			-19.818.947	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	16.436.700	113.961.023			-97.524.323	
	45	Mantar ve mantardan esya	24.993	2.406.561			-2.381.568	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	46.187	501.097			-454.910	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	82.546	38.195.064			-38.112.518	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	31.455.961	629.888.465			-598.432.504	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	8.716.112	63.948.648			-55.232.536	
	50	İpek	1.759.668	4.666.145			-2.906.477	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	52.300.129	173.165.894			-120.865.765	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	435.752.665	265.043.438			170.709.227	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	3.474.947	15.674.565			-12.199.618	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	264.497.775	248.782.234			15.715.541	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	295.499.211	309.273.283			-13.774.072	
	Toplam		1.381.871.236	2.152.249.115			-770.377.879	
2001	1	Canlı hayvanlar	1.325.605	10.377.033			-9.051.428	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	712.237	16.383			695.854	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diger omurgasızlar	39.185.135	2.533.092			36.652.043	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	7.277.683	15.880.603			-8.602.920	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	26.124.327	1.373.419			24.750.908	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	11.233.166	9.712.901			1.520.265	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	108.972.359	2.276.531			106.695.828	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	802.719.671	4.529.604			798.190.067	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	22.985.564	2.955.072			20.030.492	
	10	Hububat	32.274.336	24.625.077			7.649.259	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,niştasta,iniilin,buğday gluteni	20.607.222	4.377.764			16.229.458	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	32.164.727	21.700.642			10.464.085	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	222.885	16.881.378			-16.658.493	
	14	Örilmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	11.796.791	34.727			11.762.064	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	98.700.571	45.131.168			53.569.403	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	17.621.499	188.731			17.432.768	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	29.382.861	6.713.513			22.669.348	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	12.889.888	22.026.881			-9.136.993	
	19	Esasım hububat.un.niştasta,süt teşkil eden müstahzarlar	19.978.986	28.372.267			-8.393.281	
	20	Sebze,mevya,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	364.332.059	8.023.905			356.308.154	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	14.486.160	80.869.903			-66.383.743	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	19.627.173	11.779.569			7.847.604	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	501.844	18.381.235			-17.879.391	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	111.374.329	12.903.162			98.471.167	
	Toplam		1.806.497.078	351.664.560			1.454.832.518	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	14.164.586	233.198.653			-219.034.067	
	42	Deri esya,saracıye esyası,seyahat esyası,bağırsaktan esya	240.668.147	17.730.631			222.937.516	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkler ve mamulleri	30.197.859	76.590.608			-46.392.749	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul esya:odun kömürü	20.871.986	53.983.106			-33.111.120	
	45	Mantar ve mantardan esya	34.528	2.540.246			-2.505.718	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	85.308	314.976			-229.668	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	2.158	43.951.182			-43.949.024	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan esya	60.163.145	480.762.242			-420.599.097	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	6.711.161	62.087.549			-55.376.388	
	50	İpek	1.731.241	3.010.230			-1.278.989	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	54.600.336	143.024.957			-88.424.621	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	532.833.833	259.114.601			273.719.232	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.371.085	20.932.339			-18.561.254	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	247.774.317	226.336.329			21.437.988	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	296.238.430	288.625.993			7.612.437	
	Toplam		1.508.448.120	1.912.203.642			-403.755.522	
2002	1	Canlı hayvanlar	1.498.054	8.349.222			-6.851.168	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	1.212.100	9.723			1.202.377	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diger omurgasızlar	63.446.757	6.240.885			57.205.872	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	27.546.427	30.997.795			-3.451.368	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Yüzde	Dolar	Yüzde	Dolar	Yüzde
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	34.185.521		2.001.263		32.184.258	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	18.356.075		11.141.531		7.214.544	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	128.534.481		7.795.816		120.738.665	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemiştir,turuncgil ve kavun kabuğu	763.634.844		8.466.675		755.168.169	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	22.144.234		2.813.356		19.330.878	
	10	Hububat	28.482.981		92.975.757		-64.492.776	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,ıntülin,buğday gluteni	18.338.878		8.280.306		10.058.572	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	30.533.123		30.486.590		46.533	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusal	45.183		23.035.988		-22.990.805	
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	5.762.304		74.121		5.688.183	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	34.508.086		62.806.780		-28.298.694	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	18.032.934		311.432		17.721.502	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	31.837.471		8.219.560		23.617.911	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	11.330.828		31.710.688		-20.379.860	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	27.978.461		31.354.242		-3.375.781	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiştir konserveleri	356.249.939		11.365.712		344.884.227	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	22.668.620		107.537.852		-84.869.232	
	22	Mesrubat,alkollü içkiler ve sirke	23.736.220		8.222.227		15.513.993	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.056.836		25.280.146		-24.223.310	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	149.509.221		28.382.889		121.126.332	
	Toplam		1.820.629.578		547.860.556		1.272.769.022	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	11.071.054		328.625.967		-317.554.913	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	215.580.115		23.755.049		191.825.066	
	43	Postlar,kürkler,taklii kürkür ve mamulleri	47.310.244		96.339.249		-49.029.005	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	28.782.495		69.935.735		-41.153.240	
	45	Mantar ve mantardan eşya	797		2.698.452		-2.697.655	
	46	Hasırsaz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	140.593		283.023		-142.430	
	47	Odon hamuru:lifli selulozik maddelerin hamurları,hurdalar	278.207		62.669.690		-62.391.483	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	73.478.788		629.239.428		-555.760.640	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb basılı sanayi mamulu,el yazmaları	8.054.230		72.373.436		-64.319.206	
	50	İpek	1.762.943		3.424.107		-1.661.164	
	51	Yün,kıl,at kılı:bulunların iplik ve dokumaları	52.979.757		170.987.075		-118.007.318	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	434.988.136		316.968.127		118.020.009	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	2.800.080		27.773.878		-24.973.798	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	253.744.635		269.236.246		-15.491.611	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	273.198.470		374.866.411		-101.667.941	
	Toplam		1.404.170.544		2.449.175.873		-1.045.005.329	
2003	1	Canlı hayvanlar	2.286.014		6.065.901		-3.779.887	
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.304.657		115.603		1.189.054	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	95.509.753		15.568.355		79.941.398	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay,yumurtaları,bal vb.	30.712.354		36.944.375		-6.232.021	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	41.347.821		1.175.237		40.172.584	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	24.112.489		14.548.696		9.563.793	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	175.153.429		7.884.744		167.268.685	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemiştir,turuncgil ve kavun kabuğu	883.617.107		7.240.944		876.376.163	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	23.227.324		2.868.903		20.358.421	
	10	Hububat	16.285.911		142.237.729		-125.951.818	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,ıntülin,buğday gluteni	17.804.879		8.518.311		9.286.568	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	38.623.839		36.212.572		2.411.267	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusal	223.439		35.419.673		-35.196.234	
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	6.931.475		149.618		6.781.857	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	111.302.879		72.779.389		38.523.490	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	26.400.183		658.894		25.741.289	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	41.137.693		13.584.550		27.553.143	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	27.704.867		45.560.364		-17.855.497	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	42.464.845		50.251.107		-7.786.262	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiştir konserveleri	454.644.852		9.413.727		445.231.125	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	27.543.370		117.081.786		-89.538.416	
	22	Mesrubat,alkollü içkiler ve sirke	26.123.847		10.892.548		15.231.299	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	738.703		26.485.406		-25.746.703	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	162.913.779		46.589.493		116.324.286	
	Toplam		2.278.115.509		708.247.925		1.569.867.584	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	13.775.067		353.870.397		-340.095.330	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	212.193.730		30.571.064		181.622.666	
	43	Postlar,kürkler,taklii kürkür ve mamulleri	54.972.447		87.907.781		-32.935.334	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	37.430.506		107.269.471		-69.838.965	
	45	Mantar ve mantardan eşya	5.183		3.180.818		-3.175.635	
	46	Hasırsaz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	121.217		551.422		-430.205	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	112.151	70.244.081	-70.131.930			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	78.751.833	840.591.954	-761.840.121			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	9.642.990	79.455.859	-69.812.869			
	50	İpek	2.698.006	3.685.860	-987.854			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	60.248.300	202.014.432	-141.766.132			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	496.825.305	349.378.360	147.446.945			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	6.923.001	33.603.975	-26.680.974			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	320.918.241	286.599.532	34.318.709			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	285.876.871	403.033.914	-117.157.043			
		Toplam	1.580.494.848	2.851.958.920	-1.271.464.072			
2004	1	Canlı hayvanlar	2.052.465	7.602.513	-5.550.048			
	2	Etler ve yenilen sakatat	2.325.014	189.444	2.135.570			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	110.294.872	13.532.209	96.762.663			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	13.023.471	41.205.435	-28.181.964			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	42.277.323	1.860.247	40.417.076			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	26.134.077	21.407.040	4.727.037			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	203.394.853	10.316.777	193.078.076			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.258.692.688	10.491.780	1.248.200.908			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	26.091.831	3.808.751	22.283.080			
	10	Hububat	12.877.195	68.624.313	-55.747.118			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	24.287.982	10.967.521	13.320.461			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	36.719.805	46.516.114	-9.796.309			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusal	146.462	37.721.606	-37.575.144			
	14	Örülme elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.548.035	119.496	8.428.539			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	69.661.886	61.763.895	7.897.991			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	28.826.084	648.971	28.177.113			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	60.829.462	16.452.734	44.376.728			
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	30.214.614	56.847.014	-26.632.400			
	19	Esasım hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	49.506.507	63.331.464	-13.825.407			
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	681.555.904	16.475.307	665.080.597			
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	36.724.295	173.366.227	-136.641.932			
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	33.411.021	24.711.258	8.699.763			
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döüntüleri,hazır hayvan gıdaları	474.672	38.356.003	-37.881.331			
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	170.651.157	74.745.035	95.906.122			
		Toplam	2.928.721.225	801.061.154	2.127.660.071			
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	17.096.683	348.724.660	-331.627.977			
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	211.571.472	31.350.042	180.221.430			
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	60.296.161	67.365.526	-7.069.365			
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	37.664.569	156.503.352	-118.838.783			
	45	Mantar ve mantardan eşya	27.078	4.599.713	-4.572.635			
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebil maddelerden mamuller	114.567	348.345	-233.778			
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	65.995	66.835.584	-66.769.589			
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	90.505.108	1.117.011.179	-1.026.506.071			
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	14.940.750	99.575.856	-84.635.106			
	50	İpek	3.584.581	7.339.749	-3.755.168			
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	71.096.505	231.997.047	-160.900.542			
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	588.018.750	415.580.560	172.438.190			
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	7.495.401	33.963.447	-26.468.046			
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	380.789.933	321.949.474	58.840.459			
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	337.075.368	470.039.770	-132.964.402			
		Toplam	1.820.342.921	3.373.184.304	-1.552.841.383			
2005	1	Canlı hayvanlar	2.004.225	9.544.243	-7.539.418			
	2	Etler ve yenilen sakatat	1.848.252	78.662	1.769.590			
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	124.599.197	13.109.937	111.489.260			
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	5.269.984	39.839.687	-34.569.703			
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	37.032.964	2.837.332	34.195.632			
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	25.194.521	30.971.688	-5.777.167			
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	236.551.582	11.032.417	225.519.165			
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.664.481.029	17.526.636	1.646.954.393			
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	24.122.828	5.267.155	18.855.673			
	10	Hububat	22.072.092	49.546.422	-27.474.330			
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,intülin,buğday gluteni	41.063.379	13.298.583	27.764.796			
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	43.010.732	66.929.219	-23.918.487			
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusal	270.796	34.369.731	-34.098.935			
	14	Örülme elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	8.226.874	204.146	8.022.728			
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	205.238.185	82.143.320	123.094.865			
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	32.897.646	563.861	32.333.785			
	17	Şeker ve şeker mamulleri	63.281.196	16.835.804	46.445.392			

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar		Dolar		Dolar	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	33.844.224		54.198.794		-20.354.570	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	50.143.803		70.522.879		-20.379.076	
	20	Sebze,mevya,bitki parçaları,sert kabuklu yeşil konserveleri	917.228.978		34.088.268		883.140.710	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	59.628.083		212.488.375		-152.860.292	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	37.539.469		21.788.860		15.750.609	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	1.290.540		42.649.137		-41.358.597	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	233.488.076		108.353.066		125.135.010	
		Toplam	3.870.329.255		938.188.222		2.932.141.033	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	20.098.477		275.088.149		-254.989.672	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,sevahat eşyası,bağırsaktan eşya	214.718.159		42.346.438		172.371.721	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkür ve mamulleri	60.760.554		60.816.161		-55.607	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	33.416.574		236.389.525		-202.972.951	
	45	Mantar ve mantardan eşya	44.406		5.440.038		-5.395.632	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	105.403		259.256		-153.853	
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	88.801		78.176.683		-78.087.882	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	107.467.197		1.199.506.719		-1.092.039.522	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	17.617.008		114.123.477		-96.506.469	
	50	İpek	1.417.974		8.621.072		-7.203.098	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	76.758.171		213.799.398		-137.041.227	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	570.115.805		397.094.856		173.020.949	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	8.334.743		30.160.948		-21.826.205	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	384.483.187		321.173.552		63.309.635	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	343.069.531		471.508.316		-128.438.785	
		Toplam	1.838.495.990		3.454.504.588		-1.616.008.598	
2006	1	Canlı hayvanlar	3.876.874		13.808.539		-9.931.665	
	2	Etlere ve yenilen sakatat	1.867.881		58.298		1.809.583	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	149.751.632		26.961.761		122.789.871	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kimes hay yumurtaları,bal vb.	4.750.558		28.440.801		-23.690.243	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	28.193.335		4.526.303		23.667.032	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	27.177.078		43.735.974		-16.558.896	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumrular	232.671.090		14.096.837		218.574.253	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yeşil,turnoçgil ve kavun kabuğu	1.458.509.873		27.618.290		1.430.891.583	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	25.201.382		6.586.239		18.615.143	
	10	Hububat	53.703.188		32.046.246		21.656.942	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,bugday gluteni	31.021.957		16.608.240		14.413.717	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	49.639.013		63.721.382		-14.082.369	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsü ve hülusal	1.469.418		24.560.545		-23.091.127	
	14	Örilmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	5.310.857		100.348		5.210.509	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	85.889.882		33.457.437		52.432.445	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	24.897.148		549.286		24.347.862	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	61.842.919		20.557.913		41.285.006	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	20.658.347		67.195.615		-46.537.268	
	19	Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	54.821.132		85.479.540		-30.658.408	
	20	Sebze,mevya,bitki parçaları,sert kabuklu yeşil konserveleri	768.237.645		36.614.520		731.623.125	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	121.697.579		253.730.360		-132.032.781	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	53.217.957		39.810.908		13.407.049	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve döktüntüleri,hazır hayvan gıdaları	733.521		62.026.200		-61.292.679	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	271.163.227		107.034.418		164.128.809	
		Toplam	3.536.303.493		1.009.326.300		2.526.977.193	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	25.735.180		333.393.593		-307.658.413	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,sevahat eşyası,bağırsaktan eşya	233.349.903		49.946.264		183.403.639	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürkür ve mamulleri	91.784.283		72.842.187		18.942.096	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	38.038.443		187.895.567		-149.857.124	
	45	Mantar ve mantardan eşya	31.206		5.641.468		-5.610.262	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	192.873		213.461		-20.588	
	47	Odon hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	131.156		110.460.290		-110.329.134	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	134.399.065		1.392.980.480		-1.258.581.415	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	19.411.003		105.599.215		-86.188.212	
	50	İpek	983.177		9.707.590		-8.724.413	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	79.786.726		207.513.299		-127.726.573	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	682.267.687		418.275.276		263.992.411	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	7.302.927		30.013.132		-22.710.205	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	482.638.614		328.001.984		154.636.630	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	411.065.938		523.755.121		-112.689.183	
		Toplam	2.207.118.181		3.776.238.927		-1.569.120.746	
2007	1	Canlı hayvanlar	4.147.115		10.381.348		-6.234.233	
	2	Etlere ve yenilen sakatat	1.823.627		29.937		1.793.690	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	201.621.677		22.034.736		179.586.941	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat		İthalat		D.Tic.Deng.	
			Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar	Dolar
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	1.121.658		41.339.065		-40.217.407	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	28.695.339		6.675.337		22.020.002	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	28.453.125		47.390.040		-18.936.915	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumurlar	273.565.153		18.624.809		254.940.344	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.577.088.756		22.473.437		1.554.615.319	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	32.872.193		8.372.249		24.499.944	
	10	Hububat	16.046.430		161.198.143		-145.151.713	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,iniilin,buğday gluteni	40.112.278		17.147.478		22.964.800	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	53.737.919		73.537.929		-19.800.010	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	2.900.039		14.867.995		-11.967.956	
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	4.191.436		153.997		4.037.439	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	46.555.130		40.223.055		6.332.075	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	27.850.534		758.773		27.091.761	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	84.343.320		19.473.092		64.870.228	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	22.160.220		74.119.260		-51.959.040	
	19	Esasını hububat.un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	68.228.625		105.594.205		-37.365.580	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	884.392.218		46.311.852		838.080.366	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	178.519.168		282.240.841		-103.721.673	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	61.625.883		52.788.950		8.836.933	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	366.281		73.592.907		-73.226.626	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	208.043.645		98.823.336		109.220.309	
	Toplam		3.848.461.769		1.238.152.771		2.610.308.998	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	28.872.994		322.425.983		-293.552.989	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağrsaktan eşya	284.523.213		71.349.081		213.174.132	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürk ve mamulleri	71.430.306		73.529.771		-2.099.465	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	50.270.641		259.155.174		-208.884.533	
	45	Mantar ve mantardan eşya	62.490		6.412.806		-6.350.316	
	46	Hasır:saz ve benzeri örülebilan maddelerden mamuller	107.429		250.907		-143.478	
	47	Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	132.247		130.877.407		-130.745.165	
	48	Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	215.759.806		1.530.189.781		-1.314.429.970	
	49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	28.746.546		120.413.956		-91.667.410	
	50	İpek	1.434.798		11.310.020		-9.875.222	
	51	Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	98.066.359		230.976.584		-132.910.225	
	52	Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	749.176.248		356.845.285		392.330.963	
	53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	11.873.185		30.150.703		-18.277.518	
	54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	595.238.919		356.074.635		239.164.284	
	55	Sentetik ve suni devamsız lifler	420.920.838		548.193.637		-127.272.799	
	Toplam		2.556.616.019		4.048.155.730		-1.491.539.711	
2008	1	Canlı hayvanlar	3.827.537		18.983.778		-15.156.241	
	2	Etiler ve yenilen sakatat	1.970.468		90.285		1.880.183	
	3	Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	239.289.007		16.110.522		223.178.485	
	4	Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	1.861.271		47.929.488		-46.068.217	
	5	Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahzarlar	33.144.593		4.831.916		28.312.677	
	6	Canlı bitkiler ve çiçekçilik müstahzarları	25.304.907		52.952.931		-27.648.024	
	7	Yenilen sebze ve bazı kök ve yumurlar	261.024.058		21.195.908		239.828.150	
	8	Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	1.503.669.406		24.505.789		1.479.163.617	
	9	Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	35.844.608		10.808.382		25.036.226	
	10	Hububat	21.701.106		342.120.798		-320.419.692	
	11	Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,iniilin,buğday gluteni	39.956.988		18.927.440		21.029.548	
	12	Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	64.701.576		108.103.997		-43.402.421	
	13	Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülusalalar	1.392.798		17.611.738		-16.218.940	
	14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahzarlar	7.762.383		193.249		7.569.134	
	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	36.134.476		37.093.684		-959.208	
	16	Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	26.629.084		992.968		25.636.116	
	17	Şeker ve şeker mamulleri	107.516.127		30.525.659		76.990.468	
	18	Kakao ve kakao müstahzarları	21.676.384		98.591.526		-76.915.142	
	19	Esasını hububat.un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	93.382.941		135.339.770		-41.956.829	
	20	Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	904.355.251		49.573.040		854.782.211	
	21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	210.962.604		263.703.165		-52.740.561	
	22	Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	58.587.728		60.320.244		-1.732.516	
	23	Gıda sanayii kalıntı ve dökontüleri,hazır hayvan gıdaları	2.884.428		90.326.358		-87.441.930	
	24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	248.907.738		118.247.725		130.660.013	
	Toplam		3.952.487.467		1.569.080.360		2.383.407.107	
	41	Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	28.299.185		253.910.020		-225.610.835	
	42	Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağrsaktan eşya	317.990.839		98.221.870		219.768.969	
	43	Postlar,kürkler,taklit kürk ve mamulleri	56.785.836		54.236.537		2.549.299	
	44	Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	47.118.434		254.739.141		-207.620.707	
	45	Mantar ve mantardan eşya	106.783		6.405.670		-6.298.887	

Yıl	Fasıl	Fasıl adı	İhracat	İthalat	D.Tic.Deng.
			Dolar	Dolar	Dolar
46		Hasır:saz ve benzeri örülebilen maddelerden mamuller	103.594	217.093	-113.499
47		Odun hamuru:lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	346.036	159.782.147	-159.436.111
48		Kağıt ve karton:kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	265.104.621	1.600.134.614	-1.335.029.993
49		Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	32.076.460	136.831.348	-104.754.888
50		İpek	832.109	13.971.622	-13.139.513
51		Yün,kıl,at kılı:bunların iplik ve dokumaları	97.559.974	233.360.347	-135.800.373
52		Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	731.765.599	352.898.243	378.867.356
53		Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	11.258.371	22.607.137	-11.348.766
54		Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	559.887.906	306.064.148	253.823.758
55		Sentetik ve suni devamsız lifler	376.111.143	529.033.694	-152.922.551
	Toplam		2.525.346.890	4.022.413.631	-1.497.066.741

Ek.5: Dış Ticaret Endeksi Değişim Oranları

Yıl	İhracat Birim Değer Endeksi (ABD Doları)		İthalat Birim Değer Endeksi (ABD Doları)		İhracat Birim Değer Endeksi (TL)		İthalat Birim Değer Endeksi (TL)		İhracat miktar endeksi		İthalat miktar endeksi	
	Genel	Tarım	Genel	Tarım	Genel	Tarım	Genel	Tarım	Genel	Tarım	Genel	Tarım
1983	-4,4	-6,8	-6,6	-6,3	32,9	29,4	30	31,6	4,2	-6,3	18,2	17,6
1984	-6,8	-5,9	-4,2	-27,2	51,5	53,9	55,1	15,9	26,4	3,5	21,8	84,5
1985	-4,7	4,6	1,5	39,7	36,6	49,2	44,9	104,3	29,7	-6	12,5	-9,4
1986	-2,8	1	-16,1	-13,2	25	30,1	8	10,8	9,1	10,4	12,3	56,4
1987	14,5	2,8	7,8	6,6	46,3	30,8	36,5	32,6	23,9	-1,7	13,4	9,3
1988	-3,4	-3,9	-0,6	-7,7	59,5	59,6	64,9	57,6	14,7	20,7	1,5	10,9
1989	-1,7	3,5	0,1	-31,3	47,7	55,3	49,3	0,2	2,4	-9,7	-7,8	178,6
1990	10,2	16,3	5,3	-3,2	35,6	43	29,7	18,5	5,6	-6,7	14,9	10,2
1991	-0,9	-0,6	-3,1	-8,9	57,6	57,7	53,5	45	6,7	11,2	-3,9	-50,1
1992	1,3	-0,8	-1,9	-0,3	67,5	64,8	62,8	66,3	3	-10,1	1,7	5,6
1993	-2,8	15,2	-6,2	-3,7	42,7	68,4	37,5	40,1	6,4	-6,5	37	62,2
1994	-0,37	-2,8	0,9	3,2	182,5	183,3	195,2	206,2	14,8	1,6	-21,5	-33,4
1995	13,6	-0,6	17,2	28,7	76,1	84,8	80,3	97	3,8	-16,7	28,3	75,4
1996	-5,6	-7,3	-0,3	2	66,8	63,8	76,8	79,1	2,2	21,4	20	7,4
1997	-1,2	11,9	-5,8	-12,5	85,1	110,8	75,2	64	11,5	-10,5	26,3	25,2
1998	-4	2,6	-4,1	-7,9	66	75,3	65,7	58,5	9,7	2,4	-2,5	-2,1
1999	-6,8	-8,6	-5,5	-17,1	48,9	46,4	52,3	32,8	3,1	-1,7	-1,2	-7,6
2000	-4,3	-3	4,5	-2,8	43	44,9	56	46,7	11,3	-20,9	32,7	43,9
2001	-2,6	-9,7	-0,3	-5,4	89,5	74,3	94,4	83	22,2	40,4	-24,8	-27,9
2002	-1,8	-4,3	-1,2	-0,4	21,6	19,2	23	24,8	15,8	-10,5	20,8	10,4
2003	10,1	3,4	7,9	16,7	9,1	2,8	7,3	15,9	21,9	12,4	33,2	39,6
2004	15,9	26,9	12,5	14,6	10,8	21,6	7,4	9,3	15,1	-1,4	26,1	-9
2005	5,7	27,8	7,1	-7,8	-0,4	20,5	0,8	-13,2	10,5	3,1	11,9	11,7
2006	3,9	-13,9	8,8	8,1	11,2	-7,9	16,3	15,5	12	21	8,5	-4,4
2007	13,1	20,4	9,8	13,1	1,9	8,5	-1	2,1	11,1	-10,5	12,8	42,5
2008	16	-2	20,6	31,7	15,3	-2,6	18,8	29,7	6,2	7,6	-1,5	4,6

*Kaynak: TÜİK

KAYNAKÇA

- AB Komisyonu , 2008, “TÜRKİYE İLERLEME RAPORU” (COM(2008) 674).
- Akder, H., E.Çakmak (2008) “Türkiye’de Tarım ve Gıda : Gelişmeler, Politikalar ve Öneriler” TÜSİAD Yayın No: T/2008-05/459, Mayıs, İstanbul.
- Erdoğan, İ.H., U.İlkoğan, “(2004) “Türkiye Karma Yem Sanayi” Dünya Gıda Günü “Tarlardan Sofraya Gıda Güvenliği Sempozyumu” TMMOB ZMO-GMO, 15-16 Ekim 2004, Ankara
- Gençtan, T., (2007) “Bitkisel Üretim” Dünya Gıda Günü “Gıda Hakkı Sempozyumu” TMMOB ZMO-GMO-KMO, 19-20 Ekim, Ankara.
- Günaydın, G. (2008) “Türkiye Ekonomisi” Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1853, Eskişehir
- Günaydın, G. (2009) “Türkiye Tarım Politikalarında Yapısal Uyum: 2000’li Yıllar” Küresel Kapitalizm Kıskaçında Tarım, Gıda ve Köylülük Mülkiye Dergisi Cilt XXXIII, Sayı.262 Bahar 2009, Ankara.
- Eker, B., (2005) “Tarım-Sanayi Etkileşimleri” Türkiye Ziraat Mühendisliği VI.teknik Kongresi 1.Cilt, 3-7 Ocak, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayını, Ankara.
- Ekşi, A., Yurdakul, O., Emroğlu,M., vd. (2005) “Gıda Sanayinde Yapısal Değişmeler” Türkiye Ziraat Mühendisliği VI.teknik Kongresi 2.Cilt, 3-7 Ocak, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayını, Ankara.
- Kaymakçı, M., (2007). “Gıda Egemenliği Açısından Türkiye Hayvancılığı” Dünya Gıda Günü “Gıda Hakkı Sempozyumu” TMMOB ZMO-GMO-KMO, 19-20 Ekim, Ankara.
- Kıymaz, T., (2005) “Gıda Sektöründe Yabancılaşma Eğilimi” Dünya Gıda Günü Sempozyumu, TMMOB Gıda-Kimya-Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara.
- Kıymaz, T., (2007), “Gıda Sanayi” Dünya Gıda Günü “Gıda Hakkı Sempozyumu” TMMOB ZMO-GMO-KMO, 19-20 Ekim, Ankara.
- Kolsarıcı, Ö., A. Gür, D.Başalma, M.D.Kaya, N.İşler, (2005) “Yağlı Tohumlu Bitkiler Üretimi” Türkiye Ziraat Mühendisliği VI.Teknik Kongresi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayını 1.Cilt, 3-7 Ocak, Ankara.
- Köseynar, Ç., (2004), “Türkiye’nin Tarım ve Gıda Dış Ticaret Yapısında Değişim Eğilimleri” Dünya Gıda Günü “Tarlardan Sofraya Gıda Güvenliği Sempozyumu” TMMOB ZMO-GMO, 15-16 Ekim, Ankara.
- Oral, N., (2006) “Türkiye Tarımında Kapitalizm ve Sınıflar” TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Tarım Politikaları Yayın Dizisi No.6., Ankara.
- Oyan, O., (2005) “AB Tam Üyelik Süreci Doğrultusunda Tarım ve Gıda Sanayinin Etkileşimi” Dünya Gıda Günü, TMMOB Kimya-Gıda-Ziraat Mühendisleri Odası Yayını, Ankara.

Sönmez, M., (1985) “Türkiye Ekonomisinde Bunalım” Kitap I Belge Yayınlar, İstanbul.

Usumi, S., (1999) “Yağma” Çağdaş Yayınları, İstanbul.

Tuncer, Ş.D. (2007) “Cumhuriyet Gazetesi Tarım ve Hayvancılık Eki” 13.02.2007

Yenal, N.Z., (2001) “Türkiye’de Gıda Üretiminin Yeniden Yapılanması” Toplum ve Bilim, Bahar 88, İstanbul.

Yıldırım, A.E., (2008), “Yağlı tohum üretimi nasıl artar?” Tarım Dünyasından
<http://www.tarimdunyasi.net/> Kayıt : 18 Mart 2008.